T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOLOJİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ DIŞINDA KAMU KURUMLARINDA GÖREV YAPAN EĞİTİM FAKÜLTESİ FEN ALANI MEZUNLARININ BÖLÜM BİLGİLERİNİN İŞ HAYATLARINA VE GÜNLÜK YAŞANTILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
MUSTAFA ÇEVİK

ANKARA-2008

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOLOJİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ DIŞINDA KAMU KURUMLARINDA GÖREV YAPAN EĞİTİM FAKÜLTESİ FEN ALANI MEZUNLARININ BÖLÜM BİLGİLERİNİN İŞ HAYATLARINA VE GÜNLÜK YAŞANTILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mustafa Çevik

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Tahir Atıcı

ANKARA-2008

Mustafa Çevik'in Öğretmenlik Mesleği Dışında Kamu Kurumlarında Görev Yapan Eğitim Fakültesi Fen Alanı Mezunlarının Bölüm Bilgilerinin İş Hayatlarına Ve Günlük Yaşantılarına Etkisi başlıklı tezi 22/12/2008 tarihinde, jürimiz tarafından Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı):	Yrd. Doç. Dr. Tahir ATICI	
Üye :	Prof. Dr. Mustafa YEL	
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Gülay EKİCİ	

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere Türkiye'de üniversitelerdeki eğitim fakültelerinin özellikle fen bölümleri, ülkenin ihtiyacından fazla öğretmen adayı mezun etmektedir. Biyoloji, fizik, kimya, matematik, ve fen bilgisi öğretmenliği alanlarından mezun olmuş ve atama bekleyen öğretmen adaylarının sayısı on binleri bulmasına rağmen, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilan edilen öğretmenlik kontenjanları oldukça sınırlıdır. Mezun olan öğretmen adayları, istihdam sıkıntısından dolayı açıkta kalmak yerine 1999 yılından günümüze kadar çeşitli isimlerle yapılmakta olan kamu personel seçme sınavı (KPSS)'na girerek, meslekleri dışında bir alanda kamuda çalışmak durumunda kalmaktadırlar.

Öğretmenlerin istihdamındaki problemlerin ortadan kaldırılabilmesi, eğitim sistemimizde çözümü öncelik arz eden problemlerden birdir. Çünkü bireyler, mezun oldukları alanda istihdam edilmek yerine meslekleri dışında bir görevde çalışmakta ve aldıkları bölüm bilgilerini uygulamada sıkıntı çekmektedirler.

Böyle bir çalışma yapmamdaki amaç; eğitim fakültelerinin fen alanlarından mezun bireylerin, meslekleri dışında görev yapsalar bile, aldıkları bölüm bilgilerinin günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına etkisini ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımını ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tahir Atıcı' ya ve Yrd. Doç. Dr. Gülay EKİCİ hocama maddi ve manevi destekte bulunan aileme, arkadaşlarıma ve katkıda bulunan herkese teşekkür ederim.

Mustafa Çevik

Ankara – 2008

ÖZET

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ DIŞINDA KAMU KURUMLARINDA GÖREV YAPAN EĞİTİM FAKÜLTESİ FEN ALANI MEZUNLARININ BÖLÜM BİLGİLERİNİN İŞ HAYATLARINA VE GÜNLÜK YAŞANTILARINA ETKİSİ

Çevik, Mustafa
Yüksek Lisans, Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Tahir Atıcı
Ekim – 2008

Araştırmada öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı mezunlarıyla yapılan görüşmeler doğrultusunda, mezunların aldıkları bölüm bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisi araştırılmıştır.

Araştırmanın evrenini, öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı mezunları oluşturmaktadır. Evreninin tümüne ulaşmak hem olanaksız hem de gereksiz olduğundan; evrenin sınırlılıkları şöyle belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamına; Ankara ili merkez ilçelerinde öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı mezunları örnekleme alınmıştır. Ankara ilinde 10 farklı kamu kurumunda toplam 36 mezun ile görüşme yapılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu ile elde edilen bilgiler belirtke tablosu şeklinde verilmiş, mezunların vermiş oldukları cevaplar tasnif edilmiş, frekans ve yüzde olarak ortaya konulmuştur. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik kontrolü yapılmıştır. Veri toplama aracının geçerliliği için uzman görüşleri alınmış, güvenirliği için ise program geliştirme alanında iki uzman tarafından ayrı ayrı kodlanmış, ardından kodlar karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası tutarlılık hesaplaması yapılmıştır. Bu değerin ise 0,75 olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda

1) Mezunların öğretmenlik mesleği dışında yapmakta oldukları işte, aldıkları bölüm bilgilerini kullanmakta oldukları, yani etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.
2) Kullanılan alan, formasyon ve genel kültür bilgilerinin düzeyleri, yapılan göreve göre değişiklik göstermektedir.
3) Alınan bölüm bilgilerinin iş hayatına etkisi, branşlara göre değişiklik göstermemektedir.
4) Mezunların bölüm bilgilerinin günlük yaşantılarına etkisinin olduğu tespit edilmiştir.
5) Günlük yaşantılarında kullanılan bölüm bilgilerinin etkisi branşlara göre değişiklik göstermemektedir.

Araştırma sonunda ortaya çıkan sorunlara dayalı olarak araştırmacı tarafından ortaya konulan önerilere yer verilmektedir.

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE DEPARTMENT DATA OF THE PEOPLE WHO ARE GRADUATED FROM SCIENCE FIELD OF THE EDUCATION FACULTIES AND WORK IN PUBLIC FOUNDATIONS APART FROM TEACHING PROFESSION TO THEIR OCCUPATION AND DAILY LIFE

Çevik, Mustafa
Master Programme, Biology Education
Thesis Adviser: Yrd. Doç. Dr. Tahir Atıcı
October – 2008

In this research, the effect of the department data in occupation and daily life is analyzed in the direction of the interviews with the people who are graduated from science field of the education faculties and work in public foundations apart from teaching profession.

The universe of the research is formed of the people who are graduated from science field of the education faculties and work in public foundations apart from teaching profession. Because it is neither possible to reach the whole universe nor it is needed, the limitations of the universe is determined as such. People who are graduated from science field of the education faculties and work in public foundations apart from teaching profession in Ankara are taken as the illustrations in content of the research. In Ankara, 36 of the graduates in total who are in 10 different public foundations were met. In this research, the debate form for the people who are graduated from science field of the education faculties and work in public foundations apart from teaching profession is used. The info received by the debate form are given as the proclamation table, the answers of the graduates are classified, and are produced as frequency and percent. Validity and reliability of the scale is checked. The ideas of the experts are taken for the validity of the data collecting tool, and two experts of program development encoded the calculation of consistency, separately, for its reliability.

At the end of the research

1) It is understood that the graduates are using the information they were taught, in their occupation apart from teaching profession which means that the effect of the department data is observed.

2) The levels of the parts of the field, formation and general culture of the department data is modified due to the content of the occupation.

3) The effects of the department data are not modified in occupation of the graduates due to the different branches.

4) It is observed that the department data is effective in the daily life of the graduates.

5) The effects of the department data are not modified in daily life of the graduates due to the different branches.

The ideas of the researcher are added, due to the problems received at the end of the research.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI……..……..... i
ÖNSÖZ……..…….…….....ii
ÖZET……..…….……..…….iii
ABSTRACT……..…….…….....v
İÇİNDEKİLER…….…….....vii
TABLOLAR LİSTESİ……..……...ix
KISALTMALARIN LİSTESİ……..……..….....xi

BÖLÜM I

1. GİRİŞ…...……..…..….....1
1.1. Problem Durumu.....1
1.1.1. Problem Cümlesi…….....8
1.1.2. Alt Problemler…….…..... 8
1.2. Araştırmanın Amacı…….....9
1.3. Araştırmanın Önemi……...……..... 9
1.4. Araştırmanın Varsayımları…...…..……..... 10
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları…….....……....10
1.6. Tanımlar…...…….....…….....11
1.7. İlgili Araştırmalar……...…..……..... 11

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE..... 17
2.1. Eğitim..... 17
2.2. Fen Bilimleri..... 19
2.3. Öğretmenlik Mesleği……..... 21
2.4. Türkiye'de Öğretmen Eğitimi, İstihdamı ve Sorunları..... 24

BÖLÜM III

3. YÖNTEM..... 28
3.1. Araştırmanın Modeli..... 28
3.2. Evren ve Örneklem..... 29
3.3. Verilerin Toplanması..... 30
3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi..... 30
3.3.1.1. Görüşme Formunun Geliştirilmesinde İzlenen Yollar..... 30
3.3.1.2.Görüşme Formunun Uygulanması..... 31
3.4.Verilerin Analizi..... 31

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR……..... 33

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER……..... 115
5.1.Sonuç…..…….……..... 115
5.2.Öneriler…….…….……..... 118
5.3.Bundan Sonra Yapılacak Çalışmalara Yönelik Öneriler……119

KAYNAKÇA…….……..... 120
EKLER……..…….……..... 126

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo **Sayfa No**

Tablo 4.1.1. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumlarının Dağılımı…….34

Tablo 4.1.2. Görüşme yapılan katılımcıların cinsiyet dağılımı……36

Tablo 4.1.3. Görüşme yapılan katılımcıların mezun oldukları bölümlerin dağlımı……..…….38

Tablo 4.1.4. Görüşme yapılan katılımcıların mezuniyet tarihlerinin dağılımı……..39

Tablo 4.1.5. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda göreve başlama tarihlerini gösteren dağılım.……...…….....42

Tablo 4.1.6. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki unvanlarının dağılımı.……...…….....44

Tablo 4.1.7. Görüşme yapılan katılımcıların kamu kurumunda görev yapmak istemelerinin nedenlerini gösteren dağılım.……...……....46

Tablo 4.1.8. Görüşme yapılan katılımcıların meslekleri dışında bir kamu kurumunda görev yapmalarının doğruluğunu ve nedenlerini gösteren dağılım.……...……...49

Tablo 4.1.9. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda yapmakta oldukları görevi bir bireyin yerine getirebilmesi için gerekli mezuniyetleri ve nedenlerini gösteren dağılım.……...…….….54

Tablo 4.1.10. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki yapmış oldukları işten memnuniyetliklerini gösteren dağılım.……...……..59

Tablo 4.2.1. Görüşme yapılan katılımcıların mezun oldukları bölümlerine bakış açıları ve nedenlerini gösteren dağılım.……...……....63

Tablo 4.2.2. Görüşme yapılan katılımcıların lisans sırasında alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra ki varsa değişikliklerini ve nedenlerini gösteren dağılım.……....66

Tablo 4.2.3. Görüşme yapılan katılımcıların alanlarıyla ilgili süreli yayın takip ettiklerini gösteren dağılım.……...……..69

Tablo 4.2.4. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda alan bilgilerini kullanarak soyut/somut projelerinin varlığını ve nedenlerini gösteren dağılım..……..……..71

Tablo 4.2.5. Görüşme yapılan katılımcıların almış oldukları alan bilgisini günlük yaşantılarında nerelerde kullandıklarını gösteren dağılım……..……74

Tablo 4.3.1. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitimin, kurumdaki sosyal ilişkilerini nasıl etkilediğini gösteren dağılım…….....……78

Tablo 4.3.2. Görüşme yapılan katılımcıların öğretmenlik mesleği ile yapmakta oldukları görevi karşılaştırmalarını ve nedenlerini gösteren dağılım…….……...……83

Tablo 4.3.3. Görüşme yapılan katılımcıların kendilerine fırsat verilse öğretmenliğe geçme isteklerini ve nedenlerini gösteren dağılım…….……...88

Tablo 4.3.4. Görüşme yapılan katılımcıların almış oldukları eğitimin iş yerinde kendilerine görev yaparken katkısının nasıl olduğunu gösteren dağılım…….……91

Tablo 4.4.1. Görüşme yapılan katılımcıların mezun olduktan sonra ki hayata bakış açılarını ve nedenlerini gösteren dağılım…….……...95

Tablo 4.4.2. Görüşme yapılan katılımcıların göreve başladıktan sonra katıldıkları toplantılar,seminerler ve etkinlikleri gösteren dağılım…….99

Tablo 4.4.3. Görüşme yapılan katılımcıların ulusal ve/veya uluslar arası mesleki kuruluşa üyeliklerini gösteren dağılım…….....102

Tablo 4.4.4. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda yapmakta oldukları görevin mezun oldukları bölümle ilgilerini gösteren dağılım…….....……...104

Tablo 4.4.5. Görüşme yapılan katılımcıların yapmakta oldukları iş dışında herhangi bir işle uğraşılarının olduğunu gösteren dağılım…….……106

Tablo 4.4.6. Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda aldıkları hizmet içi eğitim ve gerekliliğini gösteren dağılım…….……109

KISALTMALARIN LİSTESİ

DMS: Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Seçme Sınavı

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

KMS: Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

V.H.K.İ.: Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni

D.H.M.İ.: Devlet Hava Meydanları İşletmesi

Ç.S.G.B.: Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, kısaltmalar, tanımlar ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

Bir toplumun dinamizminin artması, bireyleri bu dinamizme uymaya zorlamaktadır. Bu durumda bireylerin topluma uyum sağlamasına yardımcı olan eğitimin sorumluluğu, daha da artmaktadır. Birey ve toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel gelişiminde değişmelere uyabilmesini sağlayan bir süreç olan eğitime yaşam boyu ihtiyaç vardır.

Modernleşme sürecine girmiş ülkelerde hızla değişen ulusal sorunları çözmek üzere, madde ve insan kaynaklarının harekete geçirilmesi devletin görevidir. Bu durumda modern kamu yönetiminin tamamlayıcı bir yönü de eğitim olmalıdır. Eğitim sisteminden beklenen ise gelişen teknoloji ile kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki insan gücünü en verimli şekilde değerlendirerek yetiştirmektir. Eğitimin, genel amacı toplumdan aldığı yetişmemiş, yetişmekte olan ya da yetişmiş bireylere bilgi, tutum ve beceriler kazandırarak topluma hazırlamaktır (Gelişli, 2006).

Öğretmenler bir taraftan bu insan gücünün bir unsurunu oluşturmakta, diğer taraftan bütün mesleklerdeki insan gücünün kalitesinin belirlenmesinde temel taşı teşkil etmektedirler (DPT, 1983: 23). Öğretmenler, devletin eğitim politikasını

uygulamaya koyan, uygulama sonuçları ile de bu politikayı etkileyen önemli kişilerdir (Varış, 1973: 48). Öğretmenlik mesleğinin bu denli önemli olmasından dolayı, eğitim sistemimizin iyileştirilmesi ve başarılı olmasında; öğretmenlerin sayı ve nitelik bakımından yeterlilikleri yanında, öğretmenliğin cazip bir meslek haline getirilmesi, Cumhuriyet döneminin başlangıcından beri önemini koruyan bir sorun olmuştur (Eser, 1987: 123). Bu nedenle Atatürk, öğretmenlere değer vermiş, her fırsatta onlarla birlikte olduğunu onlara güvendiğini dile getirmiştir. Atatürk, ‘‘Cumhurbaşkanı olmasam öğretmen olurdum.’’ derken, öğretmenlerle Cumhuriyet’in ne denli özdeşleştiğini göstermiştir (Akyüz, 1983; Ozankaya, 1995). Bu nedenledir ki 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet’in ilân edilmesiyle birlikte, eğitim meselesi görülmemiş bir ciddiyetle ele alınmıştır (Hacıeminoğlu, 1976:19).

Bir ülkenin kalkınarak çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmesi o ülkenin eğitim sistemiyle yakından ilişkilidir. Uygulanan eğitim sisteminde ise; eğitim ve öğretimin başarılı veya başarısız olması, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamı ile çok yakından ilgilidir (Sezgin, 1984: 176). Sistemin en önemli öğesi olan öğretmenlik mesleği; eğitim sektörü ile ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık, bilgi ve becerisini temel alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır (Alkan, 1998:12).

Kuruluşundan itibaren öğretmen yetiştirilmesinden sorumlu olan MEB, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile kendisine bağlı öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarını (İki yıllık eğitim enstitüleri ve 4 yıllık Yüksek Öğretmen Okulları) üniversitelere bırakmıştır.

Öğretmen yetiştiren tüm yükseköğretim kurumlarının 41 Sayılı KHK (20 Temmuz 1982) çerçevesinde üniversite çatısı altında toplanması aşamasında; 4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Yüksek Öğretmen Okulları, Eğitim Fakültesi, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Eğitim Yüksekokulu adını almış, yabancı diller yüksekokulları

kaldırılarak, Eğitim Fakültelerinin ilgili bölümlerine bağlanmıştır. Ayrıca, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Gençlik ve Spor Akademileri de Beden Eğitimi ve Spor Bölümü adı altında Eğitim Fakültelerine bağlanmıştır. Öğretim süreleri aynen korunmuştur (Eğitim Fakülteleri dört yıl, eğitim yüksekokulları iki yıl) (YÖK, 2007: 38). Bu tarihten itibaren ülkemizde öğretmen yetiştiren kurumlar eğitim fakülteleri olmuştur.

Ülkemizde eğitim fakültesi mezunlarının son yıllarda atamalarında karşılaşılan bazı sorunlar vardır. Mezunların MEB tarafından atanması gereken öğretmenlik mesleğinde; istihdamda dengesiz dağılım, arz-talep dengesizliği ve meslek dışından atamalar gibi gerçekleştirilen uygulamalar birçok aksaklıklara neden olmaktadır. Bu aksaklıkların başında ise eğitim fakültesi mezunlarının kendi mesleklerine atanamayıp açıkta kalmaları yer almaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminde üzerinde önemle durulması gereken hususlardan biri bireylerin istihdamıdır. Genel ve mesleki eğitim sisteminin sürekli olarak geliştirilmesi ve kalitesinin artırılması, iş piyasasının değişen taleplerine uyum sağlayabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Polat, 2006: 1).

Eğitim fakültesi mezunlarının öğretmen olarak istihdam edilememelerinin başında MEB, YÖK ve DPT'nin plansız ve programsız çalışmaları gelmektedir. Geçmişte var olan öğretmen açığını gidermek için MEB bazı uygulamalara gitmiştir. Bu uygulamalardan birkaçı şunlardır:

• Yedek Subay Öğretmen Uygulaması (1960)
• Vekil Öğretmenler (1961)
• Öğretmenlik Formasyonu (1970)
• Mektupla Öğretmen Yetiştirme (1974)
• Hızlandırılmış Programla Öğretmen Yetiştirme (1975)
• Askerliğini Öğretmen Olarak Yapanlar (1987)
• Her Türlü Yüksek Öğretim Programdan Mezun olanlardan hiçbir koşul aranmaksızın kitle halinde öğretmen atanması (1996)

• Açık öğretim yolu ile İngilizce ve Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirilmesi (1999) (Akyüz, 2003). Özellikle 1996 yılında on binlerce üniversite mezununu öğretmen olarak görevlendirmiştir. MEB, öğretmen yetiştirme konusuna katkı vermek yerine öğretmen olmayanları atama hazırlığını önceden yaparak: "Öğretmenlik meslek bilgisine (Pedagojik formasyon) sahip olmayanların da başvuruları kabul edilecek ve adaylık dönemleri içinde hizmet içi eğitim yoluyla formasyon kazanmaları sağlanacaktır" (17 Ocak 1994 Tarihli ve 2399 sayılı Tebliğler Dergisi:112) diyerek bugünkü öğretmen atamalarındaki sıkıntıya zemin hazırlamıştır.

Günümüzde de her alanda çok sayıda eğitim fakültesi mezunu öğretmen adayı bulunduğu halde, bakanlık hala eğitim fakültesi mezunu olmayanları da, mesleğe giriş sınavlarına almakta ve istihdam ederek var olan sıkıntıyı artırmaktadır. Bu durum eğitim fakültesi mezunları aleyhine bir haksızlığa yol açarken hizmet öncesi öğretmen eğitimini de önemsiz ve anlamsız hale getirmektedir (Duman, 2005: 82). Halbuki öğretmenlik mesleği uzmanlık isteyen bir meslektir. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesi "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleğidir." demektedir (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html adresinden 01.04.2008 tarihinde saat: 15:30 da alınmıştır.). Mesleğe hazırlık: Genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır (Yılman 2006: 29).

Yine "YÖK, Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler arasında şimdiye kadar yetersiz kalan iletişim ve koordinasyon sorunları nedeniyle öğretmen arz ve talep dengesinde ciddi dengesizlikler yaşandığı" (YÖK, 1998: 24) yönündeki YÖK çoğaltmasında, sıkıntının temeli ifade edilmiştir.

Genel olarak ülkemizdeki istihdam sorununun iki kaynağının bulunduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan birincisi, Türkiye'deki eğitim fakülteleri sayısının fazlalığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca istihdam edilecek öğretmen sayısının oldukça üstünde mezun verilmesidir. İkincisi ise, mezunlara istihdam olanağı sağlayan en önemli kurum olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın daha fazla öğretmen almaması ya da bazı dönemlerde yapıldığı gibi ihtiyaç olduğu gerekçesi ile farklı fakülte ve branşlardan

mezunları kısa süreli eğitim formasyonu vererek öğretmen olarak atamasıdır (Gökçakan, 2005: 242). İstihdam sıkıntısının ilk kaynağı olan eğitim fakültelerinin sayısı, son 25 yılda 34'ten 66'ya yükselmiştir. Diğer taraftan 1990'ın ortalarından itibaren vakıf üniversitelerine bağlı Eğitim Fakülteleri de kurulmaya başlamıştır. Fakülte sayısı son 10 yılda ikiye katlanmıştır. Bu verilere göre Türkiye'deki her üç üniversiteden ikisinde (93 üniversitenin 66'sında) Eğitim Fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültelerden bazıları ilçe merkezlerinde bulunmaktadır (YÖK, 2007: 68-69). İstihdamdaki ikinci sıkıntı ise mezun sayısının fazla olmasıdır. Eğitim Fakültelerindeki öğrenci sayısı 2006-2007 öğretim yılına kadar sürekli olarak artmış, son 25 yılda yaklaşık 4.5 kat büyümüştür. Eğitim Fakülteleri toplam öğrenci sayısı bakımından da, AÖF ve İktisadi ve İdari Bilimler (ve bunlarla aynı grupta sayılan) Fakültelerinden sonra en yüksek öğrenci sayısına sahip fakülte olmuşlardır.

Öğretmen adaylarının fazlalığı, MEB'i öğretmen atamalarında kullanmak amacı ile merkezi sınav sistemi sonuçlarını kullanmayı zorunlu kılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı 1985-1991 yılları arasında uyguladığı öğretmen seçme sınavlarında gerek öğretmen yetiştiren kurum mezunları gerekse mesleki nitelik taşımayan diğer üniversite mezunlarını aynı şartlarda seçmeye çalışmış ve 1985 yılında başlayan bu seçme şekli bir çok yönden eleştirilmiştir. Yarışma ve Yerleştirme Sınavları değerlendirildiğinde 1991 yılında yapılan sınavda 12 branşta sınava girenlerin hepsi atandığı halde kontenjan açığı doldurulamamıştır (Küçükahmet, 1993). Bu nedenle 1992 yılında sınav şartı kaldırılmıştır. Daha sonra öğretmen adayları 2001 yılında KMS (Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı) adı altında tekrar sınava tabi tutulmuşlardır. 2002-2003 yıllarında bu uygulama KPSS adıyla (Kamu Personeli Seçme Sınavı) devam etmiştir (Eraslan, 2004). KPSS ile öğretmen atamalarının yapılması zorunluluğu belli yasal temellere bağlamak amacı ile de daha önce kullanılan *"İlk Defa Devlet Kamu Hizmeti ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar* i*çin Mecburi Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği*" ile 17.01.2002 tarihli ve 2001/2031 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "*Özel Yarışma Sınavına Tabi Tutulmak Suretiyle Girilen Meslekler* i*çin Yapılacak Eleme Sınavı Hakkında Yönetmelik*", 18.03.2002 tarih ve 2002/3975 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlükten kaldırılmış, aynı Bakanlar Kurulu Kararı ile "*Kamu*

Görevlerine i*lk Defa Atanacaklar* i*çin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik*" yürürlüğe konulmuştur. Bu Yönetmelikle de "Devlet Memuru Olarak Atanacaklar için Seçme Sınavı" (DMS) ile "Kurumlar için Merkezi Eleme Sınavı" (KMS) kaldırılmış ve yerine "Kamu Personel Seçme Sınavı" (KPSS) adıyla tek bir sınav uygulaması başlatılmıştır (Başbakanlık, 2008).

Öğretmenlik atamaları günümüzde halen KPSS sonuçlarına göre yapılmaktadır. Ancak mezun sayısı ile MEB tarafından öğretmenlik için açılan kontenjan sayısı dengesizdir. Örneğin; 2004 yılında yapılan KPSS ye biyoloji, fizik, kimya, tarih, coğrafya ve felsefe alanlarında 42 bin öğretmen başvurmuş, bunların ancak 210 tanesinin ataması yapılmıştır. Yine 2005 yılında yapılan KPSS'nin Eğitim Bilimleri Bölümüne 173.428 öğretmen adayı girmiştir. MEB Eylül-2005 döneminde çeşitli branşlardan toplam 10.509 öğretmen almıştır. Atananların sayısı sınava girenlerin 1/17'si kadardır. Bu durumda yaklaşık 160.000 öğretmen adayı işsiz durumdadır.

Eğitim Fakültelerinin kontenjanları ve mezunlarıyla ilgili gelişmeleri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen istihdamıyla ilişkilendirdiğimizde şöyle bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Söz konusu verilere göre; Millî Eğitim Bakanlığı 2003-2006 yılları arasında, yıllık ortalama 25 binin üzerinde öğretmen istihdam ederek, toplam 111 bin yeni öğretmen istihdam etmiştir. Belirtilen dönemdeki mezun-atama sayıları karşılaştırıldığında istihdam olasılığı daha yüksek olan alanlar arasında şu alanlar vurgulanabilir: Sınıf öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, özel eğitim öğretmenlikleri (YÖK, 2007: 78). Eğitim fakültesi fen alanları(biyoloji, fizik, kimya, matematik, fen bilgisi) mezunlarının atama sayısında ise düşme gözlenmektedir.

Bu sorunun çözümü ile ilgili başlıca tedbirleri; mesleğin cazip hale getirilmesi, ihtiyaç duyulan sayı ve nitelikte öğretmenin yetiştirilmesi, ihtiyaç duyulan alanlarda öğretmen açığını kapatmak için bazı geçici ve acil tedbirlerin alınması, öğretmen dağılımının dengelenmesi ve onlardan azami derecede faydalanılması şeklinde

toparlamak mümkündür (Bülbül, 1983: 644). Sayılan tedbirlerin alınmaması halinde, işsiz durumdaki özellikle fen alanı öğretmen adaylarının gün geçtikçe artacağı kaçınılmazdır. Bu da işsiz durumdaki mezunları meslekleri dışında bir alanda çalışmaya yönlendirecektir. Onun için istihdam imkanlarının kolaylaştırılması ve özendirici tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Kaptan, 1983: .5-19; DPT, 1986: 64-71).

Öğretmenlerin istihdam edilebileceği diğer kurumlar olarak özel okullar ve özel dershaneler de bulunmasına karşın, fen alanı mezun sayısı istihdam edileceklerden de çok fazla olmasının yanında özel okul ve dershaneler, ana dersler için yeni mezun olmuş öğretmenler yerine deneyimli ve emekli öğretmenleri tercih etmektedirler. Yeni mezun öğretmen çalıştırsalar da, asgari ücret ile çalıştırmakta ve verimli bulmadıklarının görevlerine son vermektedirler (Gökçakan, 2005: 246). Bu da mezunları meslekleri dışında alanlarda çalışmaya itmektedir.

Bugün modern istihdam alanları, demokratik bir atmosfer içerisinde insan ilişkilerine önem veren, yetenekli, tutarlı, kültürlü insan gücü istemektedir (Akar, 1990: 19). Bu nedenle modernleşme yolundaki ülkemizin kamu kurumlarının personel ihtiyacı, dört yıllık fakülte mezunları başta olmak üzere ön lisans ve ortaöğretim düzeyindeki mezunların Kamu Personeli Seçme Sınavına tabi tutularak giderilmesi yoluna gidilmiştir. KPSS' den atanmak için yeterli puanı alamayan öğretmen adayları yine aynı sınavın genel kültür ve genel yetenek kısımlarının netleriyle hesaplanan P3 puanı ile alanları dışında bir memurluğa girmeyi tercih etmek durumunda kalmışlardır. Özellikle fen alanı mezunları böylece öğretmenlik mesleği dışında bir görevde çalışarak geçimlerini sağlamaktadırlar.

1.1.1. Problem Cümlesi

Öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerini oluşturan pedagojik formasyon bilgileri, alan bilgileri ve genel kültür bilgilerinin kendilerine iş hayatlarında ve günlük yaşantılarında etkisi var mıdır?

1.1.2. Alt Problemler

1. Öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerinin iş hayatlarına etkisi var mıdır?

Var ise;

1.1. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki pedagojik formasyon bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

1.2. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki alan bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

1.3. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki genel kültür bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

2. Öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerinin günlük yaşantılarına etkisi var mıdır?

Var ise;

2.1. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki formasyon bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

2.2. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki alan bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

2.3. Aldıkları bölüm bilgileri içindeki genel kültür bilgileri hangi yönde etki etmektedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde son yıllarda eğitim fakültelerinin özellikle fen kısımlarından mezunlar atama sıkıntısına bağlı olarak öğretmenlik mesleğini yapamamaktadırlar. Bu nedenle eğitim fakültesi fen alanından mezun öğretmen adaylarının birçoğu öğretmenlik dışında kamu kurumlarında görev yapmaktadırlar. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini araştırmaktır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisi ortaya çıkartılarak, mezunların istihdam edildikleri görevleri ve günlük yaşantıları esnasında aldıkları eğitimin ne kadar etkili olduğu ortaya konulacaktır. Yine mezunların görüşleri temel alınarak alınan eğitimin yapılan görevde ve günlük hayatta kullanılabilirliği değerlendirilecektir. Böylece meslekleri dışında çalışan mezunların aldıkları eğitimin, hazır bulunuşluklarına katkı sağlaması tespit edilmiş olacaktır. Ulaşılan sonuçlar eğitim fakültelerinde verilen eğitimin öğretmen

adaylarına katkısını ortaya koyarak, uygulanan sisteme farklı açılardan bakmamızı mümkün kılacaktır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın dayandığı temel varsayımlar:

1. Araştırmaya katılan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi öğretmenliği) mezunları, aldıkları bölüm bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini ortaya çıkartmak için uygulanan ölçme aracındaki soruları, gerçek görüş ve eğilimlerini yansıtacak biçimde, içten ve yansız olarak değerlendirildikleri varsayılmıştır.
2. Ölçek sorularının; mezunlara uygulama sonrası sonuçları kapsayacak nitelikte olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmanın örneklemi evreni temsil edebildiği varsayılmıştır.
4. Uzman görüşü alınarak hazırlanan, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan ölçme aracının amaca hizmet ettiği varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın bulguları eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi öğretmenliği) mezunlarının ölçek sorularına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

2. Araştırmanın örneklemi Ankara ili merkez ilçelerinde tespit edilmiş kamu kurumları ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Öğretmen: Milli Eğitim Bakanlığı veya bakanlığa bağlı özel okul ve dershanelerde görev yapan eğitmenleri ifade eder.

Kamu Kurumu: Belirli kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla oluşturulan kamu tüzel kişisi (www.tdk.gov.tr).

Eğitim Fakültesi Fen Alanı: Eğitim fakültelerinin biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi öğretmenliği bölümlerini kapsar

Bölüm Bilgisi: Eğitim fakültelerinde verilen alan bilgisi, formasyon bilgisi ve genel kültür bilgisini ifade eder. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanmaktadır (Ataünal, 2000).

Mülakat (Görüşme): Kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını belirlemede kullanılan, sözlü olarak ve yüz yüze uygulanan bir tekniktir (Fidan ve Erden, 1998).

İş Yaşantısı: İşyerindeki her türlü etkinlikleri ifade eder.

1.7. İlgili Araştırmalar

Javam (2003), ''İran İslam Cumhuriyetinde Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Gelişimi'' isimli çalışmasında, tarama ve görüşme yöntemleri ile uygulama yapmıştır. Araştırmada, İran eğitim sisteminin en kritik sorununun öğretmen yetiştirme olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ortaya çıkan diğer bir sorun da

öğretmen statülerinin düşük olmasıdır. Katılımcılar, bu sorundan dolayı pek çok zeki ve kaliteli adayın, öğretmenlik mesleğini tercih etmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmada, öğretmenlerin maaşlarının arttırılması ve öğretmen adaylarının iyi yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Rust (1994), ‘’Eğitimin İlk Yılı: Onların Beklediği Değildir’’ isimli çalışmasında, mezun öğretmenler ve mezun olmayan öğretmen adaylarının düşüncelerinde ve öğretmen eğitimi programlarından beklentilerinde farklılık olup olmadığı, öğretmen eğitimi programlarından beklentilerinde farklılık olup olmadığı, öğretmen eğitimi programının onların öğrenme ve öğretmeye yönelik düşüncelerini nasıl etkilediği; öğretmen eğitimi programlarının yeni öğretmenlerin sınıf uygulamalarına en büyük etkisinin ne olduğu; okullarda çalışmanın onların görüşlerini nasıl etkilediği bulunmaya çalışılmıştır. Araştırmaya 23 öğretmen adayı ve 18 mezun öğretmen olmak üzere toplam 41 kişi katılmıştır. Her yeni yılın başında uygulanan düşünce anketlerinde katılımcıların öğretmenlik mesleğine giriş ve anlayışlarını, öğretme, öğrenme, eğitimin doğası ve eğitim amaçları ile birleştirme nedenleri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ilk yılında toplanan veriler hem mezun olmayan hem de olanların öğretime başladıklarında idealist olduklarını göstermiş, mezun olmayan öğretmen adaylarının öğretime ilişkin görüşleri mezun olanlarınkinden daha az karmaşık ve çelişkili çıkmıştır. Her yılın başında sürdürülen bu çalışmanın sonucunda eğitimin amaçlarını çocuğun kendine saygı ve güvenini oluşturma ve çocuğu yaşam boyu öğrenmeye güdüleme olarak belirlemiştir.

Sanford ve Hounshell’in (1995), ’’Ortaöğretim Fen Öğretmenlerinin Uyum ve İstihdam Konuları’’ isimli çalışmayı fen bilimlerinde konu alanı bilgisi ile fen bilgisi öğretmeni olarak yetiştirilen öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine giriş, sürdürme ve ayrılma durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapmışlardır. Kuzey Carolina’dan dört yıllık bir süre içinde mezun olan fen bilgisi öğretmenlerinden bir örneklem grubu oluşturmak için Ulusal Öğretmenler Sınavı Biyoloji ve Genel Fen Bilgisi test puanları kullanılmıştır. 2005 mezunundan 83 kişi örnekleme alınmıştır. Örneklem grubu mezun olduktan 10 yıl sonra eğitim aldıkları okulun özellikleri, konu alanı bilgisi, cinsiyet ve ırk ile fen bilgisi öğretmenliğinde çalışma statüsü

arasında ilişki olup olmadığına karar vermek için incelenmiştir. Sonuçta konu alanı bilgisi ile öğretmenlik mesleğine girmeme ve mesleği sürdürme arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Konu alanı bilgisi puanı yüksek olan öğretmenlerin hiç öğretmenlik yapmama ya da öğretmenliğe başlayıp ayrılma olasılıkları öğretmenliği meslek edinme olasılıklarından daha fazladır.

Eraslan (2004), ‘’Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi’’ isimli çalışmasında ülkemizde öğretmen seçme ve istihdam etmede kullanılmakta olan KPSS’yi öğretmen adaylarınca değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama (survey) modeliyle yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2004 yılı Kamu Personeli Seçme Sınavı –B kadrolarına başvuran çeşitli branşlardan mezun 300 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma sonucunda bu sınavın sınırlı bir zaman aralığında ve bilişsel taban ağırlıklı olarak yapılan çoktan seçmeli anlayış pratik düşünüşe belirli bir hıza sahip olanları avantajlı hale getirmektedir. Böylece bireylerin yaratıcılıkları, becerileri vb. özellikleri geri planda kalmaktadır. Ayrıca gözden kaçan bir durumunda 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen bir öğretmende bulunması gereken niteliklerin (özel alan, genel kültür ve pedagojik formasyon) ölçülmemesi olduğu, yine bu sınavda bir öğretmende bulunması gereken önemli bir özellik olan alan bilgisi ölçülmemekte olduğunu yani öğretmen olmak için gerekli olan ve yasada belirtilmiş iki özellik ölçülmekte, bir özellik ise dikkate alınmamakta olduğunu vurgulamıştır. Yapılan bu araştırmaya katılan deneklerin %90’ı KPSS’ nin çok öncelikli bir sınav olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumun ortaya çıkmasında ülkedeki ekonomik durumun ve istihdam darlığının payı büyüktür. Bireyler iş bulmanın zor olduğunu, istihdamın dar olduğunu ve kamu sektörü dışında özel öğretim kurumlarında çok az kişinin iş bulabildiğini bu nedenlerden dolayı ve her sene sınava giren kişi sayısının artmasından dolayı bu sınavın çok öncelikli olduğunu ifade etmişlerdir. KPSS’ yi okuldaki başarıların önüne geçmiş, öncelikli bir sınav olarak görmektedirler.

Üstün ve Ziyagil (2005), “Kamu Personelinin Kurum İçi Memnuniyet ve Algılama Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından Karşılaştırmasına Yönelik Bir Çalışma” isimli çalışmalarında kamu kuruluşlarının ürettiği hizmetlerin verimi,

kalitesi, hızı ve sunulmasına ilişkin yönetici ve çalışanların memnuniyet düzeylerini kurum türü, cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi ve görev türleri gibi değişkenlere göre karşılaştırmalı incelemesini yapmışlardır. Çalışma genel tarama modelinde gerçekleştirilmiş olup, çalışma kapsamında Amasya ilinde yer alan 6 kamu kuruluşunda görev yapan 33 yönetici ve 132 personele Kurum çalışanları memnuniyet ve algılama ölçümleri anketi (KÇMAA) uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda; ekip çalışması, kişisel ve mesleki gelişim hariç, diğer değişkenler açsından kurum faktörüne bağlı anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmış, sosyal ve kültürel etkinlik, motivasyon ve tatmin, tanıma ve takdir değişkenleri görev türlerine göre, anlamlı farklılık göstermiştir. Cinsiyet ve yaş faktörüne bağlı tüm değişkenler açısından ise anlamlı bir farklılık olmamıştır. Çalışma ortamının uygunluğu, çalışanların öğenim seviyelerinin yükseltilmesi, görevde yükselme şansının verilmesi çalışanların memnuniyetinin artışında etkili olacağı önerisinde bulunarak bu konuda alınacak önlemlerin personel veriminin arttırılmasında etkili olacağını savunmuşlardır.

Kara (1996), ''Öğretmenlerin Statü Düzeyleri'' isimli çalışmasında öğretmenlerin mesleksel ve toplumsal statülerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek ve statülerinin daha da yükseltilmesi için gerekli çözüm önerilerini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Araştırma tarama modeliyle yapılmıştır.Araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak; öğretmenlerin örgütlü olmamalarının, öğretmenliğe girişte mesleki bilgi ve yeterliğin aranmamasının, meslekle ilgili yayınları takip etmemelerinin, öğretmen tayin, nakil ve atamalarında adam kayırmanın olmasının, öğretmenler arasındaki iletişimsizliğin olmasının, MEB ve yetkililerin öğretmen sorunlarını çözmede yetersiz kalmasının, üniversiteye giriş sınavında başarısı alt sıralarda olanların öğretmenliği tercih etmesinin, öğretmenliği seçen adayların toplumun alt-orta sosyal ve ekonomik tabakasından gelmelerinin, öğretmenlerin maaş ve ücret düzeylerinin yetersizliğinin, statülerinin düşüklüğünün sebepleri olarak göstermişlerdir. Katılımcılar, statülerini düşüren en önemli neden olarak ise maaşlarının düşük olmasını göstermişlerdir. Ayrıca, öğretmenler öğretmenlik mesleğinden üst makamlara gelmek gibi bir beklentilerinin olmadığını

belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin diğer meslekler içinde düşük bir saygınlığa sahip olduğu görüşündedirler.

Arslan (1997), ''Türkiye'de Öğretmen Seçimi'' adlı doktora tezinde ülkemizde cumhuriyet öncesinde ve cumhuriyet sonrasında öğretmenlik mesleğine bireylerin seçiminin nasıl ve ne şekilde yapıldığını ortaya koymuştur. Araştırma tarihi yöntem modeli ile yapılmıştır. Araştırmada ayrıca yabancı ülkelerdeki öğretmen istihdamlarından örnekler verilmiş ülkemizdeki eksikleri görmemize ışık tutmaya çalışmıştır. Ülkemizde öğretmen istihdamında, atamalarında, tayin ve sosyal haklarında yapılan yanlışlıkları ortaya koymuştur.

Akar (1990), ''Türkiye'de Öğretmen İstihdam Politikası ve Uygulaması'' isimli çalışmasıyla Türkiye'de öğretmen istihdam politikası ve uygulamasını yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırma tarihi yöntem modeli ile yapılmıştır.Araştırmada, yoğun ve ciddi bir kütüphane çalışması, yazılı belge ve doküman incelemesi yapılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda, ülkemizde öğretmen istihdamında görülen sıkıntının çok boyutlu olduğu vurgulanmış, bunların ülkenin ekonomik durumundan, eğitim sisteminden, politik baskı ve müdahalelerin olmasından ve merkeziyetçi yönetim anlayışından kaynaklandığı savunulmuştur. Çalışmada MEB'in istihdam politikasının milli seviyede belirlemesi gerektiği, illerin eğitim bölgelerine ayırılması gerektiği, öğretmenlerin istihdamının yerel eğitim kurullarınca organize edilmesi gerektiği önerilmiştir.

Yüksel (2004), ''Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi'' isimli yaptığı çalışmada KPSS sınavının işleyiş ve içerik yönünden değerlendirilmesini amaçlamıştır. Değerlendirme yapılırken KPSS sınav sistemine çok benzeyen ve ABD'de uygulanan National Teacher Examination (NTE) sınavı ile karşılaştırma yapılmış, KPSS sınav soruları içerik yönünden incelenmiş ve öğretmenlik atamalarında yıllara göre alınan en düşük puanlar incelenmiştir. İnceleme sonucunda KPSS sınavının öğretmen yeterliğini yeterince ölçemediği ortaya çıkmıştır. Bu sınavda dikkati çeken en önemli eksikliğin Eğitim Fakültesi programlarında pek yer almayan genel kültür ve genel yetenek konularının

sınavlarda ağırlıklı olarak yer almasına rağmen, Eğitim Fakültesi programlarında ağırlık taşıyan alan bilgisi ve alan bilgisi öğretimi konularında hiç soru çıkmamaktadır. Aynı şekilde sınavın eğitim bilimleri kısmında sorulan sorular tüm öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden çıkmamaktadır.

Çalışma sonunda KPSS sınavı seçme sınavı niteliğinden sıyrılmalı, yeterlik sınavı niteliğine dönüştürülmeli, öğretmen atamaları için tek bir puan değil, testin her bir bölümünden alınması gereken asgari puanlar belirtilmeli ve KPSS sınavının geçerliği ve güvenirliğine ilişkin araştırmalar yapılmalı şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde tezin çalışma alanına giren eğitim, fen bilimleri, öğretmenlik mesleği ve Türkiye'de öğretmen eğitimi, istihdamı ve sorunları ile ilgili başlıklara yer verilmiştir.

2.1.Eğitim

Her türlü sıkıntının eğitimsizlik olduğu ve her sorunun çözümünün eğitimden geçtiği bilinen bir gerçektir. Kişilerin hayatları boyunca karşılaştıkları zorlukları yenebilme yetisi alınan eğitimle birebir alakalıdır. Eğitim yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmede yardım etme etkinliğidir (Oğuzkan,1993).

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk,1991). Örgün veya yaygın eğitim kurumlarının temel amaçlarından biri de bireylere kendi hayatları yoluyla kazanımlar elde etmesini sağlamaktır.

Toplumların gelişmesine, dinamizminin artmasına en büyük katkıyı hiç şüphesiz yine eğitim vermektedir. Kişilerin sosyalleşmesinde ve kişisel olgunlaşmalarında da eğitim kaçınılmazdır. Bireyin toplumsallaşmasında ve bireysel gelişiminin oluşmasında seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan toplumsal bir süreçtir (Demirel ve Ün, 1987).

Çocukların ve gençlerin toplum yaşamında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiyedir (Türk Dil Kurumu,1988).

Genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir (Demirel, 1993). Eğitimin temel girdisi bireyleri donanımlı hale getirerek hayata hazırlamaktır. Eğitim kişilere aldığı eğitimle edinmiş olduğu bilgi birikimlerini yaşantısının her anında kullanabilmesini sağlayan bir süreçtir.

Eğitim süreci kişilere istendik davranışları kazandıran yaşantıları yoluyla davranışlarına şekil veren bir terbiyedir. Kısacası bireylerin davranış örüntülerini değiştirme sürecidir (Çilenti, 1988).

Eğitim insanoğlunun yaşamı boyunca devam eder. İnsan sosyal bir varlık olmasından dolayı toplumsal alanda da eğitim süreci devam eder. Bu sebeple bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır (Varış,1996:13) denilebilir.Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlilik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal ve optimum bir süreçtir (Fidan ve Erden,1998).

Çocukta ve insanda bedence, zekâca ve ruhça en iyi, en güzel ne varsa tümünü ortaya çıkarmaktır (Faulge, Çev: Karakaya,1994). Eğitim insanlığın yaradılışından beri süregelen bir etkinlik alanıdır. Çünkü her insan doğumundan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevre içinde yaşamakta ve bu çevreye uyum sağlamak durumunda kalmaktadır (Selçuk,1999:1).

Eğitim bireyleri ve toplumları çağdaşlaşma yolunda ileri taşıyan bir araçtır. Özellikle fen bilimleri eğitimi toplumların kalkınmasında, bilimde ve teknolojide gelişiminde çok büyük bir paya sahiptir. Önemi oldukça fazla olan fen bilimlerinin ne anlama geldiğini ve eğitimdeki yerini bilmemiz gerekmektedir.

2.2. Fen Bilimleri

Fen bilimleri dünya hakkındaki gerçeklerin bir toplamı olduğu kadar, aynı zamanda deneysel ölçütleri, mantıksal düşünmeyi ve devamlı olarak sorgulamayı temel alan bir araştırma yoludur. Yine fen bilimleri, gözlemlenen doğa, olgu ve olaylarını düzenli bir şekilde inceleyerek henüz gözlenmemiş olayları kestirme çabasıdır (Kaptan ve Korkmaz 2001:33)

Fen bilimi insanların yaşadıkları çevreyi anlayıp yorumlama, bu karmaşık çevrede bir düzenlilik arama düşüncesini tetikleyen bilgi ve becerilerin özüdür (Hançer ve Diğerleri 2003:89). Fen bilimleri bireylere analitik düşünme becerisi kazandıran bilgilerdir.

Fen eğitimi alan insanların aldıkları bilgileri günlük hayatlarında kullanmaları kaçınılmazdır. Çünkü fen bilimleri yaşamla iç içedir. Böylece okulda öğrenilen bilgiler, günlük hayatta yaşananlarla bağlantı kurulduğunda, öğrenciler öğrendiklerinin somut örneklerini gördükleri takdirde ilgi ve tutumları artacağından fen bilgisini ve bilimi hissederek, yaşayarak öğreneceklerdir (Ekici, 2004:19).

Yaşamla içi içe olan fen bilimi, canlı ve cansız varlıkları ve bunlar arasındaki sebep-sonuç ilişkisini ortaya koymaya çalışan disiplinler topluluğu olarak ta tanımlanabilir (Çepni ve diğerleri. 1995: 24). Yine evreni büyüklüğünden ve gizeminden bir şey kaybetmeden görmemizi sağlayan fen bilimleri doğal dünyayı anlamamız için bir sistem ortaya koyar (Atasoy, 2004: 100).Fen bilgisi öğrenmekle insanlar gözlemlenmemiş bazı olaylar ve olgular hakkında kestirimde bulunabilirler. Yaşamı daha kolay ve yaşanabilir duruma getirebilirler. Olay ve olgulara analitik olarak yaklaşır. Neden sonuç ilişkilerini daha doğru kurabilirler. Fen bilimlerinin toplum ilişkilerinde, teknolojide ve bireysel yaşamda neler sağladığı, öğrencinin becerilerine ışık tuttuğu bilinen bir gerçektir.

Fen bilimleri; insanın kendisi ve doğal çevresi ile ilgili düzenli bilgilerle bu bilgileri durmadan geliştiren ve yenileştiren bilgi edinme yolları olarak tanımlanır

(Morgil, 1990:21). Bu nedenledir ki fen bilimleri, bireylerin günlük hayatta karşılaştığı birçok olayla doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilişkilidir. Kişilerin yaşamına kolaylıklar getiren sistemli bilgiler topluluğudur.

Fen bilimlerinin temelini oluşturan fen, evreni sorgulama, keşfetme, onun gizli düzenliliklerini bulma ve ifade etme etkinlikleridir (Soylu, 2004:6). Bilimsel metotlar; gözlem yapma, hipotez kurma, test etme, bilgi toplama, verileri yorumlama ve bulguları sunma gibi süreçleri içerir. Hayal gücü, yaratıcılık yeni düşüncelere açık olma, zihinsel tarafsızlık ve sorgulama, bilimsel çalışmalarda oldukça önemlidir (MEB, 2005:7).

Bilimsel çalışmalara dayanan fen bilgisi, evrenimizdeki doğa olaylarının doğru anlaşılabilmesi amacıyla gözlemlere, deneylere ve nicel ölçümlere dayanan bir bilim dalıdır (Temizyürek , 2003:14). Sistemli ve düzenli bilgileri bütünüdür. Fen bilimleri sayesinde sorunlara sistemli olarak yaklaşabilmekte ve çözümlemelere gidebilmekteyiz.

Fen bilimlerinin hayatımızdaki yeri önemsenemeyecek kadar büyüktür. Bu nedenle fen eğitimi bir ülkenin omurgasının oluşumunda büyük bir paya sahiptir.Fen bilgisi dersinin temelini oluşturan fen; meraklılığı uyarmayı ve insana öğrenme ihtiyacı hissettirmeyi amaçlar. Kazanılan meraklılığın devamı eğitimle mümkündür (Hamurcu, 2002:151).

Fen bilimleri eğitiminin, bizim eğitim sistemimize geç girmesi sadece bu bilimlerin gelişmesinin, öğretiminin aksamasına yol açmamış, bu olumsuz etkilerden daha kapsamlı ve önemli olarak, çağdaş rasyonel ve verimli bir düşünce yönteminden uzak kalmamıza, sonuçta bilim ve teknolojide olsun, ekonomide olsun iki yüzyıldır devam eden reform ve çağdaşlaşma çabalarına rağmen beklenilen kalkınma ve refah düzeyinin tutturulamamasına yol açmıştır.

Sonuç olarak fen, tanımlardan da anlaşılacağı gibi aslında hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Yaşamımız için eğitiminin kaçınılmaz olduğu bir bilimin

sistemli ve planlı bir şekilde bireylere verilmesi eğitim sisteminin vazifelerindendir. Eğitim sisteminde görevli öğretmenler ise fen bilimlerinin öğrencilere aktarılmasında büyük öneme sahiptirler. Çünkü öğretmenler geleceğimize yön verecek olan öğrencilerimizin mimarlarıdırlar.

2.3.Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleğinin yasal olarak tanımı, 1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun 43. maddesinde yapılmıştır. Buna göre; öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir ve öğretmenler bu görevini, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yürütmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanmaktadır (Ataünal, 2000).

Eğitim sisteminin en önemli öğesi olup, toplumların kaderini tayin eden insan ve toplum mimarı olan eğitim personelinin temel boyutunu oluşturan öğretmendir. Öğretmen, eğitim sektöründe eğitim ve öğretim hizmetini yürüten uzman bir iş görendir. Öğretmenlik mesleği eğitim sektörü ile ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık, bilgi ve becerisini temel alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır (Alkan, 1998:12).

Öğretmen, eğitim-öğretim ve bununla ilgili yöntem ve yönetsel görevlerde bulunurken, davranışları eğitimin, öğretimin ve bununla ilgili tüm bilimlerin, felsefelerin bulgularına dayanır. Gelişme ve değişme için bilgilerin, fikirlerin ve kişiliklerin karşılıklı sevgi, saygı serbestçe etkileşimine imkân verir. Bunun sağlanmasını amaçlar, teşvik eden demokratik tutum ve uygulamaların oluşmasına, uygulanmasına yardım eder ve katkı sağlar (Değirmencioğlu, 1999:27).

Eğitim kurumlarının insan kaynağı olan öğretmen, toplumun kültürel birikim ve değerlerinin yeni bilimsel bilgi ile geliştirerek gelecek kuşaklara aktarımını sağlama, toplumun yeterliliklerini yükseltmek, geleceğin kuşaklarına yaşam için gerekli becerileri kazandırmakla yükümlüdür. Diğer bir deyişle bireylerin eğitim hedeflerine uygun biçimde yetiştirilmesinde eğitim sürecinin başta gelen değişkeni öğretmendir (Ülgen, 1997:237).

Öğretmen, bilgi kaynağı değil, öğrenenlerin öğrenmelerinde yararlanabilecekleri kaynaklardan birisidir (Grace,1999). Öğretmen öğretimde öğrenciyi yönlendiren bir pusula gibidir.

Öğretmen, çoklu görüşleri dikkate alır, görüş açılarının farklılığına göre öğrenenlerin bilgiyi keşfetmelerine yardımcı olur. Önceki bilgilerle yeni bilgiler arasında bağlantı kurar ve tartışılanları öğrenenlerle paylaşır (Biggs,1996). Öğrencilerin geçmişte öğrendikleri ve öğrenecekleri arasında köprü kurmasına yardımcı olur.

Öğretmen, öğrencilerin davranışları üzerinde çalışır, eğittiği her öğrencisinin önceden saptanmış amaçlara ulaşmasına yardım eder ve onların istenilen davranışlara sahip birer kişi olmasını sağlar. Bu anlamda öğretmen, öğrencisinin davranışlarının mimarıdır (Başaran, 1988:9).

Öğretmenler, öğrencilere sadece bir problemi çözmeye yönelik bilgi vermenin ötesinde bu beceriyi özümsemelerine yardımcı olmalıdırlar (Karplus, 1977). Verilen bir örneği değişik örneklerde de uygulayabilme kabiliyetini verebilmelidirler. Günlük hayatta karşılaşılan problemlere yaklaşımlarından verilen çözümleme yöntemini uygulayabilmelidirler. Bu nedenle öğretmenler öğrenenlerin yaşantılarında büyük role sahiptirler.

Bireylerin hayatlarında büyük bir öneme sahip olan öğretmenlik, belli düzeyde bilinç ve bilgi isteyen, uzun sürede ilke, yöntem ve teknikleri kazanılan bir inanç mesleğidir. Öğretmenlik, gelişmiş bir bilim ve kültür ortamında mesleki

değerleri yeterince özümsemiş eğitimciler arasında uzunca bir süre yaşanılarak kazanılabilecek stratejik bir meslektir (Yılmaz,1973:175-177).

Öğretmenlik, mesleklerin mesleğidir. Mühendisleri, doktorları ve bütün meslek mensuplarını öğretmenler yetiştirir (Temiz, 2001:5). Toplumun şekillenmesinde büyük öneme sahip olan öğretmenlerin yetişmesi ve istihdamı da bir o kadar önemlidir.

Öğretmen yetiştirmek bir ülkenin bütün bireylerini yetiştirmek anlamına gelir. Bu sebeple öğretmen yetiştirme de hizmet öncesi eğitim büyük önem arz etmektedir. Öğretmenlik, özel bir hizmet öncesi eğitimini gerektiren ve sürekliliği olan bir meslektir (Kaya,1993:114).

Uygun kişilik özelliklerine ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara sahip olan öğretmenlerin hem öğretmenlik mesleğine, hem öğrencilere, hem de topluma sağlayacakları yarar çok daha fazla olabilmektedir (Şenel ve diğerleri, 99-109).

Öğretmenlik mesleğinin genel olarak belirlenmiş bazı özellikleri şunlardır;

-Öğretmenlik, tüm ülkelerde en yaygın olarak görülen mesleklerden biridir.

-Öğretmenlerin büyük bir kısmı devlet memurudur.

-Öğretmenlik mesleğini daha çok toplumun alt sınıflarından gelen bireyler seçmektedir.

-Öğretmenlik mesleğinin geliri düşüktür.

-Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü çok yüksek değildir.Mesleği değiştiren ve terk edenlerin oranı yüksektir.

-Öğretmenlik mesleğini genelde kadınlar tercih etmektedir.

-Öğretmenlik mesleğinin diğer meslekler arasında tercih edilme sırası zaman içinde değişmektedir. Günümüzde ekonomik koşulların da etkisiyle, en çok rağbet edilen mesleklerden biri olmuştur (Erden 1998:31-33).

Özyılmaz'a göre (2004:7-14), eğitimin altı temel unsurundan birisi, belki de birincisi öğretmendir. Öğretmen olmadan yapılan eğitimin hedefine ulaşması pek mümkün değildir. Öğretmen, hem öğrenmeyi, hem bilgiden yararlanmayı, hem de bilgiden bilgi elde etmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir. Eğitim sisteminde öğretmenler hem nitelik, hem de nicelik bakımından çok önemli bir yer tutarlar. Bir yönden baktığımızda öğretmeni, demokratik katılıma uygun, seviyeli ve tartışmalı bir ortam oluşturarak, öğrencilerde bilgi ve becerilere karşı ilgi ve istek uyandıran, onlara bilgiye ulaşma yollarını gösteren ve edindikleri bilgileri nasıl kullanacaklarını öğreten insan olarak görürüz. Bir başka açıdan baktığımızda öğretmenlerin, medeniyetin korunmasında, kültürün geliştirilip genç nesillere aktarılmasında, toplumun inanç ve değer yargılarının kuvvetlendirilmesinde, gelişme ve kalkınma bilincinin toplum şuuruna kazandırılmasında ve demokratik toplum düzeninin yerleşmesinde büyük bir sorumluluk taşıdıklarına şahit oluruz. Bundan dolayı, eğitim sistemlerinin kalitesi ve milletlerin manen ve maddeten kalkınması, büyük oranda öğretmenlerin yetişme seviyesine bağlıdır.

Bir ülkenin geleceğine yön veren en önemli öğelerden biri öğretmenlik mesleğidir. Bu nedenle eğitim sistemimizde niteliğin arttırılmasının bir başka deyişle eğitim sisteminde bilgi çağının gerektirdiği niteliklere sahip ürün çıktılarının elde edilmesinin temel koşulu, sisteme nitelikli öğretmen girdisinin sağlanmasıdır (Sağlam ve Kürüm 2005:1). Öğretmenlerin nitelikli yetiştirildikten sonra istihdam edilmeleri de sistemin en büyük görevlerindendir. Bir toplumun kalkınarak istenilen seviyeye ulaşması yetiştirilen ve istihdam edilen nitelikli öğretmen sayısıyla yakından ilişkilidir.

2.4. Türkiye'de Öğretmen Eğitimi, İstihdamı ve Sorunları

Ülkemizde, bir bireyin öğretmen olabilmesi için bazı aşamalardan geçmesi gerekir. Öncelikle adaylar ÖSYM tarafından yapılan üniversite giriş sınavında başarılı olup, eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerine yerleştirilmesi gerekir. İkinci aşamada Yükseköğretim Kurumlarına yerleşen adaylar verilen eğitim sonucunda

mezun olarak diploma almalıdırlar. Mezun olan adaylar yine ÖSYM'nin yaptığı KPSS' ye girecekler ve aldıkları puanlara göre sıralanacaklardır. En son olarak ta MEB' in ihtiyacı ve devletin ekonomik şartları dikkate alınarak, belirli sayıda diplomalı ve KPSS' den yeterli puanı almış adaylar öğretmen olarak atanabileceklerdir. Fakat bu aşamalarda zaman zaman bazı istenmeyen uygulamalara da rastlanmaktadır. Örneğin bazı dönemlerde eğitim fakülteleri dışından (ziraat mühendisi, veteriner, fen-edebiyat vb.) öğretmen alımları yapılmıştır ve bu yanlış uygulama eğitimde kapanamayan birçok yaraların oluşmasına sebebiyet vermiştir. Hiçbir eğitim fakültesi mezununun diploması ile veteriner ya da ziraat mühendisi olamayacağı gibi meslek dışından gelen bireylerinde öğretmen olmasına izin verilmemelidir.

Ülkemizde öğretmenlik mesleği Kurtuluş Savaşı (1919-1922) ve TBMM Hükümetleri (1920-1923) Dönemi'nde daha da önem kazanmıştır. Cumhuriyetle birlikte Türkiye'de öğretmenlik mesleği yeniden yapılanmış ve çağdaş, milli ve evrensel boyutlu bir gelişim sürecine girmiştir.

1982'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren öğretmen yetiştiren bütün kurumlar üniversitelere bağlanarak yeni bir yapı, statü ve isleyişe kavuşturulmuştur. 1992 yılında çıkarılan bir yasayla her kademede görev yapacak olan öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim süreleri lisans düzeyine çıkarılmış ve eğitim fakültelerinin bünyesine alınmıştır. 1998 yılında yeni bir adım daha atılarak, Eğitim Fakülteleri yeniden yapılandırılmış, ortaöğretim fen ve matematik, ortaöğretim sosyal alanlar kapsamında yer alan öğretmenlik programlarının kapıları, Fen Edebiyat Fakültelerinin öğrencilerine de açılarak, bu alanlardaki öğretmen eğitimi 4+1.5 yıl şeklinde, lisans üstü eğitime çekilmiştir. Uzun yıllar ortaöğretim ve ön lisans düzeyinde verilen hizmet öncesi öğretmen eğitimi, lisans ve lisansüstüne çıkarılarak, öğretmenlik mesleğinin toplumdaki değer ve statüsünün yükselmesine ve mesleğin profesyonel bir meslek haline getirilmesine önemli katkılar sağlanmıştır (Akyüz, 2006).

Öğretmenlik mesleği eğitim sektörü ile ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır. Meslek dışı herkesin öğretmenliğe atanması eğitime ve öğretmenlik mesleğine en büyük saygısızlıktır. Bu mesleğin mensubu olan öğretmenler devletin eğitim politika ve stratejilerini felsefi, bilimsel ve mesleki boyutlar doğrultusunda uygulamaya koyan; bireyleri ve toplumu bu yönde oluşturan önemli bir meslek mensuplarıdırlar. Eğitim ve bu meslek mensuplarının içinde bulundukları sorunların çözümü devletin ve toplumun sağlıklı gelişimi için önem taşıyan bir konudur (Alkan, 1998:12-18).

Eğitim süreci içerisinde, okulun olanaklarının, okul ortamı ve etkenlerinin, aile dışı ve okul çevresinin etkisi mutlaka önemlidir ama en önemli etken 'öğretmendir'. Öğretmenin özellikleri, öğrencilerini amaçlar yönünde yetiştirmek için gösterdiği çaba, ders dışı çalışmaları, ders sürecindeki etkinlikleri, öğretmenin eğitim süreci içindeki etkinlik düzeyini ortaya koyar. Eğitim düzeyinin yükseltilebilmesi için; öğretmenlerimizin, alanında yeterli bilgi, beceri ve davranışlarla donatılmış olması yanında, öğretmenlik mesleğini sevmesi, severek seçmesi, bu mesleğin öneminin bilincinde olması, bu ağır sorumluluğu almaya ve gereken özveriyi göstermeye hazır olması gerekir (Küçükler, 1996:34-35).

Yine Erden (1998)'e göre etkili bir öğretmende bulunması gereken mesleki nitelikler;

Genel kültür: Günümüz koşullarında öğrenciler televizyon, gazete, dergi, internet, arkadaş grupları vb. kaynaklardan çok çeşitli bilgiler edinmektedir. Ders esnasında konuşmalarında, her türlü terim ve kavramı kullanabilmektedirler. Öğretmenin onların kullandığı terim ve kavramları bilmesi, sordukları soruları ya da ifadeleri anlayabilmesi ve gerektiğinde açıklamalar getirebilmesi önem taşır. Ayrıca genel kültürü yüksek olan öğretmenlere, öğrencilerin hayranlık duyduğu, derslerine daha fazla motive olduğu da bilinmektedir.

Konu alanı bilgisi: Öğretmenin mesleğinde başarılı olabilmesi için öncelikle kendi uzmanlık alanını iyi bilmesi gerekmektedir. Öğretmenin alanına hâkim olması, kendisine güven duymasında, öğrenci karşısında güç kazanmasında ve öğrencinin alana ilişkin doğru bilgileri öğrenmesinde temel teşkil eder.

Mesleki beceri ve yeterlilikler: Öğretim sürecini planlama çeşitlilik getirebilme, öğretim süresini etkili kullanabilme, katılımcı öğretim ortamını düzenleme ve öğrencilerdeki gelişimi izleme

Bir ülkenin kaderini büyük ölçüde etkileyen öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi oldukça önemli bir süreçtir. Öğretmen olmayı hak kazanan mezunların ise istihdam edilmesi devletin yerine getirmesi gereken ödevlerdendir. Hizmet öncesi eğitimde aldıkları pedagojik formasyon, alan ve genel kültür dersleriyle donanımlı hale gelen öğretmen adaylarının mezuniyetlerinden sonra öğretmen olarak atanması gerekmektedir. Bunun olmaması durumunda kendi mesleğine atanamayıp meslekleri dışında görev yapan öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin bir anlamı kalmayacaktır.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı (biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi) mezunlarının bölüm bilgilerinin kendilerine iş hayatlarında ve günlük yaşantılarında etkisini araştırmak amacıyla yapılan betimsel nitelikte bir çalışmadır. Betimsel nitelikteki araştırmalar; mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler. Genellikle survey yöntemi olan betimleme yöntemi, grupla ilgili genişliğine bir çalışmadır. Çok sayıda obje ya da denek üzerinde belirli bir zaman kesiti içinde yapılır (Kaptan, 1998).

Çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Çünkü nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen bir tekniktir (Ekiz, 2003).

Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 1994).

Yine nitel araştırma tekniklerinin doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolü olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması, araştırma deseninde esnekliği olması ve tümevarımcı bir analize sahip olması önemli özellikleridir (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Bu bağlamda nitel araştırmalar, araştırmanın üretildiği sosyal bağlama duyarlılığı sağlamaktadır (Kuş, 2003).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan eğitim fakültesi fen alanı mezunları oluşturmaktadır. Çalışma evreni, hakkında görüş bildirilecek veya genellemelerde bulunabilecek evrendir (Ural ve Kılıç, 2005).

Nitel araştırmalarda çalışılacak örneklemin büyüklüğünü belirlemede çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. Nitel araştırmada temel amaç genellemeden ziyade evrende olması muhtemel çeşitlilik, zenginlik, farklılık ve aykırılıkların bir arada verilmesi olmalıdır (Goetz ve Le Complete, 1984; Akt. Esen, 2004). Bu araştırmada grupların çeşitliliğine dikkat edilerek görüşme örneklemi seçilmiştir.

Bu araştırmada, evrenin tümüne ulaşmak güç ve maliyeti fazla olduğu için, evrenden örneklem alınarak araştırma yapılmıştır. Elde edilen verilerin bütün evreni temsil edebilme özelliğine sahip olmasına dikkat edilmiştir. Örneklemin temsil edebilme özelliğinin evrenin karakteristiklerini içermesi gerekmektedir. Bu nedenle örneklem seçiminde rastgele örnekler alınmasına dikkat edilmiştir. Böylece maliyeti düşük, evreni temsil gücü yüksek, ulaşılabilir ve verilerin toplanmasının kolay olduğu bir örneklem birimi seçilmiş olmaktadır. Bu yöntem, katılımcıların

uygunluğu, potansiyel katılımcıların kolay bulunması, yerleştirilmiş insanlara ulaşmada kolaylık sağlamıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu bölümde veri toplama aracının geliştirilmesinde izlenen yollar açıklanmıştır.

3.3.3.1. Görüşme Formunun Geliştirilmesinde İzlenen Yollar

Araştırmanın verileri, mezunlarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiştir. Tüm görüşmeler araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmecilerin izni alınarak dahilinde ses kayıtları yapılmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesi öncesinde; konu ile ilgili araştırmalar, yayın ve kaynaklar incelenmiştir. LeCompte ve Goetz (1982; Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2005) nitel araştırmada güvenirliği artırmak için toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmasını, araştırmacının gözlem, görüşme ve dokümanlar yoluyla elde ettiği verileri herhangi bir yorum katmadan okuyucuya sunmasını ve yorumlarını daha sonraya bırakmasını önermektedir. Bu araştırmada görüşmelerden elde edilen bulgular, herhangi bir yoruma yer vermeden ayrı başlıklar halinde, doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuştur. Daha sonra bu bulgular tartışma kısmında bütüncül olarak ele alınıp tartışılmıştır. Le Compte ve Goetz'in (1982; Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2005) güvenirliği arttırmak için yaptıkları diğer öneri ise, verilerin analizinde bir başka araştırmacıdan yardım alma ve ulaşılan sonuçları teyit etmedir. Veri toplama aracının kapsam geçerliliklerinin belirlenmesi için bu araç tez danışmanı ve üç program geliştirme uzman tarafından incelenmiş, ölçek maddeleri tekrar gözden geçirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ardından form iki alan uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra kodlar araştırmacı tarafından

karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası tutarlılık hesaplaması yapılmıştır (Miles ve Huberman, 1994: 64). Bu değerin 0,75 olduğu görülmüştür.

Formdaki sorular 4 bölümden oluşmaktadır:

Bölüm I, katılımcıların kişisel bilgilerini ortaya koymaya yönelik 10 soru içermektedir.

Bölüm II, katılımcıların aldıkları alan bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini ortaya koymaya yönelik, yarı yapılandırılmış 5 soru yer almaktadır.

Bölüm III, katılımcıların aldıkları formasyon bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini ortaya koymaya yönelik yarı yapılandırılmış 4 soru içermektedir.

Bölüm IV ise katılımcıların aldıkları genel kültür bilgilerinin günlük yaşantılarına ve çalışma hayatlarına etkisini ortaya koymaya yönelik yarı yapılandırılmış 6 sorudan oluşturulmuştur.

3.3.3.2.Görüşme Formunun Uygulanması

Görüşme formu Ankara ili merkez ilçelerinde tespit edilen kamu kurumlarında çalışmakta olan eğitim fakültesi fen alanı mezunu 36 katılımcıya uygulanmıştır. Uygulama tek tek araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Böylece mezunlardan gelecek herhangi bir soru o anda cevaplanmış ve verilerin eksiksiz toplanması sağlanmıştır. Görüşmeler sessiz bir ortamda yapılmıştır. Görüşme esnasında izin veren mezunların ses kayıtları alınmıştır. Daha sonra ses kayıtlarının tam çözümlenmesi yapılmıştır. Yapılan bu çözümlemelerde geçen metinlerin içerisindeki temalar saptanarak değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Veriler nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen içerik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Analize başlanmadan önce

kategoriler, çalışmanın amacı dikkate alınarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Veriler tek tek tasnif edilerek her branş için ayrı ayrı yorumlama yapılmış ve en son genel bir yorum çıkarımına gidilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, alt problemlerin ışığında şekillendirilen, toplam 25 yarı yapılandırılmış sorudan ve 4 bölümden oluşan görüşme formuna verilen cevaplar ve bu cevapların her branş için ayrı ayrı çözümlemesine yer verilmiştir. Görüşme formundaki bölümler; birinci bölüm katılımcıları tanımaya yönelik 10 soru, ikinci bölüm katılımcıların aldıkları alan bilgilerinin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini ortaya koymaya yönelik yarı yapılandırılmış 5 soru, üçüncü bölüm, katılımcıların aldıkları formasyon bilgilerinin iş yaşantılarına ve günlük hayatlarına etkisini ortaya koymaya yönelik yarı yapılandırılmış 4 soru ve dördüncü bölüm de ise katılımcıların aldıkları genel kültür bilgilerinin iş yaşantılarına ve günlük hayatlarına etkisini ortaya koymaya yönelik yarı yapılandırılmış 6 soru içermektedir. Sorulara verilen cevapların yüzde ve frekansları hesaplanmış, cevapların sonunda genel bir yorumlamaya gidilmiştir.

4.1 Katılımcıların Kişisel Bilgilerini Ortaya Koyan Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde mezunlara yöneltilen sorularla, mezunların çalıştıkları kamu kurumları, cinsiyetleri, mezun oldukları bölümleri, mezuniyet ve göreve başladıkları tarihi, unvanları, kamu kurumunu tercih etme nedenleri, meslekleri dışında görev yapmalarının doğruluğu, yapmakta oldukları görevin durumu ve memnuniyetlikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmış ve yorumlamalara gidilmiştir. Görüşme yapılan katılımcıları derinlemesine tanımaya çalışmak verilecek cevapların analizinde kolaylık sağlayacaktır. Bundan dolayı birinci bölümde diğer bölümlerden sayıca fazla soru bulunmaktadır.

Örneklemde yer alan toplam 36 mezun ile yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Tablo 4.1.1.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumlarının dağılımı

	Katılımcıların çalıştıkları kamu kurumları	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	Sayıştay	2	5,55	20
	D.H.M.İ.	4	11,11	40
	Adalet Bakanlığı	1	2,77	10
	Altındağ Nüfus Müdürlüğü	1	2,77	10
	Çankaya Nüfus Müdürlüğü	1	2,77	10
	Ç.S.G.Bakanlığı	1	2,77	10
Fizik	Sayıştay	2	5,55	40
	İçişleri Bakanlığı	1	2,77	20
	D.H.M.İ.	1	2,77	20
	Gümrük Müsteşarlığı	1	2,77	20
Kimya	İçişleri Bakanlığı	1	2,77	12,5
	D.H.M.İ.	2	5,55	25
	Adalet Bakanlığı	2	5,55	25
	Altındağ Nüfus Müdürlüğü	1	2,77	12,5
	Çankaya Nüfus Müdürlüğü	2	5,55	25
Matematik	D.H.M.İ.	5	13,88	100
Fen Bilgisi	Danıştay	2	5,55	25
	İçişleri Bakanlığı	1	2,77	12,5
	M.E.Bakanlığı	1	2,77	12,5
	Adalet Bakanlığı	1	2,77	12,5
	Altındağ Nüfus Müdürlüğü	2	5,55	25
	Ç.S.G.Bakanlığı	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

*Branş içinde dağılım

Tablo 4.1.1. ‘de görüldüğü gibi görüşme yapılan katılımcılardan; 4 mezun Sayıştay Başkanlığı’nda, 3 mezun İçişleri Bakanlığı’nda, 12 mezun D.H.M.İ.’de, 1 mezun Gümrük Müsteşarlığı’nda, 2 mezun Danıştay Başkanlığı, 1 mezun M.E.B.’de, 4 mezun Adalet Bakanlığı’nda, 4 mezun Altındağ Nüfus Müdürlüğü’nde, 3 mezun Çankaya Nüfus Müdürlüğü’nde, 2 mezun de Ç.S.G.B.’de görev yapmaktadır.

Biyoloji alanında; 10 biyoloji öğretmenliği mezunundan 2 mezun Sayıştay Başkanlığı’nda, 4 mezun D.H.M.İ.’de, 1 mezun Adalet Bakanlığı’nda, 1 mezun Altındağ Nüfus Müdürlüğü’nde, 1 mezun Çankaya Nüfus Müdürlüğü’nde, ve 1

mezun da Ç.S.G.B.de görev yapmaktadır. Tablodaki frekans ve yüzde dağılımından da anlaşılacağı üzere biyoloji öğretmenliği mezunları kamu kurumları içerisinde en çok D.H.M.İ' yi tercih etmiş ve yerleşmişlerdir.

Fizik alanında ise; kendileriyle görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu katılımcının kendi meslekleri dışında çalışmakta oldukları kamu kurumlarının dağılımı şu şekildedir: 2 mezun Sayıştay Başkanlığı'nda, 1 mezun İçişleri Bakanlığı'nda, 1 mezun D.H.M.İ.'de ve 1 mezun da Gümrük Müsteşarlığı'nda görev yapmaktadır. Bu dağılıma bakıldığında fizik öğretmenliği mezunları kamu kurumları içerisinde çeşitli kurumları tercih etmişler ve yerleşmişlerdir. Burada en çok tercih edilen kurumun Sayıştay Başkanlığı olduğu görülmektedir.

Kimya alanında; kendileriyle görüşme yapılan 8 kimya öğretmenliği mezununun görev yapmakta oldukları kurumların dağılımı; 1 mezun İçişleri Bakanlığı, 2 mezun D.H.M.İ., 2 mezun Adalet Bakanlığı, 1 mezun Altındağ Nüfus Müdürlüğü, 2 mezun da Çankaya Nüfus Müdürlüğü şeklindedir. Dağılıma genel olarak baktığımızda mezunların yerleşmiş oldukları kamu kurumların farklılık göstermekte olduğu görülmektedir. Dağılımdaki farklılık, mezunların bireysel tercihlerinin, açılan kadroların ve tercih edilen kamu kurumlarında görev yapan memurların sosyal haklarının iyi olmasından kaynaklanan bir seçime bağlanabilir.

Matematik alanında; kendileriyle görüşme yapılan matematik mezunlarının tamamının çalışmakta oldukları kurumun D.H.M.İ. olduğu görülmektedir. Matematik mezunlarının kurumlar içerisinde sadece D.H.M.İ.'de bulunmaları kendi bireysel tercihlerine, açılan kadroların özelliklerine ve aldıkları KPSS puanlarına bağlanabilir. Mezunların tercih ettikleri bu bölüm KPSS P3 puanıyla bireyleri istihdam etmekte ve gerekli bazı kriterleri istemektedir. (ÖSYM, 2004). Matematik öğretmenliği mezunlarının bu kurumu tercih etmelerini kurumun çalışma şartlarının, statüsünün ve sosyal haklarının iyi olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Fen bilgisi alanında ise; kendileriyle görüşülen 8 fen bilgisi öğretmenliği mezunlarından 2 mezun Danıştay, 2 mezun Altındağ Nüfus Müdürlüğü, 1 mezun

İçişleri Bakanlığı, 1 mezun Milli Eğitim Bakanlığı, 1 mezun Adalet Bakanlığı ve 1 mezun ise Ç.S.G.B.'de kendi meslekleri dışında görev yapmaktadırlar. Fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının çalışmakta oldukları kurumların dağılımına bakıldığında genel olarak çeşitli kurumların olduğu, içlerinde ise en çok Danıştay Başkanlığı ve Altındağ Nüfus Müdürlüğü bulunduğu görülmektedir.

Görüşmeler neticesinde en çok tercih edilen kamu kurumunun D.H.M.İ. olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tercihlerin bizi, mezunların tamamen kendi istek ve doğrultularında, ayrılan kadrolara ve kurumların sosyal hak, maaş ve statü gibi nedenlerine bağlı olarak yapıldığı sonucuna ulaştırır.

Görüşme yapılan 36 mezun, 21 erkek ve 15 kadından oluşmaktadır.(Tablo 4.1.2.)

Tablo 4.1.2.

Görüşme yapılan katılımcıların cinsiyet dağılımı

	Katılımcıların cinsiyetleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	Erkek	6	16,66	60
	Kadın	4	11,11	40
Fizik	Erkek	3	8,33	60
	Kadın	2	5,55	40
Kimya	Erkek	3	8,33	37,5
	Kadın	5	13,88	62,5
Matematik	Erkek	4	11,11	80
	Kadın	1	2,77	20
Fen Bilgisi	Erkek	5	13,88	62,5
	Kadın	3	8,33	37,5
Toplam		36	100	-

Biyoloji alanında; biyoloji öğretmenliği mezunlarının cinsiyet dağılımı 6 erkek ve 4 kadın şeklindedir. Branş içinde dağılım %60 erkek %40 kadın şeklindedir.Genel olarak görüşülen mezunlardan erkek sayısının fazla oluşu biyoloji mezunlarında da görülmektedir.

Fizik alanında; görüşmenin yapıldığı 5 fizik öğretmenliği mezununun cinsiyet dağılımları 3'ü erkek ve 2'si kadın şeklindedir. Branş içinde %60 erkek, %40 kadın oranında dağılım görülmektedir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan 8 kimya öğretmenliği mezunu bireyin cinsiyet dağılımı erkeklerde branş içinde %37,5, genel dağılımda %8,33 iken, bayanlarda branş içi %62,5 iken genel dağılım içerisinde %13,88'dir. Görüldüğü üzere kimya mezunlarından kamu kurumuna yerleşen bireylerin çoğunluğunu bayanlar oluşturmaktadır.

Matematik alanında; kendileriyle görüşülen 5 matematik öğretmenliği mezununun 4'ü erkek, 1'i ise kadındır. Branş içinde dağılım %80 erkek, %20 kadın şeklindedir.

Fen bilgisi alanında ise; görüşme yapılan fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının cinsiyet dağılımı 5 erkek ve 3 kadın şeklindedir. Branş içindeki dağılımları %62,5 erkek katılımcı, %37,5 kadın katılımcı şeklindedir.

Cinsiyet dağılımını bir örnekle açılayacak olursak; 2000-2001 öğretim yılı fen bilimleri eğitimi lisans düzeyine devam eden toplam öğrenci sayısı 12253'tür. Bu sayının 5342'sini kız öğrenciler oluştururken, 6911'ini erkek öğrenciler oluşturmuştur (www.osym.gov.tr adresinden 23.07.2008, 13:04 tarihinde alınmıştır). Eğitim görmekte olan ve mezun erkek katılımcıların sayısının kadınlara göre fazla olması, çalışmamızdaki cinsiyet dağılımını desteklemektedir. Görüşme yapılan mezunlar içinde çalışan erkek bireylerin fazla sayıda olmasını, erkeklerin aile geçimini sağlama, sosyal statü kazanma ihtiyacı ve ekonomik özgürlüğe kavuşma gibi nedenlere bağlamak mümkündür.

Tablo 4.1.3.

Görüşme yapılan katılımcıların mezun oldukları bölümlerin dağlımı

Mezun olunan bölümler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Yüzde*(%)
Biyoloji	10	27,77	100
Fizik	5	13,88	100
Kimya	8	22,22	100
Matematik	5	8,33	100
Fen Bilgisi	8	22,22	100
Toplam	36	100	-

Tablo 4.1.3.' te görüldüğü gibi görüşme yapılan mezunların branş dağılımları; 10 biyoloji öğretmenliği mezunu, 8 kimya öğretmenliği mezunu, 5 fizik öğretmenliği mezunu, 5 matematik öğretmenliği mezunu ve 8 fen bilgisi öğretmenliği mezunu şeklindedir.

Biyoloji alanında; görüşme yapılan mezunlar içerisinde 10 katılımcıyla 1. sırada biyoloji mezunları gelmektedir.Bu sayının çokluğu biyoloji bölümünden mezun katılımcı sayısının, açılan biyoloji öğretmenliği kadro sayısından fazla olduğuna bağlanabilir.

Fizik alanında; görüşme yapılan 36 mezun içerisinde toplam 5 katılımcı fizik öğretmenliği mezunudur. Bu sayı görüşme yapılan 5 branş içerisinde en düşük olanlardan biridir.

Kimya alanında; görüşme yapılan 36 mezun branş dağılımlarına baktığımızda en fazla sayıda katılımcı biyolojide bulunurken, 8 katılımcı kimya ve fen bilgisi öğretmenliğinde yer almaktadır.. Görüşülen kimya öğretmenliği mezunlarının sayılarındaki fazlalık, biyoloji alanında olduğu gibi atamalardaki sıkıntıdan kaynaklanmasına bağlanabilir.

Matematik alanında; görüşme yapılan 36 mezundan 5'i matematik öğretmenliği mezunudur. Matematik mezunları, fizik öğretmenliği gibi dağılım içerisinde en az sayıda bulunan branşlardandır.

Fen Bilgisi alanında; görüşme yapılan 36 mezun içerisinden en fazla biyoloji iken ikinci sırada kimya öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmenliği mezunları bulunmaktadır.

Genel olarak görüşme yapılan mezunlar içerisinde biyoloji öğretmenliği mezunlarının en fazla sayıda olduğu , daha sonra sırasıyla kimya, fen bilgisi, fizik ve matematik branşlarının olduğu görülmektedir. Bu durum, mezun olan birey sayısının, açılan kadro sayısından daha fazla olmasına bağlanabilir. Çünkü; 2004 yılı biyoloji öğretmenliği mezun sayısı 380 iken, ataması yapılan öğretmen sayısı 85'tir. Aynı yıl 349 birey kimya öğretmenliğinden mezun olmuş, 60 mezunun ataması yapılmış yine 2698 birey fen bilgisi bölümünden mezun olurken ancak 354 mezunun ataması yapılmıştır. Fizik branşından ise; o yıl 334 birey mezun olmuş, 55 mezunun ataması yapılmıştır. Matematik öğretmenliğinden 447 birey mezun iken, 805 mezunun ataması yapılmıştır. (Rakamlar http://personel.meb.gov.tr ve http://www.osym.gov.tr / BelgeGoster.aspx adresinden 23.07.2008 14:10'da alınmıştır). Buradan görüşme yapılan mezunlar içersindeki branş dağılımlarının verilen mezun-istihdam sayısıyla paralellik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4.1.4.

Görüşme yapılan katılımcıların mezuniyet tarihlerinin dağılımı

	Katılımcıların mezuniyet tarihleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	2006 ve üstü	1	2,77	10
	2005-2000	8	22,22	80
	1999-1995	-	-	-
	1994 ve altı	1	2,77	10
Fizik	2006 ve üstü	-	-	-
	2005-2000	5	13,88	100
	1999-1995	-	-	-
	1995 ve altı	-	-	-
Kimya	2006 ve üstü	1	2,77	12,5
	2005-2000	7	19,44	87,5
	1999-1995	-	-	-
	1995 ve altı	-	-	-
Matematik	2006 ve üstü	4	11,11	80
	2005-2000	1	2,77	20

	1999-1995	-	-	-
	1995 ve altı	-	-	-
Fen Bilgisi	2006 ve üstü	2	5,55	25
	2005-2000	4	11,11	50
	1999-1995	-	-	-
	1995 ve altı	2	5,55	25
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.4.' de görüldüğü üzere görüşme yapılan mezunlar içerisinde 2006 ve üstü tarihlerde mezun sayısı 8, 2005-2000 tarihlerinde mezun sayısı 25 yine 1994 ve altı tarihlerinde mezun olanların ise sayısı toplam 3'tür.

Biyoloji alanında; görüşme yapılan biyoloji öğretmenliği mezunlarının yoğun olarak 2000-2005 yılları arasında mezun oldukları ve çalıştıkları kamu kurumuna bu tarihler arasında atandıkları görülmektedir.

Fizik alanında; görüşme yapılan fizik öğretmenliği mezunlarının 5'inin 2000-2005 yılları arasında mezun oldukları ve çalıştıkları kamu kurumuna bu tarihler arasında atandıkları görülmektedir. Görev yapan mezunların 2000-2005 tarihleri arasındaki gerçekleştirilen KPSS sınavlarından biri ile atamalarının yapıldığı görülmektedir. Bu dönemde ve halen kadrolu öğretmen atamalarında görülen sıkıntı kişileri kendi meslekleri dışında bir alanda görev yapmaya yöneltmiştir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunlarından 7'sinin 2000-2005 yılları arasında yapmakta oldukları göreve başladıklarını, 1'inin ise 2006 yılından sonra göreve başladığı görülmektedir.

Matematik alanında; görüşme yapılan 5 matematik mezunundan 4'ü 2006 ve sonrasında yapmakta oldukları göreve başladıklarını, 1 mezun ise 2000-2005 yılları arasında başladığını söylemiştir. Dağılımdan yola çıkarak matematik mezunlarının 2006 yılından sonra atamalarında sıkıntısının olduğunu söylemek mümkündür. 2006 yılında MEB tarafından toplam 42 matematik öğretmenliği kontenjanı açılmış ve ataması yapılmıştır. Aynı yılın matematik öğretmenliği mezunlarının sayısına bakıldığında 534 mezunun bulunduğu görülmektedir. (Rakamlar http: //

personel.meb.gov.tr ve http://www.osym.gov.tr / BelgeGoster.aspx adresinden 23.07.2008 14:41‘ de alınmıştır)

Fen bilgisi alanında ise; görüşme yapılan fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının 2’si 1995 ve öncesinde 4’ü 2000-2005 yılları arasında, 2’si ise 2006 ve üstünde mezun oldukları ve çalıştıkları kamu kurumlara bu tarihler arasında atandıkları görülmektedir. Yoğun olarak mezunların 2000-2005 yılları arasında okullarını tamamlayıp yapmakta oldukları göreve bu tarihler arasında başladıkları görülmektedir. Bu fen bilgisi mezunlarının bu tarihler arasında atama sıkıntısından dolayı farklı kamu kurumlarını tercih ettiklerin, ortaya çıkartmaktadır. Yine tablo 4.1.5.’de mezunların tamamının göreve başladıkları tarihin 1999 sonrası olduğunu göz önünde bulundurursak görüşülen bireylerin ilk defa 1999 sonrasında yapılmaya başlanan sınavla devlet memurluğuna başladıkları yani atamalarındaki sıkıntıdan dolayı bunu tercih ettikleri söylenebilir.

Genel olarak eğitim fakültelerinin fen alanı mezunu olup, öğretmenlik mesleği dışında yapmakta oldukları göreve ÖSYM Başkanlığı tarafından 2000-2005 tarihleri arasındaki gerçekleştirilen KPSS sınavlarından biri ile atamalarının yapıldığı görülmektedir. Bu dönemde kadrolu öğretmen atamalarında görülen sıkıntı, kişileri iş sahibi olma yolunda bu yöne sevk etmiştir. 2006 ve üstü mezunlarının az oluşunu M.E.B.’in son yıllarda uygulamaya başladığı sözleşmeli öğretmen istihdamına bağlanabilir. Bu uygulamayla eğitim mezunları kadro bulamasalar da önceki yıllara göre sözleşmeli kadrolarla M.E.B. bünyesinde görevlerini yapabilmektedirler. 1999-1995 yılları yine 1994 ve altı yıllarda mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan kişilerin az veya hiç olmayışı fen alanları mezunlarının kadro sıkıntısı çekmediklerine mezun oldukları alanda veya branş dışında (sınıf öğretmenliği gibi) öğretmenlik mesleklerini yerine getirdiklerine bağlanabilir. 2000-2005 yılları arasında ise mezunların atamalarının yapılmayarak kendi mesleklerini yapamadıkları bu nedenle farklı kamu kurumlarında kendi meslekleri dışında bir işte çalışmadıkları görülmektedir..

Tablo 4.1.5.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda göreve başlama tarihlerini gösteren dağılımı

	Katılımcıların göreve başladıkları tarihler	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**1999 yılı sonrasında göreve başlayan mezunlar**	10	2,77	100
	1998 yılı öncesinde göreve başlayan mezunlar	-	-	-
Fizik	**1999 yılı sonrasında göreve başlayan mezunlar**	5	13,88	100
	1998 yılı öncesinde göreve başlayan mezunlar	-	-	-
Kimya	**1999 yılı sonrasında göreve başlayan mezunlar**	8	22,22	100
	1998 yılı öncesinde göreve başlayan mezunlar	-	-	-
Matematik	**1999 yılı sonrasında göreve başlayan mezunlar**	5	13,88	100
	1998 yılı öncesinde göreve başlayan mezunlar	-	-	-
Fen Bilgisi	**1999 yılı sonrasında göreve başlayan mezunlar**	8	22,22	100
	1998 yılı öncesinde göreve başlayan mezunlar	-	-	-
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.5.'te görüldüğü gibi yapılan görüşmelerde 36 mezunun tamamının 1999 yılından sonra atandıkları ortaya çıkmıştır.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının tamamı 1999 yılından sonra yapmakta oldukları göreve başladıkları görülmektedir. Mezunların bu tarihten sonra farklı bir meslekte göreve başlamaları kadro sıkıntılarına paralellik göstermektedir.

Fizik alanında; yukarıdaki tabloda fizik öğretmenliği mezunlarının branşları içinde tamamının yapmakta oldukları göreve 1999 sonrasında atandıkları görülmektedir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunlarının tamamı yapmakta oldukları göreve 1999 yılından sonra başladıklarını belirtmişlerdir. Kimya mezunları diğer öğretmenlik mezunlarında olduğu gibi 1999-2007 yılları arasında, kadro-

mezun sayısının dengesizliğinden dolayı açıkta kalmışlar ve KPSS ile yapmakta oldukları görevde istihdam edilmişlerdir.

Matematik alanında; görüşme yapılan matematik mezunlarının tamamının da 1999 yılında sonra göreve başladıkları tespit edilmiştir.

Fen bilgisi alanında da; görüşme yapılan fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının tamamı 1999 yılından sonra yapmakta oldukları göreve başlamışlardır. Mezunların bu tarihten sonra farklı bir meslekte göreve başlamaları, bölümleriyle ilgili istihdam sıkıntılarıyla eş zamanlılık göstermesine bağlanabilir.

Genel olarak tablodaki dağılım göz önünde bulundurulduğunda eğitim fakültesi fen kısımlarından (Biyoloji, fizik, kimya, matematik ve fen bilgisi öğretmenliği) mezun bireylerin özellikle 1999 yılından sonra mezun-atanan birey sayısındaki uçurumdan kaynaklı istihdam sıkıntısı yaşadığını söylemek mümkündür. Örneklememiz içinde yer alan bölümlerden mezun bireyler, kendi mesleklerine atanamadıkları için alan dışı da olsa devlet kademesinde görev yapmak istemişler ve 1999 yılından itibaren yapılan sınavla memur olma yolunu tercih etmişlerdir.

Türkiye'de kamu personeli olarak atanmada önkoşul olan ve 1999 (ilk olarak 1999 yılında DMS adıyla yapılan sınav, 1999 ve 2000 yıllarında DMS, 2001 yılında KMS ve 2002 yılından itibaren de KPSS adıyla düzenlenmiştir) yılından beri uygulamaya konulan KPSS sonuçları, çeşitli sınırlılıklarına karşın, her kademedeki eğitim kurumlarının çıktılarının (mezunlarının niteliğinin) değerlendirilmesinde temel bir kriter olma özelliği taşımaktadır (YÖK, 2007-5).

Tablo 4.1.6.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki unvanlarının dağılımı

	Katılımcıların unvanları	**Frekans(f)**	**Yüzde(%)**	**Yüzde*(%)**
Biyoloji	V.H.K.İ.	2	5,55	20
	HAVA TRAFİK KONTR.	4	11,11	40
	DAKTİLOGRAF	2	5,55	20
	MÜDÜR	1	2,77	10
	PEDAGOG	1	2,77	10
Fizik	POLİS	1	2,77	20
	HAVA TRAFİK KONTR.	1	2,77	20
	DAKTİLOGRAF	2	5,55	40
	MUHAFAZA MEMURU	1	2,77	20
Kimya	V.H.K.İ.	3	8,33	37,5
	HAVA TRAFİK KONTR.	2	5,55	25
	POLİS	1	2,77	12,5
	PEDAGOG	2	5,55	25
Matematik	HAVATRAFİK KONTROLÖRÜ	5	13,88	100
Fen Bilgisi	V.H.K.İ.	2	5,55	25
	POLİS	1	2,77	12,5
	MÜDÜR	1	2,77	12,5
	HİZMETLİ	1	2,77	12,5
	PEDAGOG	1	2,77	12,5
	ZABIT KATİBİ	1	2,77	12,5
	ŞEF	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.6.'da görüldüğü üzere görüşme yapılan 36 mezunun çalışmış oldukları kamu kurumlarındaki unvan dağılımları, 7 mezun V.H.K.İ., 12 mezun hava trafik kontrolörü, 4 mezun daktilograf, 2 mezun müdür, 4 mezun pedagog, 3 mezun polis memuru, 1 mezun hizmetli, 1 mezun zabıt katibi, 1 mezun şef ve 1 mezun muhafaza memurudur.

Biyoloji alanında; biyoloji öğretmenliği mezunlarının unvanlarının dağılımı; branş içinde en çok %40'lık bir paya sahip bulunan hava trafik kontrolörlüğü, %20'lik bir payla V.H.K.İ. ve daktilografllık, %10'luk payla da müdürlük ve pedagogluk unvanları şeklindedir. En fazla tercih edilen hava trafik kontrolörlüğü sosyal hakları, maaşı ve statüsü yönünden diğer unvanlara göre daha iyi bir durumda ve cazip olmasından dolayı tercih edilmiş olabilir.

Fizik alanında; fizik mezunlarının meslekleri dışında kamu kurumlarında yapmakta oldukları görevlerinin dağılımları %20'lik payla polis memuru, %20'si hava trafik kontrolörü, %20'si muhafaza memuru ve %40'ı ise daktilograf şeklindendir. Görevlerin dağılım oranlarının birbirlerine yakın olması açılan kadrolardan ve kişisel tercihlerden kaynaklandığına bağlanabilir. Aldıkları eğitimi yapmakta oldukları görevlerde kullanma becerilerinin unvanlarına (Tablo 4.1.6.) ve çalıştıkları kurumlara (Tablo 4.1.1.) bakarak düşük olduğu sonucuna varılabilir.

Kimya alanında ise; kendileriyle görüşülen kimya öğretmenliği mezunlarının unvanlarının dağılımı %37,5'i V.H.K.İ., %25'i hava trafik kontrolörü, %12,5'i polis memuru, %25'i pedagogdur. Dağılımlara baktığımızda mezunların en çok tercih ettikleri, istihdam edildikleri görevler mezun oldukları bölümle ilgisi olmayan kadrolardır. Ancak kimya öğretmenliği mezunların formasyon bilgilerinin ve edindikleri birçok tecrübenin iş hayatlarına etkisinin kaçınılmaz olması muhtemeldir. Çünkü yapılan görevlerden bir kısmı insani ilişkilerin iyi olması gerektiği mesleklerdir. Bu da alınan formasyon eğitiminin yapmakta oldukları göreve etkisinin olacağı anlamını taşımaktadır.

Matematik alanında; kendileriyle görüşme yapılan matematik mezunlarının çalışmakta oldukları kamu kurumunun aynı olduğunu görmekteyiz.%100'ü aynı unvana sahiptir. Buna bağlı olarak mezunların unvanları da aynıdır.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan fen bilgisi mezunlarının yapmakta oldukları görevlerinin dağılımları şu şekildedir: %25'i V.H.K.İ., %12,5'i polis memuru, %12,5'i müdür, %12,5'i hizmetli, %12,5'i mezun pedagog, %12,5'i zabıt katibi ve %12,5'i ise şef kadrosundadırlar.Görevlerin dağılım oranlarının homojen olmasının ayrılan kadrolardan ve mezunların kendi tercihlerinden kaynaklandığını gösterebilir. Mezunların aldıkları bölüm bilgilerini, görev dağılımlarına bakarak, iş hayatlarına yansıtmalarının düşük olacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

Genel olarak bütün mezunların kendi alanları dışında farklı bir meslekte görev yapmakta oldukları görülmektedir. Mezunların tercih ettikleri/yerleştikleri

görevler içinde hava trafik kontrolörlüğü %33.31'lik bir payla en fazla tercih edilen kadro olmuştur. Hava trafik kontrolörlüğü için lisans düzeyinde bir bölümün olmamasından dolayı bu kadrolar, KPSS ile belirli kriterler konularak istihdam edilmektedir. Bu sınav ile 4 yıl yada daha fazla süreli fakülte veya yüksekokul mezunu, KPDS' de en az (C) seviyesinde İngilizce bilen veya TOEFL' dan en az (150) puan almış (KPSS, 2004) olan bireyleri puan sıralamasına göre yerleştirmiştir Bu unvanın sosyal hakları, maaşı ve statüsü yönünden iyi bir durumda ve cazip olmasından dolayı öğretmenlik mezunu kişileri bu mesleğe yöneltmiştir. Mezunların istihdam edildikleri görevler, mezun oldukları bölümle ilgisi olmayan kadrolar olmasından dolayı mezunların aldıkları bölüm bilgilerini iş hayatlarında kısmen kullanmakta oldukları görülmektedir.

Tablo 4.1.7.

Görüşme yapılan katılımcıların kamu kurumunda görev yapmak istemelerinin nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların kamu kurumunu seçme nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Garanti** 1. Özellikle başta risk altına giremem.garantili. 2. Garanti boyun eğmemek için. 3. Garanti olduğu için. Ekmek parası. 4. Garanti olduğu için 5. Mezun olduğum alan itibariyle çok fazla iş imkânı zaten yok. Özelde çalışmak çok daha farklı. Kamu alanının çalışma düzeni ile özel çok farklı ve özel sektörün çalışma düzeni bana uymadığı için ayrıca kamuda çalışmanın daha garanti olduğunu düşündüğüm için kamu kurumunda görev yapıyorum.	4	11,11	40
	Ekmek parası/Hayat şartları 1. İşim yokken evliydim, aile geçimi ve ekmek parası için… 2. Hayat şartları… 3. Gereklilik.Benim dışımda gelişti.	4	11,11	40
	Özel sektör zor 1. Özel sektör zor, devlet daha kolay ve garantili olduğu için. 2. Özel sektörde çalıştım.Devlette sahip olduğunuz haklar özelde size verilmiyor, sağlanmıyor.	2	5,55	20
Fizik	**Garanti** 1. Garanti, rahat. 2. Garanti olduğu için.	2	5,55	40

	Ekmek parası/Hayat şartları 1. İşsizlikten, özel sektör zor, garantili olduğu için ve ekmek parası için… 2. Zorunlu olduğu için. Üniversite mezunu olarak işsizlik zor geldiği için. Ekmek parası.. 3. Başka yerde görev şansım olmadığı için. Allah devletimize zeval vermesin.	3	8,33	60
Kimya	**Garanti** 1. Garanti olduğu için. 2. Garantili olduğu için. 3. Sosyal hakları daha iyi. Devlet garantisi var.	3	8,33	37,5
	Ekmek parası/Hayat şartları 1. Çünkü mezun olduktan sonra branştan atama gelmedi bizde beklemeyelim dedik bu kadroya başvurduk o kısmetimizde varmış o da oldu. 2. Türkiye, enflasyon, işsizlik, açlık sınırı, geçim derdi, delirme noktası, MEB, Kimya Öğretmenliği, kadro, mecburiyet... 3. Kurumlar arası geçiş yapabilirim diye buradayım..	3	8,33	37,5
	Özel sektör zor 1. Özel sektör insana değer vermiyor.Aldığınız meblağda çok değil.Burada ise değeriniz var. Öne geçebileceğiniz bir meslek. 2.İşsizlik. Dershaneyi denedim ama insanları kullandıkları için düşünmedim.Ben duygusal biriyim.	2	5,55	25
Matematik	**Garanti** 1.Devlet güvencesi.. 2. Sosyal imkanlar daha iyi.. 3. Sosyal güvence, garanti. 4. Garantisi olan bir iş.	4	11,11	80
	Özel sektör zor 1. Dershanede çalıştım sıkıntısı biliyorum. Mecburiyetten devlete geçtim ve tercih ettim. Maddi boyutu yok.	1	2,77	20
Fen Bilgisi	**Garanti** 1. Garanti olduğu için. Hafta sonları evde olmak için… 2. Daha cazip çünkü karar veren mevkii her zaman avantajlıdır. 3. Garanti olduğu için, maddi yönü iyi olduğu için kamuyu tercih ettim.	3	8,33	37,5
	Ekmek parası/Hayat şartları 1.Türkiye şartları, ekonomik sıkıntı, ailevi durumlar, ekmek parası. 2. Ekonomik, garanti, olduğu için. 3. Mecburiyet. 4. Mecburen. 5. Geçimde kolaylık oluyor diye seçtim.	5	13,88	62,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.7.'de görüldüğü gibi yapılan görüşmelerde 36 mezundan 16'sı kamu kurumlarında çalışma nedenlerini garanti/güvence olmasına bağlamakta, 15'i ekmek parası/hayat şartlarına ve 5'i ise özel sektörün zorluğuna bağlamışlardır.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarından 4'ü kamu kurumlarını tercih etmelerini garanti ve güvenceli olmasına bağlamışlardır. Yine 4 mezun ise kamu kurumlarını tercih etmelerini ekmek parası ve hayat şartlarının zorluğuna bağlamışlar, geriye kalan 2 mezun ise özel sektörün zor olduğunu devlette çalışmanın daha kolay olduğunu bu nedenle kamu kurumunu tercih ettiklerini söylemişlerdir.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu neden kamu kurumunda görev yapmak istediklerini sorulduğunda 2 mezun garanti olduğunu, 3 mezun ise hayat şartlarından kaynaklandığını söylemişlerdir. Mezunların bu tercihleri aile geçimini sağlamak, sosyal bir statü elde etmek ve devlet memurluğunun güvenceli olmasını düşünmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan 8 kimya mezunundan 3'ü, kamu kurumlarını tercih etmelerini garanti ve güvenceli olmasına bağlamışlar, 3'ü hayat şartlarına ve 2'si de özel sektörün zorluğuna bağlamışlardır. Kimya öğretmenliği mezunlarının genel dağılımına baktığımızda kamu kurumunun tercih edilmesi kişisel ve sosyal haklarının güvencede olacağı inancı ve çalışma şartları bakımından kolaylığı inancının taşınmasına bağlanabilir.

Matematik alanında; matematik mezunlarının dağılımında 4 mezun kamu kurumlarını tercih etmelerini garanti ve güvenceli olmasına bağlamışlar, geriye kalan 1 mezun ise özel sektörün zor olduğunu bu nedenle kamu kurumunu tercih ettiğini söylemiştir. Matematik mezunlarının 4'ü devlette görev yapmanın garantili ve güvenceli olduğunu düşünmektedir.

Fen bilgisi alanında; fen bilgisi mezunlarından 3 mezun kamu kurumlarını tercih etmelerini garantili ve güvenceli olmasına bağlamışlardır. 5 mezun ise kamu

kurumlarını tercih etmelerini hayat şartlarının zorluğuna ve mecbur olmalarına bağlamışlardır. Fen bilgisi mezunlarının 5'i kendi meslekleri dışında bir işte görev yapmayı devlet kademesi yönünde tercih etmişlerdir.

Genel anlamda mezunların devlet kademesinde görev alma nedenleri aldıkları eğitimle devlet kademesinde daha istekli, haklarının korunduğu ve emeğinin karşılığını alabileceklerini düşünerek hizmet verme eğiliminde olmalarına bağlanabilir.

Tablo 4.1.8.

Görüşme yapılan katılımcıların meslekleri dışında bir kamu kurumunda görev yapmalarının doğruluğunu ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların meslekleri dışında görev yapmalarına yönelik yorumları	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmalarının nedenleri** 1. Doğru ama eksik.Ciddi bir zorunluluk yok. 2. Bence bu durum yanlış değil eksiktir. Öncelikle ilk olarak atanan pedagoglardan biri olarak 2004 yılında yapılan KPSS sınavı neticesinde ilk olarak bu kadrolara okullarda Rehber öğretmenlik yapmakta olan PDR mezunları atanmak istendi ancak okullarda çalışma şartları ve durumları rahat olan rehber öğretmenler yeni olan bu alanda nasıl bir iş yapılacağını, şartların ne olacağını, bilmedikleri için kendilerini riske atmak istemediler ve bu alana başvuru yapmadılar. Türkiye'de Pedagoji adında bir bölüm de olmadığı için Pedagojik formasyon alan öğretmenler bu alana atandılar. Daha sonraki yıllarda yapılan alımlar da ise PDR mezunları başvurduğu için öğretmenlikten bu alana alımlar durduruldu. Burada eksik olan şey zaruri olarak alınmış olan öğretmenlik mezunu Pedagoglara yeterli destek ve hizmet içi eğitimin verilmemesidir. Yine de öğretmenlik mezunu pedagoglar bu alanın gelişmesine çok büyük katkı sağlamışlardır. İşe başladığımız dönemde bu alanla ilgili hiçbir şey yokken kendimiz rapor ve görüşme şablonları oluşturduk. Şu an hala aile mahkemelerinde çalışan uzmanlar hakkında yayınlanmış bir yönetmelik yoktur. Ancak tüm arkadaşlar tüm bu olumsuz şartlara rağmen özveri ile çalışarak bu alanda hizmet etmektedirler.	2	5,55	20
	Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmamalarının nedenleri	8	22,22	80

	1. Çünkü kendi mesleğini yaparken insan daha verimli olur. 2. Herkesin kendi bildiği işi yapması gerekir, böylece hem birey hem e toplum rahatlığa kavuşur. 3. Yanlış,herkes kendi işini yapmak ister.Verimli olmak ister. 4. Yanlış,herkes kendi işini yapmalı.Devletin istihdam politikası yanlış bana göre.YÖK'le MEB birlikte eş güdümlü çalışmalı 5. Yanlış,herkes kendi mesleğini daha uygun koşullarda yapabilmeli.ama maddi yönden daha avantajlıyım. 6. Yanlış çünkü herkes almış olduğu eğitimi yapamıyor. Ekmek parası için, mecburiyetten, eğitim sonu alım olmadığı için bu işi yapıyorum. Bu nedenle yanlış 7. O kadar eğitim aldım fakat almış olduğum bilgileri kullanamıyorum ve şuanda herkesin yapabileceği bir işi yapmaktayım.O kadar emek ve masraf boşuna gitti. 8. Herkes kendi işini yapmalı.daha verimli olacağı kanaatindeyim.			
Fizik	**Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmalarının nedenleri**	-	-	-
	Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmamalarının nedenleri 1. Eğitimini aldığı halde birçok kişi farklı bir iş yapıyor, eğitimin hiç faydası yok, öğretmenlikte memurluktan daha çok verimli olurum. Şu an köreliyorum. MEB ile YÖK işbirliği yapmalı 2. Yanlış, mesleğimi yapmıyorum. Bireysel rahatsızlık, iş tatminsizliği ve verimli olamıyorum 3. Yanlış,fizik mezunları böyle kapanmaz.Açık kapanıncaya kadar bu bölümleri kapatmak daha doğru. Bitlis de fizik öğretmeni yok mesela. 4. Herkes her işi yapar ama nasıl yapar??? İhtiyaçlarımız ve elimizde buluna iş gücü göz önüne getirilmeli her insanın, her bireyin değerli, her işinde önemli olduğu düşünülerek uygun işlere uygun yetenekli (Herkesin mutlaka bir işi gerçekleştirecek yeteneği vardır.) kişilerin getirilmesi gerekmektedir. Sözün kısası Atatürk gibi bir yönetici bir lider gelmelidir. Bilindiği üzere it ürür kervan yürür. Ben ne desem boş. 5. İstihdam edilecek personelin zamanında eğitilmesi ve yetiştirilmesi gerekli.Mesleki yeterliliğe sahip olmayan kişiler çalıştırılmamalı. Zamanında herkes öğretmen oldu ve şimdi öğretmen ataması yok. Bu nedenle açıkta kalmamak için bizleri istihdam ediyorlar	5	13,88	100
Kimya	**Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmalarının nedenleri**	-	-	-
	Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmamalarının nedenleri 1. Yanlış eğitimle ilgili bir eğitim aldım. Para kazanmak için. Emeklerimin hepsi boşa gitti.Kendi	8	22,22	100

	işimi yapmak için 5 yılımı harcadım.Farklı tarzda bir 5 yıl geçirebilirdim. 2. Yanlış öğretmen yetiştirme politikası yanlış. Mürekkeple öğretmenlik olmuyor. 5 yıl eğitim alıp olmak farklı bir meslekte görev yapmak verimliliği düşürür. Devlete zarar. 3. Yanlış çünkü çocuktan beri öğretmenliği istiyorum.Ortada bir yanlışlık var. Bilgilerimizi aktaramıyoruz. Hep öğretmenlik Hayaliyle yaşadım. Fakat farklı bir işte çalışıyorum. 4. Yanlış çünkü kimya için eğitim aldım. Ve bunu yapmak istiyorum.Şuan potansiyelim varken öğrencilere bir şeyler vermek istiyorum. Sevdiğim mesleği yapmak istiyorum. İyi ki burada çalışıyorum çünkü ilerde öğretmenliğe geçeceğim. Bu sevgi giderek artıyor ve perçinleşiyor. Artı öğretmen olduğumda daha verimli olabileceğimi düşünüyorum. 5. Almış olduğum eğitimden farklı bir iş yapıyorum. Eğitim boşa gitmiş gibi oluyor. Aynı işyerinde ilkokul mezunu insanlar aynı görevi yapıyor bu da psikolojimi bozuyor.İşe yansıyor. Madem MEB .kadro vermiyor ihtiyaca göre öğrenci alsın. Özellikle sayısal alanlarda sıkıntısı oluyor. 6. Tabi ki yanlış ancak bu Türkiye'nin acı gerçeği önlem için benim acizane önerim bir adım atmadan önce devletin yıllar öncesinden bu atımın hazırlıklarını yapmasıdır. 7. Doğru değil deyip de idealist saçmalıklar yazacak değilim. Doğru olup olmayacağını veya bu işi hak edip etmediğimi düşünmekten de bıktım. Evet hak ediyorum çünkü dürüstüm, evet hak ediyorum çünkü objektifim,evet hak ediyorum çünkü entelektüelim..evet hak ediyorum çünkü Türkiye'de yoksulluk sınırında yaşıyorum..... daha en başta ilkokul seviyesinde yapmak lazım bazı şeyleri.işte tam o zamanlarda çocuğu sınava boğmadan hangi mesleğe yatkın olduğunu bulmaya çalışmak, türbanla, laiklikle uğraşmamak, eğitim ve bilime önem vermek ve buna göre uzun vadeli bir eğitim anlayışı oluşturmak gerekir. Eğitim sistemimiz o kadar kötü ki daha en alttan başlıyor sorunlar ve bu sorunları halledebilecek kapasitede yönetici de yok. 8. Zorunluluktan dolayı.Başa kadar her şeyde yanlışlık var.			
Matematik	**Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmalarının nedenleri**	-	-	-
	Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmamalarının nedenleri 1. Yanlış çünkü beş yıl boyunca matematik için eğitim alıyorum ama mesleğimi yapamıyorum. 2. Yanlış çünkü herkes mesleğini yapmalı. 3. Yanlış çünkü beş yıl okuyorum ama farklı bir yerde çalışıyorum mesleğimi yapamıyorum. 4. Yanlış çünkü 5 yıl eğitim aldık. Politik olarak alınan kararlardan dolayı kendi mesleğimizi	5	13,88	100

	yapamıyoruz. Devlete yazık. Mesleğimde daha verimli olurdum. 5. Yanlış, hata ailemde, babamda. Üniversite eğitiminde salt bilgi verilmemeli. Hayat hazırlamalı.Hoca ortam yeterli olabilmeli. Sosyal yaşam olmalı. Sınıfa gitmedim bile.YÖK'te kabahat var. Son sınıfta az bire dersle 1 yıl heder oluyor.			
Fen Bilgisi	**Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmalarının nedenleri** 1. Biz sınıfta değiliz ama bir şekilde eğitimin içindeyiz.	1	2,77	12,5
	Katılımcıların öğretmenlik dışında görev yapmalarını doğru bulmamalarının nedenleri 1. Doğru değil ama üçte dörtte hem okudum hem çalıştım. Bu aslında bir avantaj, hayata erken atıldım. Yanlış olan meslek açısındandır. Herkes kendi işini yapmalı. 2. herkes kendi işini yapmalı. 3. Yanlış çünkü insan kendi yoksa psikolojisi bozuluyor. Mesleğinde iken daha verimli oluyor. Ve kendi mesleğinde sorumluluk hissediyor. 4. Tabi ki de yanlış. 5. Yanlış mecburen yapıyorsunuz. 6. Branş dışı 4 yıl eğitim alsam daha farklı olurdu. 6 aylık bir eğitimin ardından bu konuma getirildim. Benim yapıma öğretmenlik uygun ama mecburen bu durumda bulunuyoruz. Farklı bir meslek benim için. 7. Öğretmenlikte daha verimli olurum. Devletin bizi farklı şekillerde değerlendirmesi gerekli.	7	19,44	87,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.8.'de görüldüğü üzere mezunlara meslekleri dışında bir kamu kurumunda görev yapmalarının doğruluğunu ve nedenlerini sorduğumuzda 36 mezundan 3'ü bunun doğru olduğunu, 33 mezun ise yanlış olduğunu söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; 10 biyoloji mezunundan 2'si meslekleri dışında bir kamu kurumunda görev yapmalarında bir yanlışlık olmadığını ancak eksikliklerinin olduğunu söylemişler, mezunların açıkta kalmaları yerine istihdam edilmelerinin doğruluğundan bahsetmişlerdir. Geriye kalan 8 mezun ise bunun doğru olmadığını herkesin kendi mesleğini yapması gerektiğini ve ancak kişilerin bu şekilde yaptıkları işte verimli olabileceğini söylemişlerdir.

Fizik alanında; görüşme yapılan fizik öğretmenliği mezunlarına kendi meslekleri dışında yaptıkları görevin doğruluğunu sorduğumuzda bireylerin tamamı

bu durumun yanlış olduğunu çünkü herkesin kendi mesleğini yapması gerektiğini , YÖK ile M.E.B.'in istihdam olaylarında ortak çalışmalarının gerektiğini söylemişlerdir. Açıkların bu şekilde kapatılmasının yanlış olduğunu belirtmişlerdir.

Kimya alanında ise; kimya mezunlarının tamamı meslekleri dışında bir kamu kurumunda görev yapmalarının doğru olmadığını herkesin kendi mesleğini yapması gerektiğini aldıkları eğitimin boşa gittiğini, ideallerinin öğretmenlik olmasına rağmen farklı bir görevde bulunmalarının yanlış olduğunu söylemişlerdir.

Matematik alanında; görüşülen matematik mezunlarının tamamı kendi meslekleri dışında bir görevde bulunmalarının yanlış olduğunu söylemişlerdir. Bunu herkesin kendi mesleği yapması gerektiğine çünkü kendisinin ancak bu şekilde daha faydalı ve verimli olabileceğine bağlamaktadırlar..

Fen bilgisi alanında; kendileriyle görüşülen fen bilgisi mezunlarından 1'i bu durumun doğru olduğunu çünkü yapmakta olduğu görevinde eğitimle ilgisinin bulunduğunu, sadece sınıfta olmadığını bu nedenle yanlış olmadığını söylerken, geriye kalan 7 mezun bu durumun yanlış olduğunu, çünkü herkesin kendi mesleğini yapması gerektiğini ve ancak kişilerin bu şekilde yaptıkları işte verimli olabileceğini söylemişlerdir.

Katılımcıların öğretmenlik dışında yaptıkları görevi doğru bulmalarına yönelik verdikleri cevaplarda, istihdam politikasının yanlış olmadığını bilakis doğru olduğunu ancak eksikliklerin olduğunu söylemektedirler. Çünkü öğretmen olmak için eğitim aldıklarını ancak atama sıkıntısından dolayı açıkta kaldıklarını bunu yaşamaktansa bir devlet kademsinde istihdam edilmelerinin daha mantıklı olduğunu düşünmektedirler. Bu cevapları veren bireylerin yaptıkları işteki kadrolarının, maaşlarının ve sosyal statülerinin öğretmenliğe göre daha iyi olduğu sonucu çıkartılabilir.

Öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapan katılımcıların durumlarının yanlış bulmaları çoğunluktadır. Mezunların aldıkları eğitimle yapmış

oldukları görevin çokta ilgisinin olmadığını bundan dolayı yaptıkları işte verimli olamadıklarını, aktivitelerini ve enerjilerini gerekli şekilde kullanamadıklarını söylemişler, bunun da iş doyumsuzluğuna ve tatminsizliğine neden olacağı mümkündür. Onun için istihdam imkanlarının kolaylaştırılması ve özendirici tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Kaptan, 1983: .5-19; DPT, 1986: 64-71).

Özellikle bir nesli yetiştirmek için donanımlı hale getirilmiş, yetiştirilmiş öğretmen adaylarının alanları dışında kamu kurumlarında görev yapmalarının yanlış olduğu verilen cevapların ışığında söylenebilir.

Tablo 4.1.9.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda yapmakta oldukları görevi bir bireyin yerine getirebilmesi için gerekli mezuniyetleri ve nedenlerini gösteren dağılımı

Biyoloji	**Katılımcıların görevini bir bireyin yapabilmesi için gerekli olan mezuniyetin nedenleri**	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
	İlkokul Mezunu 1. Okuma yazma bilmeli, bilgisayar programları var, bilgisayar eğitimi alan herkes yapabilir 2. Klavyede tuşlara basıyoruz, herkes yapabilir. Bilgisayar kullanabilen herkes yerine getirebilir. 3. Zorluğu yok. Bilgisayar bilen herkes yapabilir.	3	8,33	30
	Ortaokul Mezunu	-	-	-
	Lise Mezunu	-	-	-
	Üniversite Mezunu 1. Güven gerekiyor, geniş bir yelpazede düşünebilmeli, alt yapı olmalı. 2. Alt yapısı olmalı lise mezunu bir aday biraz zor yapar. 3. Alt yapısı olmalı .Analitik düşünebilmeli. Kıvrak bir zekaya sahip olabilmeli. 4. 3 boyutlu düşünebilmeli farklı yönleri bulabilmeli, pratik düşünebilmeli, alt yapı olmalı. Lise memur olabilir ama verimli olabilir. 5. Çünkü bazı programları kullanmak lazım. Bunu herkes yapamaz.	6	16,66	60

	6. Resmi arabuluculuk için kalifiye eleman olması gerekli ve üniversite mezunu olması şart.			
	Lisan Üstü Mezunu 1. Türkiye'de Pedagoji Bölümü yok. Mezun olduktan sonra pedagog unvanının verildiği lisans düzeyinde bir bölüm yok. Pedagog unvanını ancak Lisansüstü düzeyde alabiliyorsunuz. Bu sebeple bu işi yapan birinin en az lisansüstü eğitim almış olması gerekir.	1	2,77	10
Fizik	**İlkokul Mezunu** 1. Zor bir yanı yok, teorik bir birikime gerek yok. Sosyalitesi iyi olan herkes yapabilir.	1	2,77	20
	Ortaokul Mezunu	-	-	-
	Lise Mezunu 1.Lisede bilgisayar dersi, tekniği veriliyor. Sadece yazı yazdığım için bunu bir lise mezunu da yapabilir. 2. Çok fazla bilgiye ihtiyaç yok. Kanunları ve biraz bilgisayar bilgisine sahip olan birisi bu işi rahatlıkla yapabilir.	2	5,55	40
	Üniversite Mezunu 1. 3 boyutlu, analitik düşünmede üniversite mezunu olmak gereklidir. 2. En az üniversite mezunu olabilmeli ki alt yapısı ve donanımı iş için yetebilsin.	2	5,55	40
	Lisan Üstü Mezunu	-	-	-
Kimya	**İlkokul Mezunu** 1. Yetiştirilebilme şansı var. Kolay bir iş. 2. Okuma yazma bilsin yeter.	2	5,55	25
	Ortaokul Mezunu	-	-	-
	Lise Mezunu 1. Gerekli bilgiler sonradan alınabilir ama mutlaka ciddi bir eğitim olmalı. 2. Çünkü burada yaptığım iş önemli ve insan ilişkisi de önemli. Bir ayırım yapmak gerek. 3. Meslek gereği insanlarla ilişkilerinizin iyi olması bir alt yapınız olması gerekli. Bu yüzden.	3	8,33	37,5
	Üniversite Mezunu 1. Analitik düşünebilmeyi, geniş bir hayal dünyası kurabilmemi sağlıyor. 2. çünkü üniversite mezunlarını alıyorlar öylede olması gerekiyor ilk 2 alımda bütün eğitim fakültesi mezunlarına alıyorlardı daha sonrada sadece PDR ve Eğitim bilimleri mezunlarını almaya başladılar. 3. Bu iş için gerekli olan dünya	3	8,33	37,5

	görüşünü, entelektüel alt yapıyı kazanabilmesi için üniversite eğitimi alması gerek			
	Lisan Üstü Mezunu	-	-	-
Matematik	**İlkokul Mezunu**	-	-	-
	Ortaokul Mezunu	-	-	-
	Lise Mezunu 1. Lise mezunları da 3 boyutlu düşünebilmeyi lise mezuna yapabilir..	1	2,77	20
	Üniversite Mezunu 1.Kamu görevine kabul edilenler üniversite mezunu isteniyor, işin boyutundan dolayı. 2. Kalite için, işin ağırlığından 3. Bazı psikolojik sosyal ilişkilerde ve dilde üniversite mezunu biri olarak kapasiteli olunmalı. 4. Zihinsel sebepler için, analitik düşünmek.	4	11,11	80
	Lisan Üstü Mezunu	-	-	-
Fen Bilgisi	**İlkokul Mezunu** 1.Basit bir iş. 2. Yeterli olduğunu düşünüyorum. Hazırlık için ek bir eğitim alabilir. İnsan yetiştirilebilir. 3. Kendini yetiştiren herkes yapabilir diye düşünüyorum	3	8,33	37,5
	Ortaokul Mezunu	-	-	-
	Lise Mezunu 1. Basit bir iş. 2. En azından belli soruların cevabını verebilmesi gerekir. 3. Nüfus zor bir kurum, çalışanın vatandaşla ilişkinin iyi olması gerekli, çalışması ağır, bu yüzden lise mezunu olmalı.	3	8,33	37,5
	Üniversite Mezunu 1. İnsan ilişkileri üst düzeyde.muhataplarımızı anlayabilmemiz için gerekli oluyor 2. Eğitim çalışmaları üniversite mezunu olmayı gerektirir	2	5,55	25
	Lisan Üstü Mezunu	-	-	-
Toplam		36	100	-

Tablo 4.1.9.'da görüldüğü gibi; görüşme yapılan 36 mezuna çalıştıkları kamu kurumunda yapmakta oldukları görevi bir bireyin yerine getirebilmesi için gerekli mezuniyetleri ve nedenlerini sorduğumuzda 9 mezun, ilkokul mezunu olması gerektiğini, 8 mezun lise mezunu olması gerektiğini, 17 mezun üniversite ve 1 mezunda lisans üstü eğitim almış olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Biyoloji alanında; Biyoloji mezunlarının dağılımına baktığımızda 10 mezun içerisinden 3'ü ilkokul mezunu olmasının yeterli olacağını; çünkü yaptıkları işin çok basit olduğunu, 6 mezun ise üniversite mezunu olması gerektiğini; çünkü bulundukları kadroyu doldurabilecek kişinin belirli bir alt yapıya sahip olması gerektiğini, 3 boyutlu ve analitik düşünebilme yetisine sahip olabilmesi gerektiğini söylemişlerdir. 1 mezun ise yapmakta olduğu görevin yerine getirilebilmesi için kişinin lisansüstü eğitim mezunu olması gerektiğini söylemiştir. Çünkü bulunduğu görevi yapabilecek lisans mezunu olmadığını bunun eğitiminin lisansüstü eğitimle verilebileceğini savunmuştur.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik mezunundan; 1 mezun, yapmakta oldukları görevi bir kişinin yerine getirebilmesi için ilkokul mezunu, 2 mezun lise ve 2 mezun da üniversite mezunu olması gerektiğini söylemişlerdir. Yapmakta olduğu görevi bir ilkokul mezunun yapabileceğini söyleyen bireyler yaptıkları görevin çok kolay olduğunu, lise mezunu olması gerektiğini söyleyen mezunlar yaptıkları görev için çok fazla alt yapıya sahip olması gerekmediğini bir lise mezunu kişinin alt yapısının bunu kaldırabileceğini söylemişlerdir. Yapmakta oldukları görevi bir üniversite mezunun yapabileceğini söyleyen kişiler ise kişinin 3 boyutlu ve analitik düşünebilme yetisini kazanmış olması gerektiğini bununda ancak üniversite mezunu bireylerin erişebileceğinden bahsetmişlerdir. Mezunların verdikleri cevap doğrultusunda aldıkları bölüm eğitiminin kendilerine katkısının olduğunu söylemek mümkündür, çünkü fizik öğretmenliği mezunlarının aldıkları eğitimde alan bilgisi, formasyon ve genel kültür olmasından dolayı bu üç alanın yapmakta oldukları göreve kısmen de olsa katkısının ve faydasının olduğu söylenebilir..

Kimya alanında ise; kimya mezunlarının dağılımında görüşülen 8 mezundan 2'si ilkokul mezunu olmasının yeterli olacağını çünkü yaptıkları işin çok basit olduğunu, 3'ü lise mezunu olması gerektiğini çünkü lise mezunu bir kişinin edindiği bilgilerin bulunduğu görevi yerine getirebileceğini söylemiş, 3 mezun ise yapmakta oldukları görevin yerine getirilebilmesi için kişinin üniversite mezunu olması gerektiğini söylemişlerdir. Çünkü analitik düşünebilme yetisine sahip ve gerekli

hazır bulunuşlukta olması gerektiğini söylemişlerdir. Bunun ise üniversite mezunu bireylerde mümkün olabileceğini savunmuşlardır.

Matematik alanında; matematik mezunlarına baktığımızda 5 mezun içerisinden 1'i, lise mezunu olmasının yeterli olacağını çünkü lise mezunu bir kişinin 3 boyutlu düşünebileceğini ve bunun da yapmakta olduğu görev için yeterli olacağını söylemiş, 4 mezun ise üniversite mezunu olması gerektiğini çünkü bu görevi yapabilmek için belirli bir alt yapıya sahip olunması gerektiğini, 3 boyutlu ve analitik düşünebilme yetisine sahip olunabilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Bunun ise üniversite mezunu bir kişide olabileceğinden söz etmişlerdir. Verilen cevapların ışığında matematik mezunlarının aldıkları bölüm bilgisinin iş hayatlarında etkisinin olduğu söylenebilir.

Fen bilgisi alanında; görüşülen fen bilgisi mezunlarının dağılımında 8 mezun içerisinden 3'ü yapmakta oldukları görevi bir kişinin yerine getirebilmesi için en az ilkokul mezunu olmasının yeterli olacağını söylemiş, çünkü yaptıkları işin çok basit olduğunu dile getirmişlerdir. 3 mezun ise lise mezunu olması gerektiğini çünkü kişinin az da olsa belirli bir alt yapıya sahip olması gerektiğini belirtmiştir, geriye kalan 2 mezun ise yapmakta oldukları görevi yerine getirilebilmesi için kişinin üniversite mezunu olması gerektiğini söylemişlerdir. Çünkü yaptıkları görevi insani ilişki ve çalışmalarda iyi olan bir üniversite mezununun yapabileceğini söylemişlerdir. Fen bilgisi mezunlarının meslekleri dışında yapmakta oldukları görevde mezun oldukları bölümün etkisinin az olduğu söylenebilir çünkü, mezunların %75'i, üniversite mezunu olmayan bireyin yapabileceği bir işte çalışmakta bu da alınan eğitimin iş hayatına etkisinin çok az olacağı anlamına gelebilir.

Buradan katılımcıların verdikleri cevapların dağılımına bakarak, bulunulan kadronun durumuna göre alan dışı bir meslekte görev yapan bireylerin büyük bir kısmının yapmakta oldukları görevi yerine getirebilmelerinde kendi hazır bulunuşluklarının faydalarını görmekte olduğu yargısına varmak mümkündür. Çünkü dağılımda büyük çoğunluk bulundukları kadroyu ancak üniversite mezunu kişilerin

yapabileceğini söylemişlerdir. Buradan da aldıkları bölüm eğitiminin gerek alan, gerek pedagojik formasyon ve gerekse genel kültür birikimlerinin kendilerine fayda sağladığını görmek mümkündür.

Görüşme yapılan 36 mezun içerisinden 22 mezun yaptıkları işten memnun olduklarını, 14 mezun ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. (Tablo 4.1.10.)

Tablo 4.1.10.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki yapmış oldukları işten memnuniyetliklerini gösteren dağılım

	Mezunların yaptıkları görevlerinden memnuniyetlikleri ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Mezunların yaptıkları görevden memnun olma nedenleri** 1. Maddi artıştan sonra manevi yönden de etkilemiştir. 2. Maddi, öğretmenlikten cazip ve daha zevkli. Geleceği parlak. 3. Maddi, olarak tatmin edici. Öğretmenlikten güzel. 4. Maddi ve yapmış olduğumuz iş önemli ve ciddi 5. Severek yaparım. Çünkü işlerim eğitimle ilgili. Yeni olmama rağmen eğitimli olmam bana faydalı oldu. Sendikaların patronlarıyla ilişkilerde eğitimimin faydasını görüyorum. 6. Avrupa Birliği Uyum yasaları çerçevesinde başlayan bir uygulama olmasına ve daha birçok eksik olmasına rağmen Adalet Bakanlığı bünyesinde Psikolog, Pedagog ve Sosyal Hizmet Uzmanlarının görevlendirilmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Zamanla yaşamış olduğumuz birçok sorunun çözüleceğini düşünüyorum. Çalışma şartları ve koşulları düşünüldüğü zaman öğretmenlikten daha rahat, ancak ortam ve çalışmanızın sonucu olarak düşünüldüğünde öğretmenlik gibi bir meslek yok. Çünkü biz hep olumsuz olaylarla karşı karşıya iken, öğretmen okulda insan yetiştirmek gibi ulvi bir görev yapıyor. Ancak yine de yapmış olduğum mesleği seviyorum.	6	16,66	60
	Mezunların yaptıkları görevden memnun olmama nedenleri 1.Bir eğitimci olarak memur pozisyonunda bu işte çalışmak zor geliyor. Herkes kendi işini yapmalıdır. 2. Vasıfsız bir insanın yapabileceği işi yapıyorum ve daha farklı bir pozisyonumun olması gerektiğini düşünüyorum 3. İnsan kendi mesleğini yapmalı, hem maddi hem de manevi yönden memnun değilim.	4	11,11	40

	4. Çünkü kendimin yapabileceği bir iş değil. Mesleğimi yapmıyorum.. Emeklerim boşuna gitti. Kazandırdıkları yok değil.			
Fizik	**Mezunların yaptıkları görevden memnun olma nedenleri** 1. Maddi, öğretmenlikten iyi. Merkezde olmam avantaj. 2. Türkiye şartlarında memnunum. 3. Maaş	3	8,33	60
	Mezunların yaptıkları görevden memnun olmama nedenleri 1.Mesleğim değil ve sıradan bir insanın yaptığı bir işi yapmaktan sıkılıyorum. Pasifim 2. Bu iş benim işim değil. Bunun eğitimi olmalı.	2	5,55	40
Kimya	**Mezunların yaptıkları görevden memnun olma nedenleri** 1. Maddi yönden iyi.Eğitim aldığımız için sıkıntı yok.Ama eğitim sınavı stres yapıyor. 2. maddi boyutu var.Bu işte ümitlendim.Mutlak bir şeye kayıtsız kalmıyorsunuz. 3. Devlete sırtımı dayadığım için.Ortam güzel amirlerim iyi. 4. Bu dönemde hayat şartları çok zor bu nedenle işten memnun olmasan bile memnun olmak zorunda kalıyorsun gerçi benim memnuniyetsizliğim söz konusu değil de yinede insan kendi branşında çalışmak ister tabi ki. 5. İnsanlara bazı şeyleri anlatmaktan bıkmış olsam da işimi iyi yaptığıma ve doğru kararlar verdiğime inanıyorum.(Aslında işsizlikten kırılırken ve delirmek üzereyken bu iş bana piyango oldu bu nedenle bu işe sıkı sarıldım ve iyi götürüyorum) 6. Maaş, iş ortamı, iş arkadaşları, bulunduğum il.	6	16,66	75
	Mezunların yaptıkları görevden memnun olmama nedenleri 1. Öğretmen olmak istedim, olamadım. 2. Eğitimle alakası yok o yüzden sıkıntılıyım.	2	5,55	25
Matematik	**Mezunların yaptıkları görevden memnun olma nedenleri** 1. İşim güzel, sosyal hakları iyi. 2. Maddi ve manevi yönden beni tatmin ediyor. 3. Devler bize bunu sağladı, nankörlük etmemek lazım. 4. Maddi yönden dolayı. Burada olmak önemli, hayat standartları yüksek.	4	11,11	80
	Mezunların yaptıkları görevden memnun olmama nedenleri 1. Alanımla ilgili değil.Ekonomi istiyordum.	1	2,77	20
Fen bilgisi	**Mezunların yaptıkları görevden memnun olma nedenleri** 1.Çünkü para kazanıyorum, hayatı öğreniyorum. Devletteki işlere merakım var. 2.Çünkü rahat, Ankara'da ve kamu kurumu olması. 3. Branşımla ilgili bölümde çalışıyorum	3	8,33	37,5
	Mezunların yaptıkları görevden memnun olmama nedenleri	5	13,88	62,5

	1. Alanımla ilgisi olmadığı için mesleğim değil. 2. Ben bankada istihdam edildim farklı yerdeyim.bankada çalışmak istemiyorum. 3. Dramatik bir iş. Çocuk psikolojisini anlamak lazım. 4. Öğretmenlik varken bunu yaptığım için memnun değilim. 5. Mesleğimle alakası yok. Fenle alakalı bir birim yok			
Toplam		36	100	-

Biyoloji alanında; 10 mezundan 6'sı yaptıkları işten memnun olduklarını, 4'ü ise memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Yaptıkları işten memnun olan mezunların bulundukları görevin de öğretmenlik mesleği kadar önemli olduğunu vurgulamışlar, maddi ve manevi yönden yaptıkları işin kendilerini tatmin ettiğini bu nedenle de bulundukları durumdan memnuniyetliklerini dile getirmişlerdir. Yaptıkları işten memnun olmayanların ise bir eğitimci olarak farklı bir meslekte görev yapmanın kendileri için normal bir durum olmadığını, vermiş oldukları emeklerin boşuna gittiğini ve vasıfsız bir insanın işini yapmakta olduğunu düşünmektedirler.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 katılımcının yapmakta oldukları görevden memnuniyetlikleri sorulmuş, 3 mezun memnun olduğunu , 2 mezun ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Nedenlerini açıklarken memnun olduğunu söyleyenlerin, bulundukları kadroda aldıkları maaşın ve görevin öğretmenlikten daha iyi olduğunu savunmuşlar, geriye kalan 2 mezun ise yaptıkları görevin kendi meslekleri olmadığını söyleyerek memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Mezunların öğretmenlik mesleğini yapamasalar da bulundukları duruma kanaat etme eğilimindedirler. Ayrıca çalıştıkları kurumun sosyal hak, maaş ve statü durumlarının öğretmenlikten daha iyi oluşu kişilerin memnuniyetliklerinin sebebini açıklamaktadır.

Kimya alanında ise; görüşülen kimya mezunlarının vermiş oldukları cevaplara bakıldığında 8 katılımcıdan 6'sının yaptıkları işten memnun olduklarını, 2'sinin ise memnun olmadıklarını görmek mümkündür. Yaptıkları işten memnun olan mezunların maddi yönden yaptıkları işin kendilerini tatmin ettiğini, işsiz kalmaktansa bulundukları görevin iyi olduğunu söylemişlerdir. Geri kalan

katılımcılar ise öğretmen olmak için eğitim aldıkları halde farklı bir görevde bulunmanın kendilerine üzüntü verdiğinden bahsederek memnun olmadıklarını söylemişlerdir.

Matematik alanında; matematik mezunlarından yapmakta oldukları görevden 4'ünün memnun olduğu, 1'inin ise memnun olmadığı görülmektedir. Memnun olanların yaptıkları görevin sosyal haklarının iyi, maddi ve manevi yönden de tatmin edici olmasına bağlamışlardır. Memnun olmayanlar ise yaptıkları görevin alanlarıyla ilgisinin olmamasına bağlamışlardır.

Fen bilgisi alanında; mezunlardan 8 mezundan 3'ü yaptıkları işten memnun olduklarını, 5'i ise memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Yaptıkları işten memnun olan mezunların yaptıkları görevin kolay olduğunu, merkezde çalıştıklarını, 1'i ise mezun olduğu alanla ilgili bir görevde bulunduğunu söylemiştir. Yaptıkları işten memnun olmayanlar memnuniyetsizliklerini meslekleri dışında farklı bir alanda görev yapmalarına bağlamışlardır.

Verilen bu yanıtlar kişilerin meslekleri dışına görev yapmakta oldukları kamu kurumunun sosyal hak, maaş ve statüye göre değiştiği söylenebilir.

Üniversite mezunlarının işsizlik sorununu çözmek için uygulanan sistem mevcut insan gücü kaynağını iyi bir şekilde değerlendirdiği söylenemez. Aksine bu konuda büyük ölçüde insan gücü israfından söz edilebilir (DPT, 1983: 86). Mezunların meslekleri dışında bir alanda çalışmalarından dolayı kaynaklanan memnuniyetsizlikleri iş verimliliğini düşürmektedir. Bu da mezunların enerjisinden faydalanmayı engellemektedir.

4.2. Katılımcıların Aldıkları Alan Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisini Ortaya Koyan Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde katılımcılara yöneltilen sorularla, katılımcıların mezun oldukları bölümlere bakış açıları, mezuniyet sonrası düşünceleri, alanlarıyla ilgili süreli yayın

takipleri, alanlarıyla ilgili çalıştıkları kuruma dönük girişimleri ve alan bilgilerini günlük hayatta kullandıkları yerleri ortaya çıkartılarak yorumlanmıştır.

Tablo 4.2.1.

Görüşme yapılan katılımcıların mezun oldukları bölümlerine bakış açıları ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların bölümlerine bakış açıları ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların bölümlerini sevme nedenleri** 1. Özellikle öğretmenlikte insanlara hitap ediyorsunuz ve insanlara bir şeyler öğretmek için çaba gösteriyorsunuz. 2. Severek ve isteyerek girdim. Hayatla ilgili, günlük hayatla iç içe olduğu için bağ kurabiliyorum. Eğlenceli. Uygulaması olduğu için seviyorum. 3. Seviyorum çünkü biyoloji daha canlı, somut olunabiliyor. Biyoloji öğretmenliğinin etkinliği var. 4. Biyolojiye ilgim vardı. Hayvanlara hep ilgim oldu.. 5. Biyolojiye ilgim vardı. Biyolojiyi seviyorum 6. Doğaya ilgim var. 7. Biyolojiye ilgim var. Öğretmenlik de güzel bir meslek. 8. İlk başta çok sevmiyordum fakat sonra yapılabilecek bir iş diyorsun. 9. Hayatla ilgili, hayatta kolaylık sağlıyor. 10.Biyoloji üzerinde zevkle çalışılabilecek birçok alana sahip bir bölüm. Özellikle çağımızda çok önemli bir bilim dalı olduğu için. Ayrıca öğretmenlik en kutsal mesleklerin başında geliyor bana göre bu sebeplerle seviyorum.	10	27,77	100
	Katılımcıların bölümlerini sevmeme nedenleri	-	-	-
Fizik	**Katılımcıların bölümlerini sevme nedenleri** 1. Fiziği seviyorum öğretmenliği seviyorum, böylece hem fiziği hem öğretmenliği seviyorum. 2. Fizik öğretmenliğini ve fizik alanını seviyorum. 3. Sayısal konulara daha çok ilgim var. 4. Kişisel yetilerim sayısal alanlar için daha uygun diye düşünüyorum. Zevk alıyorum.	4	11,11	80
	Katılımcıların bölümlerini sevmeme nedenleri 1. Boşa okumuşum. Tüm öğrendiklerimle baş başa kaldım.	1	2,77	20

Kimya	**Katılımcıların bölümlerini sevme nedenleri** 1. Kimyayı seviyorum. Öğretmenlik güzel. Eğitim almış durumdayım. 2. Maddeten daha iyi buluyorum. Hoşuma gidiyor. Laboratuar hoşuma gidiyor. 3. Kimya demek günlük hayata çok işte kullanılabilen bir bilimdir. Kimya bilimler içinde en güzelidir. Kimya öğretmenliğini seviyorum. 4. Sosyal olmasa da zor olamamasından dolayı seviyorum. Ezber de yok ayrıca. 5. Malum Türkiye'de çoğu şey karanbole oluyor biraz şans biraz kısmet meselesi, lise dönemlerinde aslında fazla kimya ile aram yoktu ama bir şeyi öğrendikçe seviyorsun bu nedenle üniversite sonunda bölümümü seviyordum. 6. Fen bilimlerine ilgim vardı. Biraz daha rahat kimya, biyoloji ve fiziğe göre daha kolay	6	16,66	75
	Katılımcıların bölümlerini sevmeme nedenleri 1. Kimyayı sevmiyorum. 2. Yanlış tercih yaparak kapasitemin ve puanımın altında bir bölümde okudum o yüzden mutsuz bir üniversite hayatım oldu.(Lisede okul birincisi olmama rağmen)	2	5,55	25
Matematik	**Katılımcıların bölümlerini sevme nedenleri** 1.Çocukluğumdan beri matematik öğretmenliğini seviyorum. 2. En garanti meslek olduğu için bu bölümü seçtim ve öğretmenlik mesleğini sevdiğim için 3. İsteyerek gittim. Matematiği ve öğretmenliği seviyorum. 4. Matematiği çok seviyorum.	4	11,11	80
	Katılımcıların bölümlerini sevmeme nedenleri 1. İstemeyerek girdim.İşletme istiyordum.	1	2,77	20
Fen Bilgisi	**Katılımcıların bölümlerini sevme nedenleri** 1. Emek verdiğim için… 2. Günlük hayatla bağlantılı, hayatla iç içe 3. İlgi alanım olduğu için. 4. Öğretmenliği seviyorum 5. Öğrenci yetiştirmek öğrencilerle beraber olmak onların problemlerini çözmekten haz alıyorum 6. Sayısal bölümleri seviyorum. Fenle ilgiliyim.	6	16,66	75
	Katılımcıların bölümlerini sevmeme nedenleri 1. Öğretmenliği sevmiyorum 2. Yanlış bölüm seçtim. Sözele gitseydim daha iyi olacağımı düşünüyorum.sayısalda diğer alanlarda mesela geometride iyiyim ama fen de iyi değilim. Sözele ilgim var.	2	5,55	25
Toplam		36	100	-

Tablo 4.2.1.'de görüldüğü gibi toplam 36 katılımcının, 30'u mezun oldukları bölümleri sevdiklerine yönelik cevaplar verirken, 6 katılımcı ise, mezun oldukları bölümleri çeşitli sebeplerden dolayı sevmediklerini söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; görüşülen mezunların 10'u alanlarını sevdiklerini ve bu sevginin lise yıllarından alanlarına ilgilerinin olduğunu, öğretmenlik mesleğine olan sevgilerinin ve biyolojinin birebir hayatla bağlantılı olmasından ileri geldiğini söylemişlerdir. Biyoloji mezunlarının tamamının alanlarını sevdikleri, isteyerek ve farkında olarak bu bölümleri tercih ettikleri ve alan dışında istihdam edilmelerine karşılık pişmanlık duymadıkları görülmektedir. Bu da almış oldukları eğitimin günlük yaşantılarında ve iş yerlerinde kullanabilecekleri, kendilerine olumlu yönde etki edebileceği anlamını taşımaktadır.

Fizik alanında; kendileriyle görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu katılımcıdan 4'ü mezun oldukları alanlarına bakış açılarının pozitif olduğu yönünde cevap vermişlerdir. Bunun nedenlerini açıklarken alanlarını ve öğretmenlik mesleğini sevdiklerinden, kişisel yetilerinin bu yöne uygun olduğundan bahsetmişlerdir. 1 mezun ise verdiği cevapta kendi mesleğini yapamadığı için emeklerinin boşa gittiğinden bahsetmiştir. Genel olarak fizik mezunlarının bölümlerini sevdikleri bunun da gerek iş hayatlarına ve gerekse günlük yaşantılarına yansımasının olumlu yönde olabileceği anlamına gelir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan 8 kimya öğretmenliği mezununa, mezun oldukları alana olan bakış açılarını sorduğumuzda 6'sı kimya öğretmenliğini, fen bilimlerini ve mezun oldukları alanın uygulamaya dönük olması sebebiyle çok sevdiklerini belirtmişler, geriye kalan 2 mezun ise kimyayı sevmediklerini yanlış tercihle yerleştiklerini söylemişlerdir. Verilen cevapların kimya mezunlarının da, mezun oldukları alanları sevdiklerini bunun da günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına pozitif yönde etkisinin olabileceği anlamını verir.

Matematik alanında; kendileriyle görüşülen matematik mezunlarının 4'ü matematiği ve öğretmenliği sevdiklerini, bu bölümü isteyerek ve severek seçtiklerini

söylemişler, geri kalan 1 mezun ise bölümünü istemeyerek okuduğunu dile getirmiştir. Kişilerin genel olarak bölümlerini sevdiklerini isteyerek okuduklarını, bunun da almış oldukları eğitimin gerek günlük yaşantılarına ve gerekse iş hayatlarına olumlu yönde yansıyabileceği anlamına gelebilir.

Fen bilgisi alanında ise; görüşme yapılan 8 fen bilgisi öğretmenliği mezunundan 6'sı mezun oldukları alanı sevdiklerini çünkü emek verdiklerini, alanlarının günlük hayatla bağlantılı olduğunu ve öğretmenliği sevdiklerine bağlamışlardır. Geriye kalan 2 mezun ise mezun oldukları alanı sevmediklerini çünkü yanlış bir tercihle bu bölüme yerleştiklerini söylemişlerdir.

Genel olarak, görüşülen eğitim fakültesi fen alanı mezunları mezun oldukları bölümleri sevdiklerini, isteyerek okuduklarını, emek verdiklerini ve alanlarının zihni yetilerine uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Kendi meslekleri dışında farklı bir alanda görev yapmakta olsalar dahi, mezuniyet alanlarına olan ilgi, alaka ve sevgilerinin günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına olumlu yönde etkisinin olabileceği anlamını çıkartılabilir.

Tablo 4.2.2.

Görüşme yapılan katılımcıların lisans sırasında alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra ki varsa değişikliklerini ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların alanlarıyla ilgili mezun olduktan sonraki düşünceleri ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini söyleme nedenleri** 1. Beklediğim eğitimle aldığım eğitim farklıydı. Uygulama sahası bulamadığım için… 2. Daha çok pozitif spesifik konularda oldu. Ama araştırma yapamadım. 3. Öncesinde alan dersi alıyoruz. Sonrasında bunu kullanmıyoruz. Dershane de fikrimi değiştirdi 4. Daha çok sevdim çünkü içindeyken donanımlı hale geldiğinin farkında olmuyorsun mezun olduktan sonra bunu anlıyorsunuz.	4	11,11	40
	Alanıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söyleyenler	6	16,66	60
	Katılımcıların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini söyleme nedenleri	4	11,11	80

Fizik	1 Atamadan dolayı… 2. Belki de fizik bilgim arttı ve görüşümde değişiklikler oldu. 3. Atama sıkıntısından dolayı pişmanlık. 4. Öğrenme amacımızı gerçekleştirememem ve farklı alanlarda görev yapıyor olmam.			
	Alanıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söyleyenler	1	2,77	20
Kimya	**Katılımcıların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini söyleme nedenleri** 1. Ilımlıyım, öğretmenlik güzel bir meslek. 2. Öğretmenliğe geçme zorluklarını görüyorsunuz. Okurken daha pembe görünüyor.Varoşlarda öğretmenlik yapmak kolay değil. 3. Hep öğretmen olabilmek için hayaller kurdum ama olamadım. 4. Okurken ve uygulaması çok farklı olduğundan değişiklikler oldu	4	11,11	50
	Alanıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söyleyenler	4	11,11	50
Matematik	**Katılımcıların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini söyleme nedenleri** 1.Maddi imkanlar matematik öğretmenliğinde tatmin etseydi yapacaktım ama olmadı. 2. Eğitim istediğim şekilde değildi. Üniversite beklentilerimi cevaplamadı.	2	5,55	40
	Alanıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söyleyenler	3	8,33	60
Fen Bilgisi	**Katılımcıların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini söyleme nedenleri** 1. Atanamadığım için değişti.	1	2,77	12,5
	Alanıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söyleyenler	7	19,44	87,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.2.2.' de görüldüğü üzere kendisiyle görüşülen toplam 36 mezun içerisinden alanlarıyla ilgili lisans sırasındaki düşüncelerinin mezuniyet sonrasında değiştiğini söyleyen 15 katılımcı iken, değişmediğini söyleyen mezunların sayısı 21'dir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının 4'ü alanlarıyla ilgili görüşlerinin genel anlamda negatif yönde değiştiğini, bunun nedenini ise aldıkları eğitimin bekledikleri gibi olmadığına, aldıkları bilgileri mezuniyetten sonra tam anlamıyla kullanamamalarına ve araştırma yapmak için imkan bulamadıklarına bağlamaktadırlar. Alanlarıyla ilgili görüşlerinin değişmediğini söyleyenler ise 6

mezundur. Verilen cevaplardan mezunların aldıkları eğitimin iş hayatlarına veya günlük yaşantılarına % 60'ına olumlu yönde %40'ına ise olumsuz yönde etkisinin mümkün olabileceği sonucu çıkartılabilir.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu bireyin 4'ü alanlarıyla ilgili lisans sırasındaki düşüncelerinin mezuniyet sonrasında değiştiğini ve bunun nedenini ise atama sıkıntısından dolayı olduğunu söylemişlerdir. Genel dağılım içerisinde %11,11'lik bir paya sahip olan mezunların, aldıkları alan bilgilerini günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına yansıtmalarının zorlaşacağı, kullanma güçlüğünden dolayı aldıkları eğitimin kendilerine etkisinin fazla olmayacağı anlamına gelebilir. Geri kalan 1 mezun ise fikirlerinin değişmediğini söylemiştir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunlarının %50'si lisans sırasında alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini bunun daha çok negatif yönde olduğunu söylemektedirler. Bunun sebebini ise atama sıkıntısına ve mezuniyet sonrası karşılaştıkları güçlüklere bağlamaktadırlar. Diğer yarısı ise lisans sırasında alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değişmediğini söylemişlerdir. Mezunların vermiş oldukları cevaplara bakarak istihdam sıkıntısından dolayı mezunların yarısında mezun oldukları bölümle ilgili bakış açılarında negatif yönde bir değişiklik olduğu söylenebilir.Bu değişiklik katılımcıların almış oldukları bölüm bilgilerini günlük yaşantılarında ve iş hayatlarında kullanmalarını güçleştirebilir.

Matematik alanında; görüşülen matematik öğretmenliği mezunlarının %40'ı alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra değiştiğini çünkü matematik öğretmenliğinin maddi imkanlar açısından tatmin edici olmadığını bu nedenle yapmak istemediğini bir diğer mezun ise okuduğu üniversitenin beklentilerini karşılamadığı için alanlarıyla ilgili düşüncelerinin değiştiğini söylemiştir. %60'ı ise düşüncelerinin değişmediğini belirtmiştir. Matematik mezunlarının genel dağılımına baktığımızda %60'ının alanlarıyla ilgili olan düşüncelerinin pozitif olduğu

görülebilir. Bu da katılımcıların aldıkları eğitimin günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına etkisinin olabileceği anlamına gelir.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan 8 fen bilgisi öğretmenliği mezunu katılımcıdan %12,5'i alanlarıyla ilgili lisans sırasındaki düşüncelerinin mezuniyet sonrasında değiştiğini ve bunun nedenini ise atama sıkıntısından dolayı olduğunu söylerken, geriye kalan %87,5'i ise alanlarıyla ilgili herhangi bir değişikliğin olmadığını söylemişlerdir.

Mezunların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin mezun olduktan sonra ki değişikliklerinin pozitif veya negatif olma durumuna göre, bölüm bilgilerinin günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına etkisinin nasıl olabileceği kanısına varılması mümkündür. Buradan görüşmeler neticesinde mezunların branşlarına göre mezun oldukları bölümün günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına etkisinin olabileceğini çıkartmak mümkündür

Tablo 4.2.3.

Görüşme yapılan katılımcıların alanlarıyla ilgili süreli yayın takip ettiklerini gösteren dağılım

	Katılımcıların alanlarıyla ilgili süreli yayın takip etme durumları	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Alanıyla ilgili süreli yayın takip eden mezunlar** 1. National Geograpahic, Bilim ve Teknik Dergisi	1	2,77	10
	Alanıyla ilgili süreli yayın takip etmeyen mezunlar	9	25	90
Fizik	**Alanıyla ilgili süreli yayın takip eden mezunlar** 1. Bilim ve Teknik dergisi	1	2,77	20
	Alanıyla ilgili süreli yayın takip etmeyen mezunlar	4	11,11	80
Kimya	**Alanıyla ilgili süreli yayın takip eden mezunlar** 1. İnternetten takip ediyorum	1	2,77	12,5
	Alanıyla ilgili süreli yayın takip etmeyen mezunlar	7	19,44	87,5
Matematik	**Alanıyla ilgili süreli yayın takip eden mezunlar** 1. Dergiler, quizler takip ediyorum.	1	2,77	20
	Alanıyla ilgili süreli yayın takip etmeyen mezunlar	4	11,11	80
Fen Bilgisi	**Alanıyla ilgili süreli yayın takip eden mezunlar**	-	-	-
	Alanıyla ilgili süreli yayın takip etmeyen mezunlar	8	22,22	100
Toplam		36	100	-

36 mezunla yapılan görüşmelerde, 4 mezun alanlarıyla ilgili süreli yayın takip ettiklerini, 32 mezun ise alanlarıyla ilgili herhangi bir yayını takip etmediklerini söylemişlerdir. (Tablo 4.2.3.)

Biyoloji alanında; 10 mezundan 1'nin alanıyla ilgili süreli yayın takip ettiğini, geriye kalan 9 mezunun ise alanlarıyla ilgili herhangi bir süreli yayın takip etmedikleri görülmektedir. Yani örneklememizde yer alan biyoloji mezunlarının %90'ı alanlarıyla ilgili süreli yayın takip etmemektedirler.

Fizik alanında; fizik mezunlarının alanlarıyla ilgili süreli yayın takip ettiklerine yönelik sorumuzda verdikleri cevapların branşlara göre dağılımları, %2,77 si takip ettiği, %11,11'nin takip etmediğini görmekteyiz. Bu oranlardan yola çıkarak fizik mezunlarının Tablo 4.2.1.'de %80'inin alanlarını sevmelerine karşın yine %80'inin herhangi bir süreli yayın takip etmemelerini, alan dışı görev yapmalarına ve branşlarından uzaklaşmaya başladıklarına buna bağlı olarak aldıkları eğitimin günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına etkisinin azalmaya başladığını söylemek mümkündür.

Kimya alanında ise; görüşülen kimya mezunlarına sorduğumuz soruda 8 mezundan 1'nin alanıyla ilgili süreli yayın takip ettiğini, geriye kalan 7 mezunun ise alanlarıyla ilgili herhangi bir süreli yayın takip etmedikleri görülebilir. Örneklememizde görüşme yapılan kimya mezunlarının %87,5'i alanlarıyla ilgili süreli yayın takip etmemektedirler.

Matematik alanında; görüşme yapılan matematik mezunları içerisinden 1'i alanıyla ilgili süreli yayın takip ettiğini söylerken geri kalan 4 kişi alanlarıyla ilgili herhangi bir süreli yayın takip etmediklerini söylemişlerdir. Tablo 4.2.1.'de mezunların %80'inin bölümlerini sevmelerine rağmen yukarıdaki dağılımda %80'inin alanlarıyla ilgili süreli yayın takip etmemelerini, kendi meslekleri dışında bir görevde bulunmalarına, zamanla bölümlerine olan ilgilerinin azalmaya başlamasına bağlı olduğu söylenebilir.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan 8 fen bilgisi öğretmenliği mezununun tamamı kendi alanlarıyla ilgili bir süreli yayın takip etmediklerini söylemişlerdir. Mezunların alanlarını Tablo 4.2.1.'de görüldüğü üzere %75'inin sevdiklerini söylemelerine karşılık tamamının mezun oldukları alanla ilgili herhangi bir süreli yayın takip etmemelerini, kişilerin bu yönde ilgi ve alakalarının zayıf oluşunun yanında yapmakta oldukları görevin mezuniyetleriyle ilgili olmamasından da kaynaklandığına bağlanabilir.

Kişinin süreli yayın takip etmesini veya etmemesini kendi alanına gösterdiği ilgi, alaka ve bakış açsını gösterdiği gibi, alan dışında görev yapmasından kaynaklanan bir rehavet, idealist düşüncenin azalması, zaman ayıramama veya içsel bir tepki olarak yorumlamak ta mümkündür. Yukarıdaki dağılım Tablo 4.2.1.'de ki dağılımın tersi gibi görünse de mezunların alanlarıyla ilgili herhangi bir süreli yayın takip etmemelerini kısmen de olsa meslekleri dışında bir alanda görev yapmalarına ve buna bağlı olarak kendi bölümlerinden kopmaya başladıklarına bağlamak mümkün olabilir.

Tablo 4.2.4.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda alan bilgilerini kullanarak soyut/somut projelerinin varlığını ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimleri ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik bulundukları proje girişimleri**	-	-	-
	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimlerinin olmama nedenleri 1. İşim alanımla ilgili değil ve kimse tarafından desteklenmiyorum 2. Alanımla çok ilgili değil. Burada biz âtıl durumdayız. 3. Kendimde güç bulmuyorum. 4. Alakası yok. 5. Alakası yok. Birde ben yapmam. 6. Yeniyiz. 7. Alanımla ilgisi yok. 8.Alanımla ilgili yapabileceğim hiçbir şey yok. 9.İlgili değil. 10. Henüz yapmış olduğumuz iş daha çok yeni ve neyi, nerede, nasıl yapacağımız tam olarak	10	27,77	100

	oturmuş değil. Birçok ilde aynı durumlarda farklı uygulamalar var. Bu sebeple alanla ilgili bir projeden önce bu alanın oturması için çaba sarf ediyoruz.			
Fizik	**Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik bulundukları proje girişimleri**	-	-	-
	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimlerinin olamama nedenleri 1. Burada bilgilerimizle ilgili alan yok, bir yer yok 2. Alanımla ilgisi yok. 3. Dinlenmez, dikkate alınmaz..Kurumla alakası yok. 4. İthalat ihracat için fizik kanunları kullanılmıyor. 5. Birimim buna müsait değil. Ancak kriminalde olmuş olsaydım bu beklide mümkün olabilirdi.	5	13,88	100
Kimya	**Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik bulundukları proje girişimleri**	-	-	-
	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimlerinin olmama nedenleri 1. Konumumun kimyayla ilgisi yok. Araştırmaya meraklı da sayılmam. 2. Alakam yok ama yapılabilir. 3. Alanımla ilgisi yok 4. Alanımla ilgisi yok. 5. Bağlantısız ilgisi olmayan bir yerdeyim. 6. Bizim alanla çalıştığımız işin fazla bir alakası yok. 7. Üç kuruşluk ödemeler bile bin dereden su getirilerek yapılıyorsa siz hangi projeyi neyle yapacaksınız? 8. İlgi görmüyor.	8	22,22	100
Matematik	**Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik bulundukları proje girişimleri**	-	-	-
	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimlerinin olmama nedenleri 1. Alanımla ilgisi yok. 2. Yeniyim fırsatım olmadı.Eğitime yönelik bir proje düşünebilirim. 3. Yeniyim, proje olmaz, alakası olmayan bir yer. 4. Yeniyiz. 5. Şans verilmedi.işi öğreniyorum. Yeni iş öğreniyorum.	5	13,88	100
Fen Bilgisi	**Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik bulundukları proje girişimleri** 1. Ben öğretmenlikten buraya geldim.Eğitimle ilgili taslak programlarda o camiayı ve problemleri bildiğim için katkıda bulundu . 2. Çünkü rahatça fikirlerimi açıklayabiliyorum. Fikirlerime değer veriliyor.Söylediklerime kıymet veriliyor. Yapılabiliyor.	2	5,55	25
	Katılımcıların çalıştıkları kuruma yönelik proje girişimlerinin olmama nedenleri 1.Alanımla ilgili hiçbir şey yok. 2.Alanımla ilgisi yok.	6	16,66	75

	3. Alanımla ilgisi yok. 4. Bize de değer verilmediği için hiçbir şey yapamayız. 5. Alakası yok. 6. Alanımla ilgisi yok.			
Toplam		36	100	-

Tablo 4.2.4.'te görüldüğü gibi kendileriyle görüşülen 36 mezundan 2'si çalıştıkları kamu kurumunda alan bilgilerini kullanarak soyut/somut proje veya girişimlerde bulunduklarını belirtirken, geriye kalan 34 mezun ise herhangi bir girişimde bulunmadıklarını söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının tamamı çalışmakta oldukları kamu kurumuna yönelik herhangi bir fikir/proje girişiminde bulunmadıklarını bunun sebebini ise mezun oldukları alanla ilgisi olmayan bir yerde çalışmalarına, desteklenmediklerine, kendilerini böyle bir girişim için hazır bulmadıklarına bağlamışlardır.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik mezunu çalışmakta oldukları kuruma yönelik soyut /somut proje veya girişimlerinin alanlarıyla ilgili bir görevde bulunmadıkları için böyle bir girişimde bulunamadıklarını söylemişlerdir. Bu durumun kişilerin almış oldukları bölüm bilgilerini iş hayatlarında kullanamadıklarına işarettir.

Kimya alanında ise; kimya mezunlarının tamamı çalışmakta oldukları kamu kurumuna yönelik herhangi bir fikir/proje girişiminde bulunmadıklarını bunun sebebini ise mezun oldukları alanla ilgisi olmayan bir yerde çalışmalarına, desteklenmediklerine bağlamışlardır.

Matematik alanında; matematik mezunlarının tamamı çalışmakta oldukları kamu kurumuna yönelik herhangi bir fikir/proje girişiminde bulunmadıklarını çünkü mezun oldukları bölümleriyle ilgisi olmayan bir yerde çalıştıklarını ve yeni olmalarından dolayı fırsatlarının olmadıklarını söylemişlerdir.

Fen bilgisi alanında; görüşülen fen bilgisi mezunlarından 2'si bulundukları kuruma yönelik soyut/somut projelerinin olduğunu çünkü kendi alanlarına yakın bir kadroda görev yaptıklarını ve fikirlerine, düşüncelerine değer verildiğini söylemişlerdir. Geriye kalan 6 kişi ise çalışmakta oldukları kamu kurumuna yönelik herhangi bir fikir/proje girişiminde bulunmadıklarını çünkü mezun oldukları alanla ilgisi olmayan bir görev yaptıklarını söylemişlerdir.

Kişilerin aldıkları bölüm bilgilerini kullanabilecekleri bir kadroda ve yerde bulunmamalarından dolayı kendi alanlarına yönelik herhangi bir girişimde bulunamamaktadırlar. Bu durumda iş hayatına alan eğitiminin etkisini düşürmektedir.

Tablo 4.2.5.

Görüşme yapılan katılımcıların almış oldukları alan bilgisini günlük yaşantılarında nerelerde kullandıklarını gösteren dağılım

	Mezunların alan bilgilerini günlük yaşantılarında kullandıkları yerler	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	MUTFAKTA 1. Doğaya çıktığımda çevreye bir biyolog olarak bakıyorum .Mutfakta, temizlik işlerinde.. 2. Mutfakta kullanıyorum. 3.Sadece yediğim yemeğin sindirilmesinde, arkadaşlarımla konuşurken doğru bildikleri yanlışlarını öğretmeye çalışırken kullanıyorum. 4.Günlük hayatımda yemek yerken yediklerimi düşünüyorum. Sindirimimi düşünüyorum.	4	11,11	40
	SPORDA 1. Eklemler çalışırken dikkat ederim, spor yaparken hangi kaslar çalışır onları düşünürüm, hayat standardımı yükseltmek için bilgimi kullanırım. 2. Spor yaparken kullanıyorum.	2	5,55	20
	HERYERDE 1.Sohbetlerimde kullanıyorum. Fizyolojiyi kullanıyorum. Hayvan ilişkilerinde kullanıyorum. 2. Sohbetlerde, insan fizyolojisi, bitki yetiştirme konusunda neyin ne olduğunu	4	11,11	40

	düşünüyorum. 3. Arka planda olayların ilişkilerinde kullanıyorum. Sağlık konusunda dikkat ediyorum. 4. Çok fazla kullandığımı söyleyemem.			
Fizik	MUTFAKTA 1. Yük taşırken denge olayında; yemek yaparken, düdüklü tencerede kaynama zamanını hesaplarken…	1	2,77	20
	HERYERDE 1. İnsani ilişkilerde sosyal hayatta 2.Evimin lambasını yakarken, çamaşır makinesinin düğmesine basarken….. (Fizik öğretmeni) 3. Genel anlamda hayatın her sahasında kullanıyorum diyebilirim. Mesela gökyüzüne baktığımda yağmur damlalarının düşüşünü fizik kurallarına göre yorumluyorum. Özel ders verirken kullanıyorum. 4.Konya'ya gidip gelirken, yolun kilometre saatini hesaplamada çok kullanıyorum.	4	11,11	80
Kimya	MUTFAKTA 1. Mutfakta kullanıyorum. Temizlikte, çamaşır suyu ile tuz ruhu eş zamanlı kullanılmaz 2. Fazla kullanmıyorum. Mutfakta, çözünürlüğü düşünüyorum. 3. Yemek yaparken, kullanıyorum.Yemeği ısıtırken dikkat ediyorum 4. Mutfakta, temizlikte arkadaşlarla konuşurken doğayı anlamada kullanıyorum. Her şeyde kısacası. 5. Mutfakta kullanıyorum, temizlikte kullanıyorum	5	13,88	62,5
	HERYERDE 1. Fazla kullandığım söylenemez. 2. Açıkçası fazla kullandığımız sayılmaz bu nedenle yavaş yavaş insan unutuyor buna bir önlem almak gerekiyor ancak üşengeçliğimizden dolayı tekrar, özel ders vb gibi çalışmaları pek yapamıyoruz. 3. Genelde depresyona girmemde yararı oluyor. Hiç uğraşmadan rahatlıkla bunalımdan bunalıma sürüklenebiliyorum.	3	8,33	37,5
Matematik	HERYERDE 1. Ufak tek tük hesaplamalarda. 2. Birden fazla çözüm yolu bularak matematiği kullanıyorum. 3. Her yerde kullanıyorum. İnsani ilişkilerde faydası oluyor, tavsiyelerde bulunabiliyorum. 4. Borsada kullanıyorum. 5. Bakkalda, süper markette çok kullanırım.	5	13,88	100
Fen Bilgisi	HERYERDE 1.Evde tamir yaparken, tornavidayı	8	22,22	100

	yutarken, yemek pişirirken faydalı oluyor. 2.Zımba kullanırken bile, her alanda kullanıyorum. 3. Her yerde kullanıyorum. Çok alan var. 4. Her yerde kullanabiliyorum. 5. Kitap okuyorum, hayatı doğru yorumluyorum.İnsanlarla pozitif ilişki kuruyorum. Çevreme örnek olmaya çalışıyorum. 6. Havanın kapandığı zaman daha sıcak olacağını bilebiliyorum ve ona göre davranıyorum..Mutfakta kullanıyorum. Yemek yaparken mesela. 7. Çocuk yetiştirmede kullanılabilir. 8. Formasyon eğitiminin çocuk eğitiminde katkısı var.			
Toplam		36	100	-

Tablo 4.2.5.'te görüldüğü üzere mezunlarla yapılan görüşmelerde kendilerine almış oldukları alan bilgisini günlük yaşantılarında nerelerde kullandıklarını sorduğumuzda 10 mezun mutfakta kullandığını, 2 mezun spor yaparken ve 24 mezun hayatlarının hemen hemen her anında kullandıklarını söylemişlerdir. Verilen cevaplar branşlara göre farklılık göstermektedir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının dağılımına baktığımızda 10 mezundan %40'ı aldıkları alan bilgisini mutfakta kullandıklarını söylemişlerdir. %20'si ise spor yaparken aldıkları anatomi bilgilerinden faydalanarak kullandıklarını söylemişlerdir. Geri kalan %40'ı ise aldıkları alan bilgilerini hayatlarının her anında kullandıklarını söylemişlerdir. Bilindiği gibi biyoloji yaşamın her alanıyla ilgilenen bir bilimdir.Bu nedenledir ki biyoloji eğitimi bireylerin, sosyal, psikolojik, moral ve kişisel kararlarını almalarına; sağlık, beslenme, çevreyi koruma ve sevgi gibi çağdaş sorunlarına yardımcı olmaya hazırlar (Ergezen, 1994:171-177). Alınan biyoloji eğitimi bireylerin hayatlarının her anına yansıması yaptığımız çalışmada olduğu gibi olasıdır.

Fizik alanında; kendileriyle görüşülen 5 fizik öğretmenliği mezununa aldıkları alan bilgisinin günlük yaşantılarında nerelerde kullandıklarını sorduğumuzda, %80 i her yerde kullanabildiklerini söylemişlerdir. %20 si ise özellikle mutfak gibi yerlerde kullandıklarından bahsetmişleridir. Genel anlamda

fizik öğretmenliği mezunlarının aldıkları alan bilgisini günlük yaşantılarında her anında kullandıkları görülmektedir..

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunlarına yönelttiğimiz soruya %62,5'i mezun aldıkları alan bilgisini mutfakta, temizlik esnasında ve yemek yaparken kullandıklarını söylerken %37,5'i ise genel anlamda çok kullanmadıklarını söylemişlerdir. Dağılımdan yola çıkarak kimya mezunlarının %62,5'inin almış oldukları alan bilgilerini günlük yaşantılarında kullandıkları söylenebilir..

Matematik alanında; matematik mezunlarının dağılımına baktığımızda %100'ü aldıkları alan bilgisini hayatlarının hemen hemen her yerinde kullandıklarını söylemişlerdir. Matematik mezunları da almış oldukları alan bilgisini günlük yaşantılarında kullanmaktadırlar.

Fen bilgisi alanında; fen bilgisi mezunlarının %100'ü aldıkları alan bilgilerini hayatlarının her anında kullandıklarını söylemişlerdir. Bu durum fen bilgisi bölümünün müfredatı içerisinde fizik, kimya, biyoloji gibi fen bilimleri konularını içermesiyle geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu da mezunların aldıkları bölüm bilgilerini hayatlarının her anında kullanabilecekleri anlamına gelmektedir.

Genel olarak mezunların branşlarına göre farklılık olsa da aldıkları alan bilgilerini günlük yaşantılarının her anında kullandıkları söylenebilir.

4.3 Katılımcıların Aldıkları Formasyon Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisini Ortaya Koyan Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde mezunlara yöneltilen sorularla, mezunların aldıkları eğitimin görev yaptıkları kurumdaki sosyal ilişkilerine olan etkisi, öğretmenlik mesleğine bakış açıları, bu mesleği tercih etme nedenleri ve aldıkları formasyonun iş yerlerinde kendilerine olan katkısı ortaya çıkartılmaya çalışılmış ve yorumlamalara gidilmiştir

Görüşme yapılan 36 mezuna çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitiminin işyerinde sosyal ilişkilerini nasıl etkilediğini sorduğumuzda verilen yanıtların dağılımı Tablo 4.3.1.'de görüldüğü şekilde olmuştur.

Tablo 4.3.1.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitimin, kurumdaki sosyal ilişkilerini nasıl etkilediğini gösteren dağılım

	Katılımcıların aldıkları eğitimin iş yerinde kendilerine etkileri ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini çok iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri** 1. Eğitime dayanıyor, mesafeli ve seviyeli oldum. 2. Çalışmış olduğum yerde aile gibiyiz. Çalışma arkadaşlarımla ilişkilerimde almış olduğum eğitimin faydasını görüyorum.	2	5,55	20
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1.Formasyonun etkisi var. 2. Formasyonun etkisi var.İnsani ilişkilerde sosyal ilişkilerde insanlarla daha iyi anlaşabiliyorum. 3. Sosyal anlamda iyi. Empati yapabiliyorsunuz.	3	8,33	30
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini normal yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1.Almış olduğum eğitim insanlarla diyalogumu etkilemektedir 2. İnsani ilişkilerde kullanabiliyorum. 3. Sosyal ilişkilerde kullanıyorum. Ders anlatmamda yardımcı oluyor.	3	8,33	30
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini kötü yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Fazla katkısı yok. 2. Birçok kişi bizim bu mesleğe yanlış bir şekilde atanmış olduğumuz kanaatini taşıyor ve bu da bizim ile olan ilişkilerini olumsuz etkiliyor ancak birebir bizimle çalışan insanlar çalışma sistemimizi ve alanla ilgili eğitim durumumuzu yakından gördükleri için böyle bir ön yargıya sahip değiller.	2	5,55	20
Fizik	**Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini çok iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri** 1. İnsanların hareketlerini sebeplerini konuşmalarını	3	8,33	60

	anlayabiliyorsunuz. 2 Rahat bir insandım. Sosyal ilişkilerim eğitimimle pekişti.. 3. Meslek içindeki amirleri üniversite mezunu olmamadan ötürü farklı ve iyi davranıyorlar.onların ne demek istediklerini daha ağızlarından çıkmadan anlayabiliyorum.Bu da benim için artı bir kazanç diyebilirim.			
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. eğitimci olduğum için insanlarla sosyal ilişkilerim güçlü oluyor.	1	2,77	20
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini normal yönde etkilediğini düşünme nedenleri	-	-	-
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini kötü yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Almış olduğum eğitim ile alakası yok. Sadece 25 yaşına kadar okullarda bulunmuş bir baltaya sap olamamış ve memuriyete gelmiş olarak gözüktüğümü düşünüyorum.	1	2,77	20
Kimya	**Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini çok iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri** 1.Formasyon ilişkilerimi daha iyi yönde etkiledi. Sosyal ilişkilerim artıyor. 2. Üniversite mezunu olduğum için kendimi farklı hissediyorum. 3. Her yaştaki insanla ilişkilerim çok iyi.	3	8,33	37,5
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Formasyon pozitif etkiliyor. 2. İlgim sosyal alt yapım var. Katkısı bu yönlerde oluyor. 3. Neticede eğitimcisin ve kiminle nasıl geçinirler, kime nasıl davranılır ve iletişim becerileri bilirsin o yüzden almış olduğumuz eğitim iyi bir şekilde etkilemektedir. 4. Gördüğüm eğitimini aldığım her şeyi burada yapabiliyorum. Uygulayabiliyorum.	4	11,11	50
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini normal yönde etkilediğini düşünme nedenleri	-	-	-
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini kötü yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Herkes aynı soruyu soruyor. Kimya mezunu nasıl Pedagog olurmuş? Bu soruyu cevaplamaktan bıktım ve bu nedenle hiç kimseyle diyalog kurmak istemiyorum	1	2,77	12,5
Matematik	**Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini çok iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri**	-	-	-

	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Matematikle ilgili bütün problemleri çözebiliyorum	1	2,77	20
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini normal yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Mezun olmamın etkisi var ama matematiğin etkisi yok. 2. İnsani ilişkileri etkiliyor. Sosyal açıdan faydalı. 3. Burada da sosyal alanda çok etkili olunabiliyor.	3	8,33	60
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini kötü yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Lisede her şeyi öğrendim.	1	2,77	20
Fen Bilgisi	**Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini çok iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri** 1. İnsanları tanımak onları olduğu gibi kabul etmek ilişkileri olumlu yönde etkiledi 2. Okumuş olmam itibariyle bana amirlerim daha farklı davranıyorlar ve olumlu yaklaşılıyor. Değer veriliyor.	2	5,55	25
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1.Unvanımdan dolayı okuduğum için daha iyi bir pozisyondayım. Hizmetli olduğum halde kalemdeyim 2.Öğretmenlik eğitimimin faydası var. 3. Formasyonun etkisi var.etkili oluyor. 4. Sosyal ilişkilerde fayda sağlıyor.	4	11,11	50
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini normal yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Rahat değilim.Alan dışı olduğum için sosyal dünyam daha dar.rahat bir ortamda değilim.	1	2,77	12,5
	Katılımcıların aldıkları eğitimin kurumdaki sosyal ilişkilerini kötü yönde etkilediğini düşünme nedenleri 1. Sevmiyorum o yüzden kötü etkiliyor.	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

10 mezun sosyal ilişkilerinin çok iyi etkilediğini, 13 mezun iyi olduğunu, 7 mezun fena değil ve 6 mezun ise kötü etkilediğini söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; görüşülen biyoloji mezunlarının %80'i 'çok iyi', 'iyi' ve 'fena değil' cevaplarını vermişlerdir. Mezunlar almış oldukları pedagojik formasyonun iş yerlerinde kişiler arası iletişimde fayda verdiğini, sosyalleştirdiğini ve insanları anlamada yardımcı olduğunu söylemişlerdir. % 20'si ise aldıkları eğitimin kendilerine fazla katkısının olmadığını ve mezuniyetleriyle ilgisiz bir alanda

görev yapmalarından dolayı başkalarının kendilerine önyargıyla yaklaştıklarını söylemişlerdir.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu katılımcının çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitimin, kurumdaki sosyal ilişkilerini nasıl etkilediğine yönelik sorumuza verdikleri cevapların dağılımı; 3 mezun çok iyi olduğunu çünkü aldıkları eğitimin kendilerine belirli bir alt yapı hazırladığını, kişiler arası iletişimde katkısının olduğunu ve kurum içerisinde kendilerine saygı duyulduğunu sebep göstermişler, 1 mezun iyi olduğunu çünkü sosyal ilişkilerin güçlü olduğunu bunu da eğitimci olmasına bağlamış ve 1 mezun ise kötü olduğunu sebebini ise yapmakta olduğu görevin almış olduğu eğitimle hiç alakası olmamasına bağlamıştır. Genel olarak fizik öğretmenliği mezunlarının çalışmakta oldukları kurumda sosyal ilişkilerinin iyi olduğu, bunun ise bölüm dersleri içerisinde yer alan pedagojik formasyonun özellikle kişiler arası iletişime büyük katkısından kaynaklandığı söylenebilir.

Kimya alanında ise; görüşülen kimya mezunlarından ‘çok iyi’ ve ‘iyi’ cevaplarını verenler almış oldukları pedagojik formasyonun iş yerlerinde kişiler arası iletişimde kolaylık sağladığını, yaptıkları görevde insanları anlamada yardımcı olduğunu söylemişlerdir. Dağılımda çok az bir paya sahip olan ve çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitimin, kurumdaki sosyal ilişkilerini ‘kötü’ etkilediğini belirtenler, mezuniyetleriyle alakasız bir alanda görev yapmalarından ve başkalarının kendilerine olumsuz yaklaşmalarından dolayı kötü bir etkisinin olduğunu savunmuşlardır.

Matematik alanında; görüşülen matematik mezunlarından, 1 mezun almış olduğu matematik eğitiminin yapmakta olduğu görevde sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini söylemiş, 3 katılımcı alan bilgilerinden keza formasyon bilgilerinin faydasının olduğunu, geriye kalan 1 katılımcı ise aldığı eğitimin kendisine sosyal ilişkilerde bir faydasının olmadığını, gerekli olan her şeyi lise eğitimi sırasında iken aldığını ve yeterli olduğunu söylemiştir. Genel olarak matematik mezunlarının

aldıkları eğitimin, unvanın ve görevlerinin çalıştıkları kamu kurumunda kendilerine pozitif yönde etkisinin olduğu söylenebilir.

Fen bilgisi alanında; görüşülen 8 fen bilgisi mezunundan 2'si aldıkları eğitimin görev yaptıkları kurumda sosyal ilişkilerini çok iyi etkilediğini, 4 mezun lisansları sırasında aldıkları formasyon eğitiminin sosyal ilişkilerini iyi yönde etkilediğini, 1 mezun alanı dışında bir meslekte olmasından rahatsız olduğunu ve geriye kalan bir mezun ise yapmakta olduğu görevi sevmediğini bundan dolayı ilişkilerini kötü etkilediğini söylemiştir. Genel olarak fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının çalıştıkları kurumda sosyal ilişkilerinin iyi olduğu söylenebilir. Bunun ise özellikle alınan pedagojik formasyonun kişiler ararsı iletişime büyük katkısının olduğunu söylemek mümkündür.

Verilen cevaplar içerisinde çalıştıkları kamu kurumundaki görev, unvan veya almış oldukları eğitimin, kurumdaki sosyal ilişkilerini pozitif yönde etkilediğini söyleyen mezunların lisansları sırasında almış oldukları eğitimin kendilerini sosyalleştirdiğini, empati yapabilme yeteneklerini geliştirdiğini, formasyon derslerinin kişilere nasıl ve ne yönde davranılacağını öğrettiğini söylemişlerdir. Çalıştıkları kurumda görev, unvan veya almış oldukları eğitimin sosyal ilişkilerinde negatif bir etki gösterdiğini açıklayan katılımcılar ise bunun meslek dışı bir alanda çalışmalarından, katılımcıların kendilerine bakış açılarının tutum ve davranışlarının önyargılarından ileri geldiğini söylemişlerdir. Yine lisans sırasında aldıkları eğitimin kendilerine fazla bir katkısının olmadığını, lisede almış oldukları eğitimin yapmış oldukları görev için yeterli olduğunu bu nedenle de negatif bir etkisinin olduğunu düşünmektedirler.

Mezunların verdikleri cevaplar eğitimin çok boyutlu bir özelliğe sahip olduğunu hatırlatmaktadır. Eğitim, doğrudan doğruya işsizliğe çözüm bulması yönünden değil, gençlere mesleklerinde yararlı olabilecek bilgi ve becerileri kazandıran bir süreç olarak değerlendirilmelidir (Akar, 1990: 17). Alınan eğitimin meslekleri dışında da yaptıkları görevde kendilerine fayda sağladığı görülmektedir.

Tablo 4.3.2.

Görüşme yapılan katılımcıların öğretmenlik mesleği ile yapmakta oldukları görevi karşılaştırmalarını ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların yaptıkları görevle öğretmenliği kıyaslamaları ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre çok iyi olmasının nedenleri** 1.Kendi işimi severek yaparım. Şu an bu zevkten mahrumum 2. Daha aktif daha yararlı olabiliyorsunuz. 3.Eğitim veriyorsunuz. İnsanlara bir şeyler verebiliyorsunuz. 4. Ben öğretmenim. 5.İnsan yetiştiriyorsunuz. Personel yönetmiyorsunuz. Ama öğretmenlik farklı. Artık hayal oldu.	5	13,88	50
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre iyi olmasının nedenleri 1. Maddi açıdan çok tatmin edici değil.5 yıl eğitim aldığım için öğretmenlik %50 hayatımı aldı. 2.Merkezdeyim. Öğretmen olsaydım doğuda olurdum. Maddi, tatili çok. 3. Manevi yönü ağırdır. Daha kolay fakat bu iş daha zor. Sorumluluk var.	3	8,33	30
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kısmen iyi olmasının nedenleri 1. Yaptığım işten de memnunum. Öğretmenlikte kutsal bir meslek.ama şuan ki işimden de memnunum. 2. Öğretmenlik mesleği sonucunda insanların kişiliklerinin şekillenmesi ve topluma faydalı birer fert olmasına doğrudan katkınız var. Emeğinizin karşılığını yıllar sonra bir yerlere gelmiş öğrencilerinizi gördüğünüz zaman içinizde hissetmiş olduğunuz gurur ile alıyorsunuz. Ancak öğretmenliğin çalışma şartlarının çok iyi olmadığını düşünüyorum. Başınızda bir sürü amir, işinize karışan bir sürü insan var. Biz de ise sadece bağlı bulunduğumuz mahkemenin hakimi amirimiz. O da çok fazla işimize karışmaz. Şu an çalışmış olduğum mesleğin beni öğretmenlik mesleğinden daha iyi bir yerlere getirebileceğini düşünüyorum.	2	5,55	20
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kötü olmasının nedenleri	-	-	-
Fizik	**Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre çok iyi olmasının nedenleri**	2	5,55	40

	1.Aktif, işe yarayan birisiniz, faydalı olabiliyorsunuz 2.Daha aktif sosyal daha sağlıklı çalışma alanı ve çevresi var.			
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre iyi olmasının nedenleri	-	-	-
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kısmen iyi olmasının nedenleri 1. Meslek olarak öğretmenliğe gerekli değer verilmiyor. 2. "Öğretmenlik mesleği kutsal bir meslek". Bir ülkede en yetenekli en zeki en başarılı insanların yapması gereken bir meslek. Fakat bizim ülkede "hiç olmazsa öğretmen olmak" deyimi bile çıktığına göre iyi bir şey olmasa gerek. 3. Çalışma şartları açısından ağır.	3	8,33	60
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kötü olmasının nedenleri	-	-	-
Kimya	**Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre çok iyi olmasının nedenleri** 1. İnsanları eğitebiliyorsunuz.Burada eğitim yapamıyorsunuz. 2. Daha mutlu ve tatmin edici. 3. Öğretmenliğe olan sevgimi asla ifade edemem. 4. İnsanlara bir şeyler veriyorsunuz sosyal açıdan doyuma ulaşıyorsunuz. 5. Kendi mesleğim kendi alanım, sevdiğim iş.	5	13,88	62,5
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre iyi olmasının nedenleri 1. Başkalarına bir şeyler öğretebilirim. Maddi boyutu kötü.	1	2,77	12,5
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kısmen iyi olmasının nedenleri 1. Öğretmenlik tabiî ki kutsal bir meslek kötü demek mümkün değil ancak ben ne öğretmenlerin mesleğine, nede kurumların öğretmenlere yeteri kadar önem verip hak ettikleri seviyeye (maddi manevi) getirmediklerini düşünüyorum. 2. Öğretmenler de rezil durumdalar. Ben de şu şartlarda öğretmen olmak istemiyorum. Sadece öğretmenlerin ek ders ve yaz tatili avantajları var.	2	5,55	25
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kötü olmasının nedenleri	-	-	-
Matematik	**Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre çok iyi olmasının**	1	2,77	20

	nedenleri 1. Çünkü öğretmenliği seviyorum, haz alıyorum, o yüzden. Burada o hazzı alamıyorum.			
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre iyi olmasının nedenleri 1. Maddi ve manevi yönden öğretmenlikten daha fazla kazanıyorum 2. Daha dinamik, daha sosyal, insanlarla uğraşmak daha zor tehlikesi çok. 3. Daha kolay stresli bir iş değil.	3	8,33	60
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kısmen iyi olmasının nedenleri 1. Maddi boyut.	1	2,77	20
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kötü olmasının nedenleri	-	-	-
Fen Bilgisi	**Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre çok iyi olmasının nedenleri** 1. Daha aktif bir ortamdayım.Karşılaştırılamaz bile.. 2. Bir ideal doğrultusunda topluma insan yetiştiriyorsunuz. 3. Zaten kendi alanım.Sosyal statüsü var.Öğretmene bakış açısıyla polise olan bakış açısı çok farklı 4. Aktif bir meslek. Yenilenme yapabiliyorsunuz. Çevrenizdekilere bir şeyler veriyorsunuz.	4	11,11	50
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre iyi olmasının nedenleri 1 Unvanım iyi olsa fark etmez derdim. Unvandan dolayı çok iyi değil. Konumu öğretmenliğin o kadar da iyi değil.	1	2,77	12,5
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kısmen iyi olmasının nedenleri 1.Her ikisi de devlet kademesi. 2. Yaptığım işin ne olduğunu bilebiliyorum.İnsanlara bir şeyler verince mutlu oluyorum. 3. Yaptığım işle öğretmenlik birbirine paralel gibi. Ben aktif öğretmen olmasam da o camiadanım.	3	8,33	37,5
	Öğretmenlik mesleğinin mezunların yaptıkları göreve göre kötü olmasının nedenleri	-	-	-
Toplam		36	100	-

Tablo 4.3.2.'de görüldüğü gibi görüşme yapılan 36 mezundan, öğretmenlik mesleğinin yapmakta oldukları göreve göre çok iyi olduğunu söyleyen toplam 17, iyi diyen 8, fena değil cevabını veren 10 ve kötü diyen 1 mezun bulunmaktadır.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının öğretmenlik mesleğini yapmakta oldukları görevle kıyasladıkları zaman 5 mezunun öğretmenlik mesleğinin çok iyi olduğunu, çünkü; kendi meslekleri olduğunu fakat bundan mahrum kaldıklarını, öğretmenlik mesleğinin daha aktif, doyurucu, zevkli, insan yetiştirmenin çok güzel olduğunu ve insanlara bir şeyler vermenin yüce bir görev olduğunu söylemektedirler. 3 mezun ise öğretmenlik mesleğinin yapmakta oldukları görevle karşılaştırdıklarında iyi olduğunu bunu ise tatilinin ve manevi yönünün olmasına bağlamışlar ancak öğretmenliğin statüsünün çokta iyi olmadığını, doğu hizmetinin, maddi yönün zayıf olması gibi negatif yönlerinin olduğunu belirtmektedirler. Geriye kalan 2 mezun ise öğretmenlik mesleğini yaptıkları görevle karşılaştırdıklarında fena değil cevabını vermişler, bunun sebebini ise yapmakta oldukları görevden memnun olmalarına bağlamışlardır.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik öğretmenliği mezunu kişiye öğretmenlik mesleği ile yapmakta oldukları görevi karşılaştırmalarını istediğimizde 2 kişi öğretmenliğin çok iyi olduğunu çünkü daha aktif, sosyal ve etraftaki insanlara faydalı olabilme şansının yüksek olduğunu bu nedenle iyi olduğunu savunurken 3 mezun öğretmenliğin çalışma şartları bakımında iyi bir durumda olmamasından yaptıkları işle kıyaslandığında fena olmayan bir meslek olarak nitelendirmişlerdir.

Kimya alanında ise; görüşülen kimya mezunlarından yapmakta oldukları görevle öğretmenliği karşılaştırmalarını istediğimizde 5 mezunun öğretmenlik mesleğinin çok iyi olarak nitelendirmiş çünkü kendi meslekleri olduğunu ve insanlara bir şeyler verilebildiğini söylemişlerdir. 1 mezun ise öğretmenlik mesleğiyle başkalarına bir şeyler öğretebilme şansının olduğunu ancak maddi boyutunun kötü olduğunu söylemiş ve iyi olarak nitelendirmiş, 2 mezun ise öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğunu ancak ülke şartlarında bu mesleğe yeteri kadar önem verilmediğini söylemiş ve fena olmayan bir meslek olarak

nitelendirmiştir. Kimya mezunları genel anlamda öğretmenlik mesleğini yapmakta oldukları meslekle karşılaştırdıklarında iyi bir meslek olduğunu söylemişlerdir. Bunun sebebini aldıkları eğitimin buna yönelik olmasından ve bu mesleğe olan sevgilerinden ileri geldiğini söylemek mümkündür. Çünkü tablo 4.2.1.'de de mezunların alanlarına yönelik bakış açılarının 6'sının pozitif olduğu görülmektedir..

Matematik alanında; mezunların öğretmenlik mesleğini yapmakta oldukları görevle kıyasladıklarında 1 mezunun öğretmenliğin çok iyi bir meslek olduğunu çünkü çok sevdiğini ve yapmakta olduğu şuan ki görevinde öğretmenlikten aldığı hazzı alamadığını söylemiş, 3 mezun ise öğretmenlik mesleğini yapmakta oldukları görevle karşılaştırdıklarında iyi olduğunu, bunu ise öğretmenliğin kolay bir meslek olmasının yanında sosyal bir meslek olmasına da bağlamışlardır. Maddi yönden ise zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Geri kalan 1 mezun ise öğretmenliğin maddi yönden yapmakta olduğu görevden çokta iyi olmadığını söylemiştir. Genel anlamda matematik öğretmenliği mezunlarının yapmakta oldukları görevle öğretmenlik mesleğini kıyasladıklarında iyi bir meslek olduğunu düşünmektedirler.

Fen bilgisi alanında, görüşülen mezunların öğretmenlik mesleğini yapmakta oldukları görevle kıyasladıklarında 4 mezun öğretmenlik mesleğinin çok iyi olduğunu çünkü kendi meslekleri olduğunu, daha aktif ve insan yetiştirmenin güzel oluşuna bağlamışlardır. 1 mezun ise öğretmenlik mesleğinin iyi bir meslek olduğunu fakat konumunun çokta iyi olmadığını belirtmiş, geriye kalan 3 mezun ise öğretmenlik mesleğini yaptıkları görevle karşılaştırdıklarında her ikisinin de devlet kademesinde yapılan bir görev olduğunu ve yapmakta oldukları işten memnuniyetlerini söyleyerek fena değil cevabını vermişlerdir. Fen bilgisi mezunları genel olarak öğretmenlik mesleğinin iyi bir meslek olduğunu söylemişlerdir.

Genel olarak her branşta verilen cevaplardan mezunların öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açılarının olumlu olduğu çıkartılabilir.Gerek Tablo 4.2.1.'de verilen cevaplar ve gerekse tablo 4.3.2.'de karşımıza çıkan sonuçlar mezunların kendi alanlarına yönelik pozitif bir yaklaşım içinde olduklarını göstermektedir. Bu da

mezunların kendi meslekleri dışındaki görevlerinde kendilerine olumlu yönde yansıyacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 4.3.3.

Görüşme yapılan katılımcıların kendilerine fırsat verilse öğretmenliğe geçme isteklerini ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların öğretmenliğe geçme istekleri ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların öğretmenliğe geçme isteklerinin nedenleri** 1. Kendi mesleğim, severek yaparım, fedakarlık yaparım 2. Bildiğim işi yapmak mânen tatmin edici olacaktır ve verimli de olabilirim. 3. Öğretmenliği seviyorum 4. Ankara'da olursam. 5. Kendi memleketimde kendi mesleğimde doğu olmazsa neden olmasın? 6. Mesleğimi seviyorum 7. Onun eğitimini aldık. Psikolojik olarak ona hazırlandım. 8. Zevkli.	8	22,22	80
	Katılımcıların öğretmenliğe geçmek istemeyişlerinin nedenleri 1. Pozisyonumdan memnunum. Hem maddi hem manevi açıdan.Öğretmenlik daha zor bence. 2. Yapmış olduğum mesleği seviyorum ve bu mesleği çok iyi yapanlardan biri olduğumu düşünüyorum. İleride bu meslekte iyi bir yerlere geleceğimi düşünüyorum.	2	5,55	20
Fizik	**Katılımcıların öğretmenliğe geçme isteklerinin nedenleri** 1. Sevdiğim için. 2. Mesleğim. 3. Herkes kendi bildiği işi yapmalı.	3	8,33	60
	Katılımcıların öğretmenliğe geçmek istemeyişlerinin nedenleri 1. Değer verilmiyor. Parası az 2. Bu şartlarda öğretmen olmak fırsat değil şanssızlık. Türkiye de herkes öğretmen olmuş, herkes her işi yapabilir.	2	5,55	40
Kimya	**Katılımcıların öğretmenliğe geçme isteklerinin nedenleri** 1. Çünkü, bir bayan için rahat bir meslek . 2. Ben öğretmenlik yapsam mesleğimi yapmış olurdum ve daha verimli olabilirdim. 3. Çok çok seviyorum. 4. hak ettiğim için. 5. Öğrenci yetiştirmeyi seviyorum. Tatili bol. Kendi mesleğim	5	13,88	62,5

	Katılımcıların öğretmenliğe geçmek istemeyişlerinin nedenleri 1. iyi yapabileceğim konusunda güvenim yok.Sosyal şartlar iyi değil.Atananlar zaten zorlanıyorlar. 2. şu an için geçmek istemiyorum çünkü her bakımdan öğretmenliğe geçiş yapınca zorlanacağım ve bu konumu elde etmek için çok zamana ihtiyacım olacağını biliyorum bu nedenle geçmeyi düşünmekten ziyade bu meslekte biraz daha uzmanlaşmayı düşünüyorum. 3. öğretmenler de rezil durumda..	3	8,33	37,5
Matematik	**Katılımcıların öğretmenliğe geçme isteklerinin nedenleri** 1. sevdiğim için.	1	2,77	20
	Katılımcıların öğretmenliğe geçmek istemeyişlerinin nedenleri 1. maddiyat… 2. Burada almış olduğum eğitimin karşılığını vermek istiyorum.Sosyal çevrem de benden bunu bekliyor. 3. maddiyat.. 4. sevmiyorum.Yaptığım için biliyorum	4	11,11	80
Fen bilgisi	**Katılımcıların öğretmenliğe geçme isteklerinin nedenleri** 1.Konumu iyi sayılır. 2.İdealim. 3.Alanım olduğu için eğitim daha iyi sayılır.Bundan dolayı kendim olabilmek için öğretmenliğe geçmek isterim 4. Bankaya üniversitede dahil oldum.İsterim o yüzden. 5. İdealim olduğu için. 6. Mesleğim olduğu için geçerdim. 7. Mesleğim.	7	19,44	87,5
	Katılımcıların öğretmenliğe geçmek istemeyişlerinin nedenleri 1. Yaptığım iş anlamlı(eğitimle bir şekilde iç içeyiz)	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

Görüşme yapılan 36 mezundan 24'ü Tablo 4.3.3.'te görüldüğü gibi kendilerine fırsat verildiği takdirde öğretmenlik mesleğine geçebileceğini, geriye kalan 12 mezun ise geçmek istemediklerini belirtmişlerdir.

Biyoloji alanında; 10 biyoloji mezunundan 8'i öğretmenliğe fırsat verildiği takdirde geçebileceğini çünkü, kendi meslekleri olduğunu, sevdiklerini ve buna yönelik eğitim aldıklarını belirtirken geriye kalan 2 mezun ise yapmakta oldukları görevden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Fizik alanında; kendileriyle görüşme yapılan fizik mezunlardan 3'ü geçmek istediklerini 2'si ise geçmek istemediklerini belirtmişlerdir. Tablo 4.1.10. 'da ki yapmakta oldukları görevden memnuniyetliklerini gösteren dağılımdan da çıkarılacak yoruma bağlı olarak fizik öğretmenliği mezunlarının kendi meslekleri olmasından dolayı öğretmenliği tercih edebileceklerini söylemişler, bir kısım birey ise öğretmenlik mesleğine ülkemizde yeteri kadar önem ve değerin verilmemesinden dolayı da olumsuz yönde cevap vermişlerdir. Genel olarak fizik mezunları kendi mesleklerini sevdiklerini ve yapmak istediklerini fakat öğretmenliğe verilen önemin artırılması gerektiğini söylemektedirler.

Kimya alanında ise; kendileriyle görüşülen 8 kimya öğretmenliği mezunundan 5'i kendilerine fırsat verildiği takdirde öğretmenliğe geçebileceğini çünkü, rahat ve kendi meslekleri olduğunu bu mesleği yaptıklarında daha verimli olabileceklerini söylemişler, geriye kalan 3 mezun ise öğretmenlik mesleğini yerine getirmenin zor olduğunu ve sosyal haklarının iyi olmamasından dolayı geçmek istemediklerini söylemişlerdir.

Matematik alanında; görüşme yapılan 5 matematik öğretmenliği mezunundan 1'i fırsat verildiği takdirde geçebileceğini çünkü öğretmenliği sevdiğini söylemiş, geriye kalan 4 mezun ise yapmakta oldukları görevden memnun olduklarını öğretmenliğin maddi yönden tatmin edici olmadığını söylemişlerdir. Dağılıma baktığımızda mezunların %80'i öğretmenliğe geçmek istemediklerini bunun sebebini ise öğretmenliğin maddi yönden tatmin edici bir meslek olmadığına bağlamışlardır.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan 8 fen bilgisi öğretmenliği mezunundan 7'si öğretmenliğe fırsat verildiği takdirde geçebileceğini çünkü, kendi meslekleri, idealleri ve konumunun iyi olduğunu belirtirken, geriye kalan 1 kişi ise yapmakta oldukları görevin zaten öğretmenlikle alakalı olmasından dolayı geçmek istemediğini belirtmiştir. Genel olarak fen bilgisi mezunların öğretmenlik mesleğine geçmek istediklerini çünkü buna yönelik eğitim aldıklarını söylemişlerdir.

Genel olarak mezunların almış oldukları eğitimi içselleştirdikleri, benimsedikleri, öğretmenliğin idealleri olduğu ve öğretmenlik dışında herhangi bir meslekte çalışmalarının kendilerini mutlu etmediği sonucu çıkartılabilir.

Lisansları boyunca emek verdiklerinden dolayı okulunu bitiren her genç alanı ile ilgili bir meslekte çalışmayı ummaktadır (Adem, 1977: 119). Bugünde devam eden süreçte talep ile arz arasında bir dengesizlik söz konusudur. Bu da mezunları alan dışında çalışmaya sürüklemekte, öğretmen olmak için eğitim alan gençlerde meslekleri dışındaki görevlerinde tatminsizliğe ve verimsizliğe neden olmaktadır.

Tablo 4.3.4.

Görüşme yapılan katılımcıların almış oldukları eğitimin iş yerinde kendilerine görev yaparken katkısının nasıl olduğunu gösteren dağılım

Biyoloji	**Katılımcıların bölüm bilgilerinin görevlerinde kendilerine olan katkısının nasıl olduğu**	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
	Katılımcıların adıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının nasıl olduğu 1. İnsani ilişkilerde faydasını görüyorum. Fikirlerde farklılık oluyor. 2. Almış olduğum eğitim psikolojisi takım ruhuyla çalışmama etki ediyor. 3. Aldığımız formasyon eğitimi beni daha sosyal yaptı ve iş yerinde kendimi daha rahat ifade edebiliyorum.işimi kolaylaştırıyor. 4. Formasyon çalışma konuşma hizmette etkileşimde, kendime güvenimi sağlıyor. 5. Formasyon sosyal ilişkilerimi etkilemektedir. 6. Psikolojim sağlam halkla ilişkilerde kullanıyorum. 7. Eğitim dersleri mesleki alanda fayda sağlıyor. 8. Almış olduğum eğitimin tamamının işimi yaparken bana katkı sağladığını söyleyemem. Ancak 1,5 yıl boyunca almış olduğum pedagojik formasyon derslerinin iş yerimde bana çok faydası oluyor. Öğretmenlik yapabilmeniz için sadece alan bilginiz yeterli olmaz, çocuk ve ergen psikolojisinden de anlamak zorundasınız. Çünkü bir öğretmen önce bir eğitimci daha	8	22,22	80

	sonrasında ise öğreticidir			
	Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının olmamasının nedenleri 1. Sadece iş arkadaşlarımla sosyal ilişkilerimin olmasını sağlıyor. 2.Çok az yok denecek kadar.	2	5,55	20
Fizik	**Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının nasıl olduğu** 1. Bilgisayar kullanmayı öğrenmiştim, şu anda onu kullanıyorum. 2. Sosyallik… 3. Boardlarda stickleri hazırlamak daha kolay oluyor.	3	8,33	60
	Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının olmamasının nedenleri 1. Fark yaratmış olsaydı. Şu an görev yapmış olduğum yere mezun olduğum bölümden mezun olanlar alınırdı. 4001 ne olursan ol yinede gel şartı ile geldik. 2. Alakası yok. Bağlantısı yok. Ancak formasyon kişi psikolojisinden iletişimde diyalogda etkili oluyor.	2	5,55	40
Kimya	**Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının nasıl olduğu** 1. İnsanların psikolojisiyle ilgili olumlu bakabiliyorum. Olgun ve sabırlı iş arkadaşlarımla diyalogum daha iyi oluyor. 2. İnsani ilişkilerde empati yapabiliyorsunuz. 3. Sosyal olarak ilişkilerde zorlanmıyorum 4.Kayıtlarda sorgulama yaparken konuşurken jest ve mimikleri kullanıyorum. Hitabeti kullanıyorum. Tahammül edebiliyorum. 5.Nasıl davranman gerektiğini biliyorsun. Gereklere göre davranıyorsun. 6. Eğitimci olmamız bu iş için bir avantaj.	6	16,66	75
	Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının olmamasının nedenleri 1. Kimya Öğretmenliği- Pedagog...Hah ne alaka şimdi? 2. Alakası yok.	2	5,55	25
Matematik	**Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının nasıl olduğu** 1. Pratik matematiksel hesaplamalarda yardımcı oluyor ama çok değil. 2. Pozitif yönde problemlerde bile fazla çözüm yolu oluşturabiliyorum. 3. Ders anlatımının pozitif bir faydası oldu. 4. Olası iş değerlendirme durumları,	5	13,88	100

	olayları değerlendirirken öz eleştiri yapma açısından, etkileyiciyimdir. Hesaplamalarda kullanıyorum 5. Analitik düşünme.			
	Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının olmamasının nedenleri	-	-	-
Fen Bilgisi	**Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının nasıl olduğu** 1.Çevremin statüye göre bakış açıları değişiyor 2.Sosyal ilişkilerimde bana faydası var. Eğitim almış olmam bir şeyleri fark edebilmemi sağlıyor. 3. İnsan ilişkilerini anlamak yerinde oluyor. Formasyonla iletişim kolay oluyor. 4. Formasyon.ilişkilendiriyorum. Bunun çok katkısı oluyor. Her türlü eksikliğimi giderebiliyorum. 5. Üniversite mezunu insan misyon ve vizyon sahibidir 6. Mesela bana eğitimimden dolayı daha farklı davranılıyor. Saygı gösteriyorlar	6	16,66	75
	Katılımcıların aldıkları eğitimin görevlerinde kendilerine faydasının olmamasının nedenleri 1. Çünkü kullanmıyorum. 2. Burada eğitilebilecek bir kitle yok, o yüzden.	2	5,55	25
Toplam		36	100	-

Tablo 4.3.4.'te görüldüğü gibi görüşme yapılan 36 mezun içerisinden 28'i almış oldukları eğitimin iş yerinde kendilerine görev yaparken katkısının nasıl olduğuna sorusuna pozitif cevap verirken, 8 kişi olumsuz yönde cevap vermiştir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarından 8'i aldıkları eğitimin yapmakta oldukları işe katkısının olduğunu bunu da formasyon derslerine bağlamışlardır. Formasyonun kendilerine kişisel ve sosyal ilişkilerde faydalı olduğundan bahsetmişlerdir. 2 mezun ise aldıkları eğitimin çok az miktarda kendilerine fayda sağladığını belirtmişlerdir.

Fizik alanında; 5 fizik mezunu bireyle yapılan görüşmede aldıkları eğitimin kendilerine katkısının olup olmadığını sorduğumuzda 3 mezun bu yönde olumlu

cevap vermişler bunda bölüm eğitimlerinin her yönde katkısının olduğunu vurgulamışlardır. Geriye kalan 2 mezun ise yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla ilgisi olmadığını ancak kısmen de olsa kişisel ilişkilerde formasyonun katkısının olduğunu düşünmektedirler.

Kimya alanında ise; görüşülen 8 kimya mezunundan 6'sı bölüm bilgilerinin yapmakta oldukları işe katkısının olduğunu özellikle formasyon bilgilerini kişisel ve sosyal ilişkilerde kullandıklarını söylemişlerdir. Geri kalan 2 mezun ise mezun oldukları alanla alakası olmayan bir meslekte görev yaptıkları için kendilerine etkisinin olmadığını söylemişlerdir. Genel olarak kimya mezunlarının aldıkları bölüm dersleri içerisinde yer alan formasyon derslerinin kendilerine iş hayatlarında faydasının olduğunu düşünmektedirler.

Matematik alanında; kendileriyle görüşülen matematik mezunlarının dağılımına baktığımızda mezunların tamamının aldıkları eğitimin yapmakta oldukları işe katkısının olduğunu düşünmektedirler. Özellikle bölüm bilgileri içerisinde aldıkları formasyon ve alan bilgilerinin kendilerine faydasının olduğunu düşünmektedirler.

Fen bilgisi alanında; görüşülen fen bilgisi mezunlarının dağılımına baktığımızda 6 mezunun aldıkları eğitimin yapmakta oldukları işe katkısının olduğunu söylemişlerdir. Üniversite mezunu olarak kendilerine çalışmakta oldukları kurumda kişilerin bakış açılarının farklı olduğunu ve sosyal ilişkilerde fayda sağladığını düşünmektedirler. Yine bazı mezunlar ise aldıkları formasyon derslerinden öğrendikleriyle kişisel ve sosyal ilişkilerde faydalandığını söylemişlerdir. Geriye kalan 2 mezun ise aldıkları eğitimin kendilerine fayda sağlamadığını çünkü kullanabilecekleri bir yer olmadığını belirtmişlerdir.

Genel olarak mezunların aldıkları eğitimin iş hayatlarına olumlu yönde etkisinin olduğu söylenebilir. Eğitim fakültelerinde verilen alan bilgisinin, pedagojik formasyonun ve genel kültür derslerinin mezunlara yapmakta oldukları görevde kendilerine katkısı olduğu görülmektedir. Özellikle alınan pedagojik formasyonun

bireylere sosyal ilişkilerinde ve karşılarındaki kişileri anlamada faydalı olduğu söylenebilir.

4.4. Katılımcıların Aldıkları Genel Kültür Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisini Ortaya Koyan Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde mezunlara yöneltilen sorularla, mezunların aldıkları eğitimin hayata bakış açılarında oluşturduğu değişiklikleri, günlük hayatta yapmakta oldukları sosyal etkinliklere olan katkısı, mezuniyetlerinin yapmakta oldukları görevle ilgisi, yaptıkları görev dışında uğraşılarının varlığı ve görevleri için eğitim almalarının gerekliliği ortaya çıkartılmaya çalışılarak yorumlanmıştır.

Tablo 4.4.1.

Görüşme yapılan katılımcıların mezun olduktan sonra ki hayata bakış açılarını ve nedenlerini gösteren dağılım

	Katılımcıların mezun olduktan sonra ki hayata bakış açıları ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında değişiklik olmayan mezunlar**	1	2,77	10
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında pozitif yönde değişikliğin olma nedenleri 1.Olayları idrak edebilme potansiyeliniz artıyor. Yorumlarınız artıyor. Geniş bir bakış açısıyla 0laylara olgun yaklaşabiliyorsunuz. 2. Taşradan geldim Ankara'ya. Bu benim daha sosyal yaptı.	2	5,55	20
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında negatif yönde değişikliğin olma nedenleri 1.Daha iyi bir şeyler yapabilir miydim diye düşünüyorum. 2. İşsizlik. Atama sıkıntısından dolayı 3. İşsizlik. Atama sıkıntısından dolayı. Öğretmen olamayacak olmamdan ötürü yargılarım değişti.negatif yönde 4. Atama, işsizlikten dolayı mezuniyetten önce daha pozitifti. 5. Öğretmenlik mesleğimi yapamıyorum. Herkes kendi işini yapmalı. 6. Çünkü mezun olmadan önce çok idealist olunuyor fakat mezun olduktan sonra çok farklı olduğunu anlıyorsunuz.	7	19,44	70

	7. Alanımı çok sevmeme rağmen iş bulma imkânının darlığı nedeniyle özellikle son sınıflara doğru hayata bakış açısında gelecek kaygısının da etkisiyle olumsuz bazı değişiklikler oluyor.			
Fizik	**Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında değişiklik olmayan mezunlar**	-	-	-
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında pozitif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Atama olduktan sonra pozitif yönde bir değişiklik oldu. 2. Almış olduğum eğitimin bana mezun olduktan sonra geniş bir perspektifle hayata bakmamı sağladı diyebilirim.	2	5,55	40
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında negatif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Atamadan dolayı işsizlikten.. 2. Aldığım eğitimi herhangi bir yönde kullanamadım. 3. Hiçbir şey göründüğü gibi değil. Hiçbir kimse gerçeği görmek göstermek istemiyor.	3	8,33	60
Kimya	**Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında değişiklik olmayan mezunlar**	-	-	-
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında pozitif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Okurken de pozitifti aslında.Şimdide pozitif.Beklentiler içeriyorum. 2. Hala kimya öğretmenliği yapmak istiyorum, ümitliyim ve umutluyum. 3. Üniversitedeyken daha karamsardım, mezun olduktan sonra işe girdim ve daha pozitif bakabiliyorum.	3	8,33	37,5
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında negatif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Ahlaki yönden soğudum. Çünkü öğretmenlikte dürüst olunmalı. 2. Kimya eğitimini çok seviyorum. Bitirdikten sonra alanıma bakış farklılığı oldu.boşuna okumuşum gibi hissediyorum. 3. Hayallerimde olan işi yapamıyorum.hayal kırıklığına düştüm. 4. Nedeni genelde bellidir okurken sadece okulu iyi bir şekilde bitirmeyi düşünüyorsun ve bu yönde gayret gösteriyorsun okul bittikten sonra bir yerleşme olmayınca emeklerinin ziyan olduğunu düşünüyorsun ve bir ümitsizliğe kapılıyorsun. Bu ümitsizlik gerçekten çok zor ne kadar gamsız olsan da çevrendeki insanlar seni aşağılık kompleksine bile sokabilir aslında onlarda haklı o kadar okuduktan sonra bir işe girememek boşta gezmek “boşuna okudun o zaman” dedirtiyor etrafındakileri gerçi çok şükür ben bunları yaşamadım da arkadaşlardan bildiğim kadarıyla böyle oluyor. 5.Üniversiteye asıl hazırlığın ders başarıyla değil sosyal başarıyla yapılması gerektiğini mezun olduktan çok sonra öğrendim(Kendimde ciddi derecede anti-sosyallik olduğunu keşfedince yani)	5	13,88	62,5

Matematik	**Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında değişiklik olmayan mezunlar**	1	2,77	20
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında pozitif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Atanmadan sonra pozitif yönde bir değişiklik oldu. Öncesinde karamsardım, çünkü atam yoktu 2. Görüş açım arttı. Tecrübe kazandım 3. Üniversiteyi bitirdikten sonra öğretmenlikten gelen negatif etki sonradan pozitif olarak değişti. 4. Daha gerçekçi daha istenilen düzeyde olabiliyorum.	4	11,11	80
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında negatif yönde değişikliğin olma nedenleri	-	-	-
Fen Bilgisi	**Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında değişiklik olmayan mezunlar**	1	12,5	2,77
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında pozitif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. Okulda iken hayatın gerçeklerini kavrayamadık. Mezun olunca insanlarla iç içe olmak onları tanımak bakış açımızı değiştirdi	1	12,5	2,77
	Mezun olduktan sonra hayata bakış açılarında negatif yönde değişikliğin olma nedenleri 1. İstediğim bir pozisyon değil, sosyal farklılık var. 2. Bulunduğum konum. 3. Alanımla ilgili çalışmıyorum.Önemli bir yerde istihdam edilmiyorum. 4. İdealimi gerçekleştiremediğim için. 5. Atama sıkıntısından dolaylı negatif yönde bir değişiklik oldu.Karamsar oldum 6. Mezun olduktan sonra atanamadığım için negatif yönde fark var.	6	75	16,66
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.1.'de görüldüğü üzere görüşme yapılan mezunlar içerisinde lisansları sırasındaki hayata bakış açıları ile mezun olduktan sonraki bakış açılarında hiçbir değişikliğin olmadığını söyleyen 3, pozitif yönde bir değişikliğin olduğunu söyleyen 12 ve negatif yönde bir değişikliğin olduğunu söyleyen 21 mezun vardır.

Biyoloji alanında; biyoloji öğretmenliği mezunlarından 1 mezun hayata bakışa açısında hiçbir değişikliğin olmadığını, 2 mezun pozitif yönde bir değişikliğin olduğunu ve bunu da mezuniyet sonrası daha bilinçli ve donanımlı hale gelmelerine bağlamışlardır. 7 mezun ise mezuniyet sonrasında hayata bakış açılarında negatif yönde bir değişikliğin olduğunu bunu ise atanamama sıkıntısına ve eğitildikleri meslekleri dışında iş yapmalarına bağlamaktadırlar.

Fizik alanında; görüşme yapılan fizik mezunlarından 2'si lisansları sırasında hayata bakış açıları ile mezun olduktan sonra ki hayata bakış açılarının pozitif yönde bir değişikliğin olduğunu bunun nedeninin ise aldıkları eğitimin kendilerine katkısından ileri geldiğini söylemişlerdir. Geri kalan 3 mezun ise, hayata bakış açılarında negatif bir değişiklik olduğunu, sebebini ise atama sıkıntısından dolayı ve aldıkları bilgileri herhangi bir alanda kullanamadıklarına bağlamışlardır. Buradan genel olarak fizik mezunlarının, lisansları sırasındaki hayata bakış açılarının lisans sonrasında değiştiği ve bu değişikliğin kişilerin hayattan beklentilerine göre değişiklik gösterdiğini söylememiz mümkündür.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan 8 kimya öğretmenliği mezununa lisansları sırasında hayata bakış açıları ile mezun olduktan sonra ki hayata bakış açılarını ve nedenlerini sorduğumuzda; 3 mezun pozitif yönde bir değişikliğin olduğunu söylemiş bunu, beklentilerinin halen devam etmesine ve öğretmen olabilmede ümitli olmalarına bağlamışlardır. Geri kalan 5 mezun ise hayat bakış açılarına negatif yönde bir değişikliğin olduğunu bunu ise mezun oldukları branşta mesleklerini yapamadıkları için hayal kırıklığı içinde olmalarına, aldıkları eğitimin sanki boşa gittiğini düşünerek ümitsizliğe kapılmalarına bağlamışlardır. Verilen cevapların ışığında, mezunların bölüm bilgilerinin etkisinin, gerek günlük yaşantılarında ve gerekse yapmakta oldukları işte azalmasına neden olabileceği yorumu yapılabilir.

Matematik alanında; görüşülen matematik mezunlarından 1 mezun lisansları sırasında hayata bakış açısının mezuniyetinden sonra değişmediğini söylemiş, 4 mezun ise pozitif yönde bir değişiklik olduğunu söylemiş bunu mezuniyet öncesi atanamama korkusundan dolayı oluşan negatif düşüncelerin mezuniyetten sonra pozitif yönde değişmesine, mezun olduktan sonra daha geniş bir görüş açısına sahip olmalarına ve tecrübe kazanmalarına bağlamışlardır.

Fen bilgisi alanında: görüşme yapılan fen bilgisi mezunlarından 1'i mezuniyetinden önceki hayata bakışı ile mezuniyeti sonrasında hayata bakış açısında hiçbir değişikliğin olmadığını, 1'i pozitif yönde bir değişikliğin olduğunu bunun ise

mezuniyet öncesinde bazı gerçekleri kavrayamadığını ancak mezuniyetten sonra daha gerçekçi olabildiğine bağlamış, geriye kalan 6 mezun ise mezuniyet sonrasında hayata bakış açılarında negatif yönde bir değişikliğin olduğunu çünkü mezun olduğu alanla ilgisi olmayan bir iş yaptığını ve ideallerinden uzakta bulunduğunu söylemişlerdir. Görülüyor ki fen bilgisi mezunları mezun oldukları bölüm dışında bir meslekte görev yapmalarından dolayı hayata bakış açılarında genel anlamda negatif yönde bir değişiklik olmuştur. Buradan kişilerin aldıkları eğitimin iş hayatlarına ve günlük yaşantılarına etkisini azalabileceği yargısına ulaşılabilir.

Genel olarak bütün branşlardaki mezunların büyük çoğunluğunun mezuniyetleri öncesindeki hayata bakış açılarındaki olumlu yaklaşımların mezun olduktan sonra karşılaştıkları güçlüklerden dolayı olumsuz yöne kaydığı görülmektedir. Hayata bakış açısında meydana gelen negatif yöndeki bu değişikliğin, alınan bölüm bilgilerinin günlük yaşantı ve iş hayatına etkisini azaltabileceği söylenebilir.

Tablo 4.4.2.

Görüşme yapılan katılımcıların göreve başladıktan sonra katıldıkları toplantılar,seminerler ve etkinlikleri gösteren dağılım

	Katılımcıların göreve başlamalarından sonraki gerçekleştirdikleri sosyal etkinliklerinin durumu	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunan mezunlar** 1. Çarşamba günleri Selçuklu Vakfı'nın bilimsel toplantılarına katılıyorum. 2. Çok oldu. Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı etkinliklere katılıyorum. 3. Evet. Çalışmış olduğumuz bakanlığın düzenlemiş olduğu birkaç konferans ve seminere katıldım.	3	8,33	30
	Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunmayan mezunlar	7	19,44	70
Fizik	**Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunan mezunlar**	-	-	-
	Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunmayan mezunlar	5	13,88	100
Kimya	**Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunan mezunlar** 1. Çalıştığım meslek aslında eğitimle alakalı bu nedenle aldığımız hizmet içi bunlardan	1	2,77	12,5

	sayabilirseniz oldu diyelim.			
	Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunmayan mezunlar	7	19,44	87,5
Matematik	**Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunan mezunlar**	-	-	-
	Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunmayan mezunlar	5	13,88	100
Fen Bilgisi	**Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunan mezunlar** 1. Ege üniversitesinin düzenlemiş olduğu eğitim-iletişim konferanslarına katıldım.	1	2,77	12,5
	Göreve başladıktan sonra sosyal etkinliklerde bulunmayan mezunlar	7	19,44	87,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.2.'de görüldüğü üzere görüşme yapılan 36 mezun içerisinden göreve başladıktan sonra alanlarıyla ilgili katıldıkları etkinliklerin olup olmadığına yönelik sorumuza 5 mezun bu tarz etkinliklere katıldıklarını, geriye kalan 31 mezun ise katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarının görüşülen bireyler arasında göreve başladıktan sonra alanlarıyla ilgili etkinliklere katılanlar %8,33, katılmayanlar ise %19,44'lük bir dilimi kapsamaktadırlar. Biyoloji mezunları içerisinde ise katılanlar %30, katılmayanlar %70'lik bir paya sahiptir. Biyoloji mezunlarının alanlarını sevmelerine rağmen gerek Tablo 4.4.3.'te ve gerekse bu tablomuzdaki verilerin bize kişilerin alanlarından gün geçtikçe kopmaya başladıklarını ve aldıkları eğitimin zamanla günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına olan etkisinin azalacağı anlamını verebilir.

Fizik alanında; kendileriyle görüşülen fizik mezunlarının %100'ü göreve başladıktan sonra alanlarıyla ilgili katıldıkları etkinliklerin olmadığı görülmektedir. Bu durumun kişilerin bireysel kararlarının ve aktivitelerinin zayıf olması kadar alan dışı bir meslekte görev yapmalarından kaynaklanan bir soğumanın, ilgilerinin ve alakalarının azalmaya başlamasının neticesi olarak ta görülebilir.

Kimya alanında ise; kimya mezunlarının %12,5'i sosyal etkinliklerde bulunurken, %87,5'i herhangi bir sosyal faaliyette bulunmadıklarını söylemişlerdir. Alanlarını sevmelerine rağmen, Tablo 4.4.3.'te ve bu tabloda ki verilerin mezunların alanlarından gün geçtikçe kopmaya başladıklarını aldıkları bölüm bilgilerini geliştirmeye yönelik fırsatlarının olmamasından dolayı aldıkları eğitimin zamanla günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına olan etkisini azalttığını göstermektedir.

Matematik alanında; matematik mezunlarının tamamının mezun oldukları bölümleriyle ilgili herhangi bir etkinliğe katılmadıkları görülmektedir.. Bu sonuç mezunların alanları dışında bir meslekte çalıştıkları için bölümlerine olan ilgilerinin azalmaya başladığı söylenebilir. Tablo 4.2.1.'de matematik mezunların %80'inin alanlarını sevmelerine rağmen Tablo 4.4.3.'te ve bu tablomuzda dağılımların bize mezunların aldıkları eğitimin, günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına olan etkisinin azalmakta olduğunu göstermektedir.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan fen bilgisi mezunları içerisinde herhangi bir bilimsel sosyal etkinliğe katılanlar %12,5, katılmayanlar ise %87,5'lik bir paya sahiptir.

Genel olarak; bütün branşlarda mezunların sorduğumuz sorulara verdikleri cevaplarda, kişisel ilgilerinin zayıflığının yanında, alanları dışında bir meslekte çalışmalarına bağlı olarak mezun oldukları programdan soğumaya ve ilgilerinin azalmaya başladıkları görülmektedir. Bu da mezunların mezun oldukları bölüm bilgilerinin zamanla günlük yaşantılarına ve iş hayatlarına olan etkisinin azalmakta olduğu anlamını vermektedir.

Tablo 4.4.3.

Görüşme yapılan katılımcıların ulusal ve/veya uluslar arası mesleki kuruluşa üyeliklerini gösteren dağılım

	Mezunların mesleki kuruluşlara üyelik durumları	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	Mesleki kuruluşlara üyeliği olan mezunlar	1	2,77	10
	Mesleki kuruluşlara üyeliği olmayan mezunlar	9	25	90
Fizik	Mesleki kuruluşlara üyeliği olan mezunlar	-	-	-
	Mesleki kuruluşlara üyeliği olmayan mezunlar	5	13,88	100
Kimya	Mesleki kuruluşlara üyeliği olan mezunlar	-	-	-
	Mesleki kuruluşlara üyeliği olmayan mezunlar	8	22,22	100
Matematik	Mesleki kuruluşlara üyeliği olan mezunlar	-	-	-
	Mesleki kuruluşlara üyeliği olmayan mezunlar	5	13,88	100
Fen Bilgisi	Mesleki kuruluşlara üyeliği olan mezunlar	-	-	-
	Mesleki kuruluşlara üyeliği olmayan mezunlar	8	22,22	100
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.3.'te görüldüğü gibi görüşülen 36 mezundan 1'i mesleki kuruluşa üyeliği bulunurken geriye kalan 35 kişinin herhangi bir kuruluşa üyeliği bulunmaktadır.

Biyoloji alanında; görüşme yapılan mezunlar içerisinde üyeliği bulunan 1 mezun, biyoloji öğretmenliği mezunudur. Geri kalan mezunların ise herhangi bir kuruluşa üyelikleri bulunmamaktadır.

Fizik alanında; görüşülen fizik mezunlarının tamamının bölümleriyle ilgili bir mesleki kuruluşa üyelikleri yoktur.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya öğretmenliği mezunlarının tamamı herhangi bir mesleki kuruluşa üyeliklerinin bulunmadığını söylemişlerdir. Mezunların meslek dışı alanlarda çalışmalarının herhangi bir mesleki kuruluşa üyeliğe soğuk bakmalarına neden olması mümkündür. Bunun da almış oldukları alan bilgisini kullanamadıkları gibi bulundukları görevlerinden negatif yönde etkilenerek

herhangi bir oluşum içinde bulunmayı kabul etmemelerinden ileri geldiği söylenebilir.

Matematik alanında; kendileriyle görüşülen matematik mezunlarının tamamı kimya, fizik ve fen bilgisi mezunlarında olduğu gibi herhangi bir mesleki kuruluşa üyeliklerinin bulunmadığını söylemişlerdir. Mezunların kendi meslekleri dışında bir kadroda görev yapmalarından ötürü, mezun oldukları bölüme olan ilgilerinin zayıflamasına ve yapmakta oldukları görevin alanlarıyla ilgisinin Tablo 4.4.4.'te görüldüğü üzere çok az olmasından dolayı bu tablonun sonuçlarını desteklemektedir.

Fen bilgisi alanında; kendileriyle görüşülen fen bilgisi öğretmenliği mezunlarının tamamının bölümleriyle ilgili bir mesleki kuruluşa üyeliklerinin bulunmadığını yine çalışmakta oldukları kurumda herhangi bir sosyal oluşumda bulunmamayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu da alanları dışındaki bir meslekte görev yaptıkları için mesleği özümseyememelerine ağlanabilir.

Karşımıza çıkan tablolarda yüzde dağılımının kişilerin meslek dışı alanlarda çalışmalarının o görevi benimsemeyip, bulunduğu kurum veya görevin derneğine, mesleki kuruluşlarına, sandıklarına katılmamış olabileceği sonucunu ortaya çıkartabilir. Bu da kendi meslekleri dışında çalışmalarının, almış oldukları bölüm bilgisini kullanamadıkları gibi bulundukları kadrolardan da negatif yönde etkilenerek herhangi bir oluşum içinde bulunmayı kabul etmemelerinden ileri geldiği söylenebilir. Bu da zamanla mezunların, sosyal yaşantısı az olan, içe kapanık ve kolektif hareket etmeyen bireylere dönüşebileceklerini göstergesidir.

Tablo 4.4.4.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda yapmakta oldukları görevin mezun oldukları bölümle ilgilerini gösteren dağılım

		Frekans (f)	Yüzde (%)	Yüzde* (%)
Biyoloji	**Katılımcıların yaptıkları görevin bölümleriyle olan ilgisi**			
	Yaptıkları görevle mezun oldukları bölümün alakasız olduğunu söyleyenler	8	22,22	80
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin kısmen olmasının nedenleri **1.**Kişinin cüzdanındaki kan grubu dikkatimi çekiyor. Biraz alakalı diyebiliriz. **2.** Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışan Pedagogların görevleri aile mahkemeleri için boşanmakta olan çiftlerin 18 yaşını geçmemiş müşterek çocuklarının velayetleri hususunda rapor düzenlemek ve velayetin hangi tarafa verilmesinin çocuğun yüksek menfaatine olacağını belirlemektir. Çocuk mahkemelerinde ise suça karışmış ya da suça sürüklenmekte olan çocuklar hakkında yaşamış olduğu yer, aile durumu, sosyal çevresi, kişilik özellikleri v.b durumları belirleyerek durum tespiti niteliğinde bir sosyal inceleme raporu hazırlamaktır. Her ikisinde de çocuklarla ilgilenmekteyiz. Öğretmen olarak pedagojik formasyon alan bizler çocuklar ile ilgili konulara çok uzak değiliz. Ancak birebir örtüşüyor demiyorum. Kesinlikle hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gereken, yabancı olduğumuz konular da var.	2	5,55	20
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin çok olmasının nedenleri	-	-	-
Fizik	**Yaptıkları görevle mezun oldukları bölümün alakasız olduğunu söyleyenler**	4	11,11	80
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin kısmen olmasının nedenleri	-	-	-
	Mezunların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin çok olmasının nedenleri 1. Analitik düşünme, 3 boyutlu düşünme.	1	2,77	20
Kimya	**Yaptıkları görevle mezun oldukları bölümün alakasız olduğunu söyleyenler**	7	19,44	87,5
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin kısmen olmasının nedenleri 1. Etkisi var çünkü yukarda da belirttiğim gibi eğitimci olduğunuz için insan psikolojisinden anlıyorsunuz.	1	2,77	12,5
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin çok olmasının nedenleri	-	-	-
Matematik	**Yaptıkları görevle mezun oldukları bölümün alakasız olduğunu söyleyenler**	2	5,55	40
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin kısmen olmasının nedenleri 1. Yaptığım ve matematik analitik düşünmeme yardımcı oluyor 2. 3 boyutlu düşünmede fayda sağlıyor.	2	5,55	40

	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin çok olmasının nedenleri 1. 3 boyutlu düşünmede fayda sağlıyor.	1	2,77	20
Fen Bilgisi	**Yaptıkları görevle mezun oldukları bölümün alakasız olduğunu söyleyenler**	6	16,66	75
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin kısmen olmasının nedenleri 1. ancak formasyonun kısmen ilgisi var netice de bizde insanla uğraşıyoruz.ve almış olduğumuz eğitimi kısmen de olsa uygulama fırsatımız oluyor.	1	2,77	12,5
	Katılımcıların yaptıkları görevle mezuniyet bölümlerinin ilgisinin çok olmasının nedenleri 1. Mezun olduğum okulların gelişimi eğitimi yapılandırılması gibi işler yapıyorum	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.4.'te görüldüğü gibi yapılan görüşmelerde 27 mezun yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alala ilgisinin olmadığını, 6 mezun kısmen olduğunu ve 3 mezun ise çok ilgili olduğunu söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarından 8'i yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla bir ilgisinin bulunmadığını, geriye kalan 2 mezun ise kısmen de olsa ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Bunlardan biri bölümlerinde aldıkları alan bilgisini yaptığı görevle bağdaştırmış, bir diğer mezun ise almış oldukları pedagojik formasyonun yapmakta olduğu görevle ilgisinin kısmen de olsa bulunduğunu söylemiştir. Biyoloji mezunlarının genel olarak, aldıkları bölüm bilgilerinin iş hayatlarına etkisinin az olabileceğini söylenmesi mümkündür.

Fizik alanında; fizik öğretmenliği mezunlarından 4'ü yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla bir ilgisinin bulunmadığını, 1'i ise çok ilgili olduğunu nedenini ise fizik alanında da var olan analitik düşünme ve 3 boyutlu düşünmeye bağlamıştır. Burada verilen cevaplardan yola çıkarak bireylerin yaptıkları görevlerin mezun oldukları bölümlerle fazlaca ilgili olmadığını bu nedenle bölüm bilgilerini herhangi bir şekilde kullanmada fırsatlarının az olduğu yorumu yapılabilir.

Kimya alanında ise; kimya mezunlarından 7'si yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla bir ilgisinin bulunmadığını, geriye kalan 1 mezun ise kısmen de olsa ilgili olduğunu belirtmiş bunu ise almış olduğu pedagojik bilgilerin

yapmakta olduğu görevle yakından ilgili olmasına bağlamıştır. Buradan kimya mezunlarının genel olarak aldıkları bölüm bilgilerini iş hayatlarında çok kullanamadıkları ancak kısmen de olsa yansıtabildikleri söylenebilir.

Matematik alanında da; görüşme yapılan matematik mezunlarından 2'si yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla bir ilgisinin bulunmadığını, 2 mezun ise biraz da olsa ilgili olduğunu belirtmişler bunun da 3 boyutlu ve analitik düşünebilme yetilerine faydasının olmasından ileri geldiğini söylemişlerdir. Bir diğer mezun ise yapmakta olduğu görevde 3 boyutlu düşünebilmenin önemli olmasından dolayı matematik alanın yapmakta olduğu görevle ilgisinin çok olduğunu söylemiştir.

Fen bilgisi alanında; fen bilgisi mezunlarından 6 mezun yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla bir ilgisinin bulunmadığını, geriye kalan 1 mezun ise kısmen de olsa ilgili olduğunu bunu ise aldıkları formasyon eğitimiyle ilgisinin olduğunu söylemiştir. Geriye kalan 1 mezun ise yaptığı görevin öğretmenlikle yakından ilgili olduğunu söylemiştir.

Genel olarak mezunların yapmakta oldukları görevin mezun oldukları alanla ilgisinin az olmasından dolayı aldıkları bölüm bilgilerini iş hayatlarında kullanabilmelerinin düşük olacağı söylenebilir.

Tablo 4.4.5.

Görüşme yapılan katılımcıların yapmakta oldukları iş dışında herhangi bir işle uğraşılarının olduğunu gösteren dağılım

	Katılımcıların yaptıkları iş dışında uğraşılarının olup/olmadığı ve nedenleri	**Frekans (f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
Biyoloji	**Katılımcıların görevleri dışında yaptıkları uğraşıları** 1. Soru hazırlama işi yaptım.	1	2,77	10
	Katılımcıların görevleri dışında herhangi bir uğraşılarının olmama nedenleri 1. Uğraşacak zamanım yok. 2. Özel vermek istiyorum ancak yeni geldiğim için çevrem yok ama ilerde yapabilirim. 3. Zaman yok zaman yönünden imkanım yok. 4. Zaman yok.	9	25	90

	5. Zaman yok. 6. Zaman yok. 7. Master yapmak istiyorum ama fırsat yok. 8. Zaman kalmıyor. 9. İşlerimizin yoğunluğu nedeniyle hafta sonları da dahil çalışıyorum Bu sebeple başka bir iş yapmıyorum.			
Fizik	**Katılımcıların görevleri dışında yaptıkları uğraşıları** 1.Y.lisans yapıyorum 2. Özel ders. 3. Özel ders veriyorum	3	8,33	60
	Katılımcıların görevleri dışında herhangi bir uğraşılarının olmama nedenleri 1. Zaman yok.firsat olursa özel ders verebilirim. 2. Bu zamana kadar uğraştım da ne oldu.	2	5,55	40
Kimya	**Katılımcıların görevleri dışında yaptıkları uğraşıları**	-	-	-
	Katılımcıların görevleri dışında herhangi bir uğraşılarının olmama nedenleri 1 Zaman yok hem de mekan uygun değil. 2. Zaman yok , olsa da düşünmüyorum. 3. Gerek yok. 4. Zaman yok. 5. Aileme ve kendime zaman ayırmak zor. 6. Kısa vadede başka planlarım vardı şu an için hedefime ulaştım sayılır ama ileriki zamanlarda dershane de birkaç saat ders gibi seçenekleri deneyebilirim. 7. İş olanakları kısıtlı. Emeğinizin karşılığını alamazsınız . 8. Zaman yok.	8	22,22	100
Matematik	**Katılımcıların görevleri dışında yaptıkları uğraşıları** 1. Özel ders	1	2,77	20
	Katılımcıların görevleri dışında herhangi bir uğraşılarının olmama nedenleri 1. Yeterince zamanım yok. Zamanım olsaydı öğretmenlik yapardım. 2. Fırsat yok. Olsa yapmak isterim. 3. Fırsat yok, zaman yok. Fırsat olsa yaparım. 4. Zaman yok.zamana bağlı olarak özel sektör düşünüyorum.	4	11,11	80
Fen Bilgisi	**Katılımcıların görevleri dışında yaptıkları uğraşıları**	-	-	-
	Katılımcıların görevleri dışında herhangi bir uğraşılarının olmama nedenleri 1.Bir alanda yetişmek lazım. Hizmetliysem hizmetliliği en iyi şekilde yapmalıyım. Öğretmenlik yaparsam verimli olamam. Ben memnunum. 2.Gerek duymuyorum maddi açıdan, problem yok. 3. Fırsat yok.zamanım imkansız. Psikolojim bozuldu. İsteksizlik var. 4. Düşünmedim gerek yok. 5. İş Ağır 6. Yaptığım iş yeterli	8	22,22	100

	7. Zaman yok. 8. Çocuğum var, zamanım olmuyor.			
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.5.'te görüldüğü üzere kendileriyle görüşme yapılan toplam 36 mezundan 31 tanesi yapmakta oldukları iş dışında herhangi bir işle uğraşmadıklarını belirtirken, 5 mezun ise yapmakta oldukları işin yanında başka işlerle de uğraştıklarını belirtmişlerdir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunlarından 1 mezun yapmakta olduğu görevin yanında alanıyla ilgili bir çalışma içinde olduğunu, geriye kalan 9 mezun ise işlerinin yoğunluğundan dolayı zamanlarının olmadığını ve bu nedenle herhangi bir işle uğraşmadıklarını söylemişlerdir.

Fizik alanında; görüşme yapılan fizik mezunlarının yapmakta oldukları görev dışında başka herhangi bir işle uğraşıp uğraşmadıklarını sorduğumuzda; 3'ü kendi branşlarıyla ilgili bir işle meşgul olduklarını, 2'si ise zamanlarının ve fırsatlarının olmadığını ancak fırsatları olduğunda kendi mesleklerini yapabileceklerini söylemişlerdir. Görülüyor ki mezunlar meslekleri dışında çalışmalarına rağmen kendi mesleklerini yerine getirmek istemekte yani aldıkları bölüm bilgilerini günlük yaşantılarında kullanma eğilimindedirler.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunlarının tamamı işlerinin yoğunluğundan dolayı yapmakta oldukları görev dışında herhangi bir işle uğraşmadıklarını söylemişlerdir. Mezunların aldıkları bölüm bilgilerini kullanmada fırsat ve zamanlarının olmadığı görülebilir.

Matematik alanında; mezunlardan 1'i kendi alanıyla ilgili çalışma içinde olduğunu geriye kalan 4 mezun ise zaman ve fırsatlarının olmamasından dolayı yapmakta oldukları görev dışında herhangi bir çalışma içinde olmadıklarını söylemişlerdir. Mezunların, yapmakta oldukları alan dışı mesleklerinden dolayı

aldıkları bölüm bilgilerini kullanmakta zaman bulamayarak hayatlarına yansıtamadıklarını çıkartmak mümkündür.

Fen bilgisi alanında; görüşme yapılan fen bilgisi mezunlarının tamamı gerek işlerinin yoğunluğundan gerekse zaman yetersizliğinden ve maddi açıdan yapmakta olduğu işin yeterli olmasından dolayı herhangi bir işle uğraşmadıklarını söylemişlerdir. Fen bilgisi mezunlarının sorumuza verdikleri cevaplardan meslekleri dışında yaptıkları görevden dolayı aldıkları bölüm bilgilerini herhangi bir şekilde çalışma ortamları dışında da kullanamadıkları söylenebilir.

Genel olarak, mezunların yapmakta oldukları görev dışında zaman ve fırsatlarının olmamasından dolayı kendi alanlarıyla ilgili çalışmalarda dahil herhangi bir uğraşı ile ilgilenemedikleri görülmektedir. Bir uğraşıda bulunanlar ise kendi alanlarıyla ilgili çalışma içindedirler. Buradan mezunların, mezun oldukları bölüm bilgilerini hayatlarında kullanmak istediklerini, ancak kullanamadıklarını, günlük yaşantılarına yansıtma fırsatlarının az olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 4.4.6.

Görüşme yapılan katılımcıların çalıştıkları kamu kurumunda aldıkları hizmet içi eğitim ve gerekliliğini gösteren dağılım

Biyoloji	**Katılımcıların hizmet içi eğitim alma durumları / hizmet içi eğitimin kendilerine gerekliliği ve nedenleri**	**Frekans(f)**	**Yüzde (%)**	**Yüzde* (%)**
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri 1. Alakası olmayan bir branştan gelmişsiniz. Riskli bir iş yapıyorsunuz. 2. Ciddi bir meslek,alan dışı branştan olmamızdan ötürü gerekli. 3. Branş dışı olmamızdan ötürü gerekli. İşi iyi öğrenmek gerekiyor. 4. Zor bir meslek temel eğitim olmalı. Biraz daha ciddi olmamız gerekli. 5. Kanunları ezberlemekle yükümlüyüz, bilmeliyiz, nüfus işlerinde yeterli olmak durumundayız 6. Çünkü hiçbir şey bilmiyordum. Ön bilgi için işle ilgili alt yapı olmalı. 7. Eğitim her zaman gerekli. Herkesin	8	22,22	80

	mutlak olarak eğitimle bir yere gelmesi gerekiyor. Sosyal yönden de gerekli. 8. Çalışmış olduğumuz alan dinamik bir alan. Sorunlar, konular, insan profilleri hep farklı. Sürekli olarak yeni sorunlara ne şekilde yaklaşabileceğimiz konusunda kendimizi yenilememiz gerekiyor. Ayrıca bu alanda çalışan öğretmenlik mezunu birçok arkadaş var. Almış olduğumuz eğitim bu alanla alakalı ancak birebir örtüşen bir yapısı yok. Örtüşmüş olsa bile teorik bilgi ile uygulama arasında çok fark var. Bu sebeplerle hizmet içi eğitim almamız gerekiyor.			
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri 1.Yapmakta olduğum görevi hizmet içi eğitim almadan da bir kişi yapabilir. 2. Yaptığımız iş çok basit olduğu için.	2	5,55	20
Fizik	**Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri** 1. İlk defa öğreniyorsun.alakasız bir iş. 2. Gerekli tabi. Değişen zaman ve teknolojiye ayak uydurabilmek için eğitim şart. 3. Çünkü görevimizde halkla ilişkilerde, etikle ilgili konularda eğitim almamız şart. Bazı kanunları bilmemiz ancak hizmet içi eğitimle mümkündür.	3	8,33	60
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri 1. Daha verimli olabilmesi için işi kavrayabilmek için gerekli.	1	2,77	20
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri 1. Çok basit, bilgisayar kullanmayı üniversitedeyken zaten öğrenmiştik.	1	2,77	20
Kimya	**Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri** 1. Meslek hakkında bir şey bilmiyorsunuz bu yüzden gerekli oluyor. 2. Farklı bir meslek olduğundan. 3. Gereksiz olması mümkün değil çünkü teorik ile pratik bambaşka iş, başında öğreniliyor bu nedenle bu dönemde uygulamaya yönelik eğitimler kesinlikle	4	11,11	50

	lazım. 4. Yaptığımız iş profesyonellik isteyen bir iş. Bu yüzden gerekli.			
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri 1. %100 işi öğrenmek için. 2. Daha sistemli ayrıntıları verdirilebilmeli. Yasal sorumluluk fazla bu yüzden eğitim alınmalı. 3. İş icabı bu eğitim verilmeli. Öğretilmeli ama verilmedi. 4. Okuduğum bölüm yaptığım işle ilgili bana verilen unvanı karşılamıyor.	4	11,11	50
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
Matematik	**Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri** 1. İşi öğrenmek için mutlaka gerekli. 2. Yeni bir alan olduğu için gerekli. Diyalogum için de gerekli. 3. Bu işi bilmiyorum alt yapı böyle oluşturulmalı. 4.Hayati bir meslek olmasından .. önemli bir pozisyon. 5. İşi bilmiyoruz. Alaka dışı bir meslek olmasından.	5	13,88	100
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
Fen Bilgisi	**Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri** 1. Çünkü burası farklı, burası hukuk yeri. Burada hizmet içi eğitim bize faydalı olur 2. Daha doğru ve düzün işler yapmak için gerekli. 3. Toplumsal olaylara alışmak zor. Özellik istiyor. 4. Her bölümün hizmet içi eğitime ihtiyacı mutlaka vardır. Hizmet içi eğitim paylaşmayı, iyi örneği ,doğruyu bulmaktır.	4	11,11	50
	Hizmet içi eğitim almış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri	-	-	-
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekliliğinin nedenleri 1. O kurumun elemanları için eğitim verilmelidir.	3	8,33	37,5

	2. Farklı bir meslek, yabancısı olduğum bir meslek bu nedenle gerekli. 3. Öğrenmemiz gereken yeni bir meslek olduğu için…			
	Hizmet içi eğitim almamış / eğitimin kendilerine gerekli olmamasının nedenleri 1. Yanımdaki çalışan memurlar beni eğitebiliyorlar.	1	2,77	12,5
Toplam		36	100	-

Tablo 4.4.6.'da görüldüğü gibi 36 mezundan 24'ü yapmakta oldukları göreve yönelik hizmet içi eğitim aldıkları ve bunun gerekli olduğunu, 8 mezun hizmet içi eğitim almadıklarını ancak gerekli olduğunu, 4 mezun ise hizmet içi eğitim almadıklarını ve de gereksiz olduğunu söylemişlerdir.

Biyoloji alanında; biyoloji mezunları içerisinden 8 mezun yapmış oldukları göreve yönelik hizmet içi eğitim aldıkları ve bu eğitimin gerekli olduğunu sebebinin ise mezun oldukları alanla alakası olmayan bir görevde bulunmalarına, yaptıkları görevin zor ve ciddi olmasına bağlayarak hizmet içi eğitimin şart olduğunu söylemişlerdir. Geriye kalan 2 mezun ise yapmakta oldukları görevle ilgili hizmet içi eğitim almadıklarını ve de gereksiz olduğunu çünkü çok basit bir iş olduğunu söylemişlerdir.

Fizik alanında; görüşme yapılan 5 fizik mezununa yapmakta oldukları görev için hizmet içi eğitim alıp almadıklarını ve gerekliliğini sorduğumuzda 3 mezun, yapmakta oldukları görev için hizmet içi eğitim aldıklarını ve bunun gerekli olduğunu çünkü yeni bir iş ve mezun oldukları bölümle ilgisiz olduğunu söylemişler, 1 mezun ise yapmakta olduğu görev için hizmet içi eğitim almadıklarını halbuki gerekli olduğunu söylemiştir. Yine 1 mezun da yapmakta oldukları görev için hizmet içi eğitim almadıkları ve gereksiz olduğunu belirtmiştir. Verilen cevapların ışığında fizik mezunu bireylerin kendi meslekleri dışında yaptıkları görevde almış oldukları bölüm bilgilerini etkin bir şekilde kullandıkları söylenemez çünkü yapmakta oldukları görev mezuniyetleri dışında yeni bir alandır. Bu nedenle hizmet içi eğitimin şart olması yönündeki cevaplar savımızı desteklemektedir.

Kimya alanında ise; görüşme yapılan kimya mezunları içerisinden 4 mezun yapmakta oldukları göreve yönelik hizmet içi eğitim aldıkları ve bu eğitimin gerekli olduğunu söylemişlerdir. Bunu ise yaptıkları işin mezun oldukları bölümle alakası olmamasına, profesyonellik isteyen zor ve ciddi bir iş olmasına bağlamışlar bu nedenle hizmet içi eğitimin şart olduğunu söylemişlerdir. Geriye kalan 4 mezun ise yapmakta oldukları görevle ilgili hizmet içi eğitim almadıklarını ancak eğitimin gerekli olduğunu söylemişler bunu da mezun oldukları alanın dışında alakasız bir işte görev yapmalarına bağlamışlardır. Genel olarak verilen cevaplardan kimya öğretmenliği mezunlarının kendi branşları dışında bir işte görev yaptıkları bu nedenle aldıkları bölüm bilgisinin iş hayatlarında kendilerine etkisinin az olabileceği söylenebilir.

Matematik alanında; kendileriyle görüşülen mezunların tamamı yapmakta oldukları görev için hizmet içi eğitim aldıklarını ve gerekli olduğunu söylemişler, bunu ise işi bilmediklerine ve öğrenmeleri için mutlak gerekli olduğuna bağlamışlardır. Matematik mezunlarının mezun oldukları bölümle yapmakta oldukları görevin tablo 4.4.4.'te de görüldüğü gibi alakasının az olmasından dolayı mezunlar hizmet içi eğitimin şart olduğunu düşünmektedirler. Buradan matematik mezunlarının aldıkları bölüm bilgisinin iş hayatlarına etkisinin az olduğu yönünde bir kanıya varmak mümkündür.

Fen bilgisi alanında; fen bilgisi mezunlarından 4 mezun yapmakta oldukları göreve yönelik hizmet içi eğitim aldıklarını ve bu eğitimin gerekli olduğunu çünkü yapmakta oldukları görevin yeni ve farklı bir iş olduğunu söylemişlerdir. 3 mezun ise yapmakta oldukları görevle ilgili hizmet içi eğitim almadıklarını ancak gerekli çünkü farklı bir meslek olduğunu belirtmişler, geriye kalan 1 mezun ise hizmet içi eğitime gerek olmadığını, tecrübeli memurların kendisine yardımcı olarak işi kavrayabildiğini söylemiştir. Fen bilgisi mezunlarının büyük çoğunluğunun vermiş oldukları cevaplardan yola çıkarak aldıkları bölüm bilgilerini iş hayatlarında fazla kullanamadıkları sonucu çıkartılabilir. Çünkü hizmet içi eğitimin yaptıkları görev için şart olduğunu düşünmektedirler. Bu durum alt yapılarındaki hali hazırda bulunan bilgilerin kendilerine yardımcı olmadığı anlamına gelmektedir.

Genel olarak hizmet içi eğitim alan ve bunun gerekli olduğunu söyleyen bireylerin aldıkları eğitimin iş hayatlarına etkisinin yok veya çok az olduğunu saptamak mümkündür. Çünkü hizmet içi eğitimin gerekli olduğu kanısında olan bir katılımcı hazır bulunuşluk bakımından zayıftır ve geçmişteki birikimleri yapacağı işe yeterli değildir. O halde denilebilir ki alanları dışında görev yapmakta olan katılımcıların aldıkları eğitimin kendilerine katkısı iş hayatlarında kısmen vardır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca araştırma bulguları çerçevesinde bu çalışmaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Yapılan görüşmeler sonucunda,

1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine Yönelik Sonuçlar

- ✓ Mezunların çalışmakta oldukları kurumları, mezunların tamamen kendi istek ve doğrultularında, ayrılan kadrolara ve sosyal hak, maaş ve statü gibi nedenlerine bağlı olarak yapmaktadırlar
- ✓ Görüşülen mezunlar içerisinde erkek bireylerin sayısı fazladır.
- ✓ Mezunlar içerisinde biyoloji öğretmenliği mezunlarının diğer bölümlere göre daha çok olduğunu, sonra sırasıyla kimya, fen bilgisi, fizik ve matematik branşlarının geldiği tespit edilmiştir.
- ✓ Mezunların genel olarak öğretmenlik mesleği dışında yapmakta oldukları göreve 2000-2005 tarihleri arasında atanmışlarıdır.
- ✓ Mezunların büyük çoğunluğunun 1999 yılından sonra lisans öğrenimlerini tamamlamışlardır.
- ✓ Mezunların istihdam edildikleri görevlerin, mezun oldukları bölümle ilgisi olmayan kadrolar olduğu ortaya çıkmıştır.

✓ Mezunların büyük çoğunluğunun çalışmak için devlet kademesinin daha uygun olduğunu düşünmektedirler.

✓ Mezunların öğretmenlik mesleği dışında kamu kurumlarında görev yapmalarını yanlış bulmaktadırlar.

✓ Mezunların yapmakta oldukları görevi genel olarak lisans mezunlarının yapabileceğini ifade etmişlerdir.

✓ Mezunların çoğunluğunun yapmakta oldukları görevden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

1. **Katılımcıların Aldıkları Alan Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisine Yönelik Sonuçlar**

✓ Mezunların genel olarak mezun oldukları alanı sevdikleri,

✓ Mezunların alanlarıyla ilgili düşüncelerinin pozitif veya negatif olma durumlarının branşlara göre mezun olduktan sonra değişiklik gösterdiği,

✓ Mezunların genel olarak alanlarıyla ilgili bir süreli yayın takip etmedikleri,

✓ Mezunların bulundukları kuruma yönelik alanlarıyla ilgili herhangi bir proje girişiminde bulunmadıkları,

✓ Mezunların alan bilgilerini günlük yaşantılarında kullandıkları yerler branşlara göre orantısal olarak farklılık gösterse de, aldıkları alan bilgilerini günlük yaşantılarının her anında kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

2. **Katılımcıların Aldıkları Formasyon Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisine Yönelik Sonuçlar**

✓ Mezunların aldıkları formasyonun iş yerlerinde sosyal ilişkilerinde pozitif yönde katkısının olduğu,

✓ Mezunların öğretmenlik mesleğine olumlu yönde bakış açılarının olduğu,

✓ Mezunların genel olarak öğretmelik mesleğine geçme isteklerinin olduğu,

✓ Mezunların aldıkları formasyon derslerinin kendilerine her alanda katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. Katılımcıların Aldıkları Genel Kültür Bilgilerinin İş Hayatlarına ve Günlük Yaşantılarına Etkisine Yönelik Sonuçlar

- ✓ Mezunların genel olarak bölümlerinden mezun olduktan sonra karamsarlık içine düştükleri,
- ✓ Mezunların tamamına yakını bölümlerinden kopmaya ve soğumaya başladıkları,
- ✓ Mezunların öğretmenlik mesleği dışında yaptıkları görevde sosyal yanlarının körelmeye başladığı,
- ✓ Mezunların genel olarak yaptıkları görevin mezun oldukları bölümle ilgisinin olmadığı,
- ✓ Mezunların bölümleriyle ilgili günlük yaşantılarında herhangi bir uğraşıda bulunmadıkları,
- ✓ Mezunların yapmakta oldukları görevde bölümlerinden aldıkları her türlü bilginin katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmamızın sonucunda; mezunların öğretmenlik mesleği dışında yapmakta oldukları görevde, aldıkları bölüm bilgilerini kullanmakta oldukları, yani iş hayatlarına etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Kullanılan bölüm bilgilerinin alan, formasyon ve genel kültür düzeyleri, görev yapmakta oldukları kurum ve yapılan göreve göre değişiklik göstermekte olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu etkinin zamanla azaldığı görülmüştür. Alınan bölüm bilgilerinin iş hayatına etkisi, branşlara göre ise değişiklik göstermemektedir. En çok, alınan formasyon bilgisinin iş yerlerinde sosyal ilişkilerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Yine mezunların bölüm bilgilerinin günlük yaşantılarına etkisinin olduğu tespit edilmiş, mezunların aldıkları bölüm bilgilerini hayatın her alanında kullanmakta oldukları ortaya çıkmıştır. Alınan bölüm bilgileri günlük yaşantıda kullanıldıkları yerlere göre değişiklik göstermektedir.

5.2. Öneriler

✓ Eğitim fakülteleri, öğretmen adayların demokratik değerler; okuma, düşünme, araştırma ve olaylara eleştirel gözle bakabilme gibi olumlu alışkanlıklar kazandıramamıştır. Bundan dolayı eğitim fakültelerinde, istenilen düzeyde tutumların kazandırılmasına yönelik düzenlemelere gidilmelidir.

✓ Eğitim fakültelerinde açılan programlar daha çok, ortaöğretim düzeyine öğretmen yetiştiren lisans programlarıdır. Bunun sonucunda da daha fazla öğretmen ihtiyacının bulunduğu okul öncesi ve ilköğretim alanlarında yetişen öğretmen sayısı ihtiyacın çok altında kalmıştır. Buna karşılık lise düzeyine çeşitli branşlarda ihtiyaçtan daha fazla öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Özellikle fen bilimleri alanında ihtiyacın çok üstünde mezun verilmektedir. Bu da işsiz mezunların gün geçtikçe artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle artık yeni eğitim fakültesi açılmamalı ve kontenjanlar düşürülmelidir.

✓ YÖK ile MEB arasında öğretmen yetiştirme konusunda işbirliğini sağlamak amacıyla kurulmuş olan Öğretmen Yetiştirme Türk Milli Komitesinin etkin bir şekilde çalışması gerekmektedir., MEB tarafından her yıl için belirlenen alanlara göre öğretmen ihtiyacı ve istihdam olanakları dikkate alınarak eğitim fakülteleri kontenjanlarının her yıl yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

✓ Eğitim fakülteleri dışındaki diğer fakültelerden mezunlara öğretmenlik hakkı verilmemelidir.

✓ Devlet eğitim fakültesi fen alanından mezun öğretmen adaylarını kendi mesleklerinde çalıştırmalı, bu gerçekleşmiyorsa mezunları yine kendi branşlarına yönelik yerlerde istihdam etmelidir. Buna yönelik bir istihdam politikası geliştirmelidir.

- ✓ Tez konumuz dışında kalan eğitim fakültesi sosyal alan mezunlarına dönük çalışmalar yapılabilir.

- ✓ Meslekleri dışında görev yapan diğer fakülte mezunlarına yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Adem, M. (1977). **Türk Eğitiminin Ekonomik Politikası**, Ankara:

Akar, İ. (1990). Türkiye'de Öğretmen İstihdam Politikası ve Uygulaması, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

Akyüz, Y. (1983). Atatürk ve öğretmenler, **Cumhuriyet Döneminde Eğitim İçinde**, İstanbul: MEB Basımevi.

Akyüz, Y. (2003). "Eğitim Tarihimizde Günümüze Kadar Öğretmen Yetiştirilmesi ve Sağlanması İlkeleri Uygulamaları"**, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu**, 21-23 Mayıs, Sivas.

Akyüz, Y. (2006).**Türk Eğitim Tarihi**. (10 Baskı)S. 423-424. Pegema Yayıncılık.

Alkan, C. (1998). Öğretmenlik Mesleğinde İstihdam. **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Mart 1998. sayı 241.

Arslan, M. M. (1997). Türkiye'de Öğretmen Seçimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlama ve Ekonomisi Anabilim Dalı.

Atasoy, B. (2004). **Fen Öğrenimi ve Öğretimi.** Ankara: Asil yayıncılık.

Ataünal, A. (2000). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş veya Nasıl Bir İnsan?** Ankara. Eğitim Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayınları.

Başaran, İ. E. (1988). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara. Gül Yayınevi.

Başbakanlık, (2008), **Cumhuriyetin İlanından Günümüze Devlet Personel Rejiminin Gelişimi**, http://www.basbakanlik-dpb. gov.tr/giris2.doc adresinden 13 Mayıs 2008 16:05 te alınmıştır).

Bigss, J. (1996). "Enchancıng Teaching Through Construstive Alignment". **Higher Education (32)**. p.347-364.

Bülbül, A. S. (1983). **Eğitim Planlaması ve Harcamaları**, Cumhuriyet Döneminde Eğitim, MEB Yayınları: 91, İstanbul

Celep, C., Kıran, H., Balcı, A., Arslan, H., Doğan, E., Sarpkaya, R., Üstün, A., Yılmaz, M., Yücel, C. ve İra, N. (2004). **Öğretmen Adaylarının Seçilmesi, Meslek Olarak Öğretmenlik**, Celep, C. (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çepni, S. ve Diğerleri. (1995). Fen Bilimleri Eğitiminde Laboratuarın Yeri ve Önemi. **Çağdaş Eğitim Dergisi.** Sayı 206. s.22-26.

Çilenti, K. (1988). **Eğitim Teknolojileri ve Öğretim.** Ankara.

Değirmencioğlu, Ç. (1999). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. L. Küçükahmet (Ed.).İstanbul. Alkım Yayınevi.

Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). **Eğitim Terimleri.** Ankara.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1983). **İnsangücü Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı). (1986). **Türkiye'de Yükseköğretim Reformu ve İnsangücü Potansiyeli,** Ankara.

Duman, T. (2005). "Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihçesi", **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu.** Ankara.

Ekici, E. (2004). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Branşların Öğrenmeye Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı.

Ekiz, D. (2003). **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş.** Ankara: Anı Yayıncılık.

Eraslan, L. (2004). Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi, **International Journal of Human Sciences,** Vol 1, No 1.

Erden, M. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. s.31-33. Alkım Yayınları.

Ergezen, S. (1994). Biyoloji Eğitiminin Önemi ve Orta Öğretimde Biyoloji Öğretimi, **I. Ulusal Fen Bilimleri Eğitim Sempozyumu**, 9 Eylül Ün. Yay., 171-177.

Ertürk, S. (1991). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara:Yelkentepe Yayınevi.

Esen, Y. (2004). Öğretmenlerin Toplumsal/Mesleki Kimliklerine ve Rollerine İlişkin Değerlendirmeleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı

Eser, Ş. (1987). **Kalkınmada Öncelikli İllerde Eğitim** (1984-1986), DPT, Aralık

Faulge, P. (1994). Çev: Cenap Karakaya. **Pedagoji Sözlüğü.** İstanbul.

Fidan, N. ve Erden, M. (1998). **Eğitime Giriş.** Ankara: Alkım Yayıncılık.

Gelişli, Y. (2006). **Eğitimin İşlevleri. Eğitim Bilimine Giriş.** Özdemir, M., Ç. (Ed.). Ankara: Siyasal Kitapevi.

Gökçakan, Z. (2005). "Öğretmenlik Mesleğinin Geleceği ve İstihdam Sorunu" **Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu.** Ankara.

Grace, M. (1999). "When Students Create Curriculum" **Educational eadership(57)**. N3. November. p. 49-52.

Hacıeminoğlu, N. (1976). **Milliyetçi Eğitim Sistemi**. Ankara. Töre-Devlet Yayınları.

Hamurcu, H. (2002). Fen Bilgisi Öğretiminde Etkili Tutumlar. **Eğitim Araştırmaları Dergisi** (8). s.144-152.

Hançer A. H. ve Diğerleri. (2003). İlköğretimde Çağdaş Fen Bilgisi Öğretiminin Önemi ve Nasıl Olması Gerektiği Üzerine Bir Değerlendirme. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 13**. Sayı. s.88-96

Javam, M. H. (2003**). Improving Pre-Service Elementery Teacher Education in the Islamic Republic of Iran.** (Ph.D. Thesis. Universty of Toronto). UMI: NQ84866.

Kaptan, S. (1983). **Eğitim-İnsan Gücü-İstihdam İlişkisi**. DPT, Mayıs (Çoğaltma).

Kaptan, S. (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. (On birinci Baskı). Ankara.

Kaptan, F. ve Korkmaz H. (2001). İlköğretim Okullarında Fen Bilgisi Dersinin Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler. **Çağdaş Eğitim Dergisi**. Kasım.Sayı 281. s 19-26.

Kara, E. (1996). Öğretmenlerin Statü Düzeyleri (Ankara İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karasar, N. (1994). **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karplus, R. (1977). Science Teaching and the Development Of Reasoning. **Journal of Research in Science Teaching 14**(2).s 169-175.

Kaya, Y. K. (1993). **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış.** Bilim Yayınları. Ankara

Küçükahmet, L. (1993). **Öğretmen Yetiştirme,** Ankara,

Küçükler, E. (1996). Eğitim Sürecinde Öğretmenin Önemi. **Eğitim Dergisi**. Yıl:21, Sayı: 226.s.34-35.

Kuş, E. (2003). **Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Miles, B. M. and Huberman, M. A. (1994). **Qualitative Data Analysis**. (2th Ed.) Sage Publications.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005). **İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı Kılavuzu.** Devlet Kitapları Müdürlüğü. Ankara.

Morgil, İ. (1990). Ülkemizde Fen Sorunları ve Öneriler. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (5)**. s 21-28.

Oğuzkan, F. (1993).**Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara.

Ozankaya, Ö. (1995). **Cumhuriyet Çınarı**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.

ÖSYM, (2004). **KPSS-2004/2 Ve Ek Yerleştirme Tercih Klavuzu**, Ankara.

Özyılmaz, Ö. (2004). Türkiye'de Öğretmen Sorunu Yada Öğretmenin Yetiştirilmesi ve İstihdamı Meselesi. **Çağdaş Eğitim Dergisi.** Kasım 2004, Sayı-314, s(7-14)

Patton, M. Q. (1987). **How to Use Qualitative Methods in Evaluation**. In Newbury Park: CA. Sage

Patton, M. Q. (1990). **Qualitative Evaluation and Research Methods (2nd ed.).** Newbury Park: CA. Sage

Polat, C. (2006). Ticaret Meslek Liselerinde Okutulmakta Olan Bilgisayar 1 Dersi Öğretim Programının Dersi Okutan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Büro Yönetimi Eğitimi Bilim Dalı.

Rust, Frances O. (1997). The First Year of Teaching: It's Not What They Expected, **Teaching and Teacher Education.** 10:2.

Sağlam, M. ve Kürüm, D. (2005). S1. Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 167.Yaz 2005.

Sanford S. ve Hounshell, B. P. (1995). Subject Matter Competence and the Recruitment and Retention of Secondary School Science Teachers. **Journal of Research in Science Teaching,** v.32 n.1 p63-70.

Selçuk, Z. (1999). **Gelişim ve Öğrenme.** Ankara. Nobel Yayıncılık.

Sezgin, İ. (1984). ''Mesleki ve Teknik Eğitimin Eğitim Hizmetlerindeki Yeri ve Önemi'', **Tercüman Milli Eğitim Sempozyumu,** Ankara

Soylu, H. (2004). **Fen Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar Keşif Yoluyla Öğrenme.** Ankara. Nobel Yayın.

Şenel, H. ve Diğerleri. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. **Eğitim Araştırmaları Dergisi.** Sayı15. s.99- 109.

Tebliğler Dergisi, (1994).17 Ocak 1994 Tarihli ve 2399 sayılı Resmi Gazete de yayınlanmıştır.

Temiz, Y. (2001). **Öğretmenlik, Eğitim-Aydınlanma**. Ezgi Yayınları. Bursa

Temizyürek, K. (2003). **Fen Öğretimi ve Uygulamaları**. Ankara. Nobel Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (1988). **Türkçe Sözlük.** Ankara.

Ural, M. (1990). "Öğretmen Yetiştirme Meselemiz". **Milli Eğitim**, (137), 88-90.

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi.** Ankara: Detay Yayıncılık.

Ülgen, G. (1997). **Eğitim Psikolojisi**. Aklım Yayınları. İstanbul.

Üstün, A. ve Ziyagil, M. A. (2005). Kamu Personelinin Kurum İçi Memnuniyet ve Algılama Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından Karşılaştırmasına Yönelik Bir Çalışma; Amasya İli Örneği. **Kastamonu Eğitim Dergisi** 609-622, Cilt:13 No:2.

Varış, F. (1973). **"Öğretmen Yetiştirme Üzerine"**, 50. Yıla Armağan, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No: 36, Ankara.

Varış, F. (1996). **Eğitimde Program Geliştirme**. S.13. Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, T. (1973). **Eğitim Bilimlerine Giriş**. İstanbul.

Yılman, M. (2006). **Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri.** 2. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.

YÖK (1998). **Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi**, Ankara, YÖK Çoğaltması.

YÖK (2007). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007), Ankara

Yüksel, S. (2004). Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi, **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'na Sunulan Bildiri,** 6-9 Temmuz, Malatya.

www.osym.gov.tr

www. mevzuat.meb.gov.tr/

www.personel.meb.gov.tr

www.tdk.gov.tr

EKLER

EK-1. Mezunlara uygulanan görüşme formu

GÖRÜŞME FORMU

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı / Yüksek Lisans Tezi
Yüksek Lisans Tezi Görüşme Formu / 2007-2008

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ DIŞINDA KAMU KURUMLARINDA GÖREV YAPAN EĞİTİM FAKÜLTESİ FEN ALANI MEZUNLARININ BÖLÜM BİLGİLERİNİN İŞ HAYATLARINA VE GÜNLÜK YAŞANTILARINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Görüşülenin
Adı – Soyadı/Rumuz……
Çalıştığı Kamu Kurumu:……..

Görüşme Form No :……
Görüşme Tarihi:…….
Gör.Yeri:……
Gör.Süresi:…….

1. Cinsiyet E ( ) K ( )

2. Hangi bölüm mezunusunuz?.....

3.Kaç yılında mezun oldunuz?.....

4.Çalıştığınız kamu kurumunda hangi tarihte göreve başladınız?.....

5.Çalıştığınız kurumdaki unvanınız nedir?.....

6. Neden kamu kurumunda görev yapmak istediniz?.....
……..

7. Siz öğretmen olmak için eğitim aldığınız halde şuan bu meslek dışında bir kamu kurumunda görev yapmaktasınız……
……

Sizce bu durum doğru mu, neden?
……

Sizce bu durum yanlış mı, yanlışsa düzeltilmesi yönünde mezunların istihdamı için neler yapılmalıdır, açıklayınız……

8.Yapmakta olduğunuz görevi bir kişinin yerine getirebilmesi için;

en az ilkokul mezunu olması ( )
en az ortaokul mezunu ( )
en az lise mezunu ( )
en az üniversite mezunu ( )
en az lisans üstü eğitim almış olması gerekir. ( )
Nedenini açıklar mısınız?.....

9.Yapmış olduğunuz işten memnun musunuz?

MEMNUNUM ( ) MEMNUN DEĞİLİM ( )

9.1 Cevabınız memnunum ise neden?
……
……
9.2. Cevabınız memnun değilim ise neden?
……
……

10. Mezun olduğunuz bölümü / alanı seviyor musunuz? Neden ?

SEVİYORUM ( )
Çünkü;……
……

SEVMİYORUM ( )
Çünkü;……
……

11.Bölümünüzü okurken alanınızla ilgili düşünceleriniz mezun olduktan sonra değişti mi ?

DEĞİŞTİ ( ) DEĞİŞMEDİ ( )

11.1. Değişme var ise bunun nedeni sizce nedir?
.....
.....

12.Alanınızla ilgili herhangi bir süreli yayın takip ediyor musunuz?

EDİYORUM ( ) ETMİYORUM ( )

12.1.Cevabınız ediyorum ise takip ettiğiniz süreli yayının/yayınların adını belirtiniz.
……

13. Alan bilgilerinizi kullanarak çalışmakta olduğunuz kuruma yönelik soyut /somut projeleriniz, girişimleriniz oldu mu? Neden?

OLDU
çünkü,…….
……
……
OLMADI
çünkü,……
……
……
14. Almış olduğunuz alan bilgisini günlük hayatınızda nerelerde kullanmaktasınız?
……
……

15.Yapmış olduğunuz görev, unvanınız veya almış olduğunuz eğitim, çalıştığınız kurumdaki sosyal ilişkilerinizi nasıl etkilemektedir?

ÇOK İYİ ( ) Çünkü,…….
İYİ ( ) Çünkü,……
FENA DEĞİL ( ) Çünkü,……..
KÖTÜ ( ) Çünkü, …….

16. Sizce öğretmenlik, şuan yapmış olduğunuz görevle karşılaştırılırsa nasıl bir meslektir?Neden?

ÇOK İYİ ( ) çünkü,……...
İYİ ( ) çünkü, ……
FENA DEĞİL ( ) çünkü,…….
KÖTÜ ( ) çünkü,……..

17. Eğer size fırsat verilse öğretmenliğe geçmek ister misiniz? Nedenlerini açıklayınız.

EVET isterim çünkü,……
HAYIR istemem çünkü,…….

18.Almış olduğunuz eğitimin iş yerinizde görev yaparken size katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?

DÜŞÜNÜYORUM ( ) DÜŞÜNMÜYORUM ( )

18.1. Cevabınız düşünüyorum ise neden?
……
18.2. Cevabınız düşünmüyorum ise neden?
……

19.Mezun olmadan önceki hayata bakışınız ile mezun olduktan sonraki hayata bakış açınızda nasıl bir değişiklik var?

HİÇ BİR DEĞİŞİKLİK YOK ( )

POZİTİF YÖNDE BİR DEĞİŞİKLİK VAR ( ) ise Neden?……

NEGATİF YÖNDE BİR DEĞİŞİKLİK VAR ( ) ise Neden?.....

20. Göreve başladıktan sonra izleyici veya katılımcı olarak bulunma fırsatı veya şansı elde ettiğiniz bilimsel toplantılar, etkinlikler oldu /oluyor mu?(Konferans, sergi vb.)
……

21. Herhangi bir ulusal ve/veya uluslar arası mesleki kuruluşa üyeliğiniz var mı?

VAR ( ) YOK ( )

22. Yapmakta olduğunuz görevin mezun olduğunuz alanla ilgisi ne kadardır?

YOK ( )
BİRAZ ( ) diyorsanız meslek hayatınızdan bir tecrübeyle örneklendirir misiniz?.....

ÇOK ( ) diyorsanız meslek hayatınızdan bir tecrübeyle örneklendirir misiniz?.....
……

23.Yapmakta olduğunuz iş dışında herhangi bir işle uğraşıyor musunuz?

EVET ( ) HAYIR ( )

23.1. Cevabınız evet ise ne tür bir iş yapmaktasınız?
……

23.2. Cevabınız hayır ise neden yapmıyorsunuz?
……

24.Yapmakta olduğunuz görev için Hizmet içi eğitim aldınız mı? Sizce hizmet içi eğitim gerekli mi?

	GEREKLİ	GEREKLİ DEĞİL
EVET		
HAYIR		

24.1.Cevabınız gerekli ise neden?.....
24.2.Cevabınız gerekli değil ise neden?.....